ييْشگۆتن

۱۱ **ل دهسپیکی پهیف بوو** ۱) ب قی گوتنی ئنجیلا یوحهننای دهست پی دکهت، وئه و ب قی گوتنی بیرا مه ل گرنگییا پهیڤی ودهوری وی یی کاریگهر د ژینا مروقی دا دئینته قه (۱).

و ل سهر قی ریکی ب سهدان پیغهمبهر وموصلح وفهیلهسووف وخهمخور هاتن، و د بهر قی ریکی دا چوون وخو گوری کر، ریکا ری فرههکرنی ل بهر پهیشی دا ئهو دهوری خو ببینت وپهیاما خو بگههینت، پهیاما ئاڤاکرنا جڤاکی ل سهر بناخهیی تیگههشتنی..

(ئهبوو داوود) ژ (ئهبوو هورهیرهی) فهدگوهیزت، دبینژت: روزهکی ئهم ل نك پیخهمبهری -سلاف لی بن- دروینشتی بووین وئهو بو مه دئاخفت، پاشی رابوو دا بچته مالا خو، وبهری بچت ئهعرابییه کی خو فیرا گههاند وکراسی وی وهسا کیشا شوینا پستویی وی د گهردهنی دا چیبوو، وگوتی: فان ههردو حیشترین من بو من ژ

⁽۱) دەقا عەرەبى دبیّرت: (في البدء كانت الكلمة) وهەر چەندە مەخسەدا نقیسەرێ ئنجیلێ ب (الكلمة) ل قیرێ ڕامانهكا دییه، بەلێ ژ بەر كو (پەیڤ) پەیقەكا قەكرییه، مه ل قیرێ ئهو رامان ژێ وەرگرت یا مه دقیت!

وی مالی بار بکه یی ل نك ته، مانی ئه و نه مالی ته یه ونه مالی بابی ته یه، وگوت: گافا مه ب فی رهنگی ئه و دیتی ئه م عیجز بووین، وهنده ك ژ مه چوونی، گوت: پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گوته وان: بزفرنه جهی خو!! پاشی گازی زهلامه کی کر وگوتی: هه ره حیشتره کا وی جه هی بو لی بکه ویا دی قهسیان.

وجاره کا دی زهلامه کی هنده ک قهسپ ل پیغه مبهری بوون -سلاف لی بن-، گافا رِوْژا دەينىي وى ھاتى، ئەو ھاتە دەينىي خۆ، ئىنا پىغەمبەرى -سلاڤ لىي بىن- گۆتىي: نوکه چو د دهستي مه دا نينه، ئه گهر تو بشيي دهمه کي دی بيي دي دهيني ته دهينه ته، وي زهلامي گؤت: خوش هێجهته!! عومهر يبي حازر بوو، گاڤا عومهري گوهـ ل ئاخفتنا وي بووي تيّك چوو، ودياره ڤيا دربهكي بدانتيّ، پيّغهمبهر -سلاڤ ليّ بن- لييّ زَقْرِي وَكَوْتِي: [دعه يا عمر فإن لصاحب الحق مقالاً] ئهي عومه، تو وي بهيّله، خودانى حەقى حەقى ئاخفتنى ھەيە.. پاشى گۆتە ھندەك مرۆڤان ھەرنە مالا فلان كەسىي ئەنصارى ھندەك قەسپان بۇ مە بينن، وگاڤا ئەو چووين وزڤرين، وان گۆت: هندهك قهسيين باشتر ژ وان يين ته ژ ڤي زهلاميي دهين كرين مه ئينان، گوت. بدهني پیش قەسپین وی قه، پاشی گۆتی: مه دەينین ته ل ته زڤراند؟ گۆت: بەلىي تە زڤراند وباشتر ژی، پیغهمبهری -سلاف لی بن- گۆتی: باشترین عهبدین خودی ئهون یین حەقىٰ خەلكى باشتر دزڤرينن.

و ل جهه کی دی (ترمذی وئبن ماجه) ژ (ئهبوو سهعیدی خودری) قهدگوهیزن، دبیزت: روزه کی پیغه مبه ر-سلاف لی بن- د ناف مه دا رابووقه وخوتبه ک بی مه

خواند وگۆت: [ألا لا يمنعن رجلا هيبه الناس أن يقول بحق إذا علمه] ترسا رُ مروّڤان بلا مهنعا زهلامهكى نهكهت كو ئهو حهقييي بيّرت گاڤا وى ئهو زانى.

ب قی رەنگی پېغهمبهری مه ری بو پهیقی قهدگر، و ب روییه کی گهش ودله کی فرهه گوهی خو ددا خودانین پهیقی، وهه قالین خو فیری هونه ری گوتنا حه قییی دکرن، وئه و تی دگههاندن کو پیروزترین واجب ل سهر ملین مه ئهم خو ژ وی گؤتنی نه دهینه پاش یا ئهم باوهر دکهین کو ئه و حه قییه، وئهم مه جالی بدهینه خهلکی دی ژی کو ئه و وی پهیقی بیژن یا وان حه ق هه ی کو بیژن.

و ل سهر قی بناخهیی دقیّت ئهم بزانین گرتنا ری ل بهرانبهر پهیقا کهسی بهرانبهر، وگه فکرنا ل خودانی پهیقی ب گرتنی یان کوشتنی ئهگهر ئهو پهیقا خو بیژت، ریّبازا پیخهمبهران نینه، بهلکی عهدهتی وان لاوازانه ییّن ب گوّتنا خو مهغروور دبن، و ژ گوّتنا یی موقابل دترسن، ئهگهر نه.. مهعنا وی چیه تو بخوازی دهقیّن خهلکی ب زنجیرا هزرا خو قفل کهی؟

ودینی حمق کانی چاوا پمیڤان شمریف ژ دوژمنان دپاریزت، وهسا ئمو وی ژ همڤالان ژی دپاریزت، وبملکی ئیک بیرت: پاراستنا پمیڤی ژ همڤالان یا چاوایه؟!

بۆ بەرسى دى بىرۋىيى شىدەك پىشتەقان وھەقالىن پەيقا شەرىف ۋ بەر پىرۆزىيا وى ھند پى موعجب دبن حەتا دەرەجەيەكى (ئفتتان) بۆ وان پى چى دبت، وئەق (ئفتتانە) وان كۆرە دكەت لەوا ۋ وى پىقەتىر ئەو تىشتەكى دى نابىنن، وئەق تاكە دىتنە دويىر نىنە بەرى وان بدەتە (موبالەغىي) يان (غولووى) ئەوا سەرى دكىشتە

(تهطهرروفی)، قیجا فهتوایی ب تیچوونا وی کهسی بدهت یی وه کی وی پشته قانییا قی پهی قی نه کهت، وپی نه قیت بیزین: ته طهرروفه دبته ئه و دهر گههی مهزن یی (ئیرهاب) وترسکاری تیرا دئیت، وژیانی ل یار ونهیاران دگههته ژههر..

وئه ف چهند نقیسینین هوین د ناف قان بهرپه پان دا دبینن، کو ل چهند ده مه کین جودا جودا هاتینه نقیسین، ئارمانجا سه ره کی ژی ئه و بوویه پشکدارییی د قه کرنا پیکی دا ل به رانبه ر (پهیشی) بکه ن، وبه رسنگی وان که سان ژی بگرن یین دخوازن ب نافی دینی یان هه ر ناقه کی دی یی هه بت، ده قی خه لکی ب هنده ک (قفلین پیروز) گریده ن، وهزرین خو ب کوته کی داریژنه سه رین خه لکی، ئه گه ر نه .. حوکمی جار ب کافرییی، جار ب نه قیانا ملله تی وخیانه تا ل پیبازا باب وباپیران ل سه روی که سی بده ن یی وه کی وان هزر نه که تر نه که دن ..

ئەف نقیسینه بەرگەرپانەكە بۆ ھندى كو ئەم ریزئ ل ھەست وشعوورا خەلكى دى بگرین، ئەگەر خۆ ئەم وئەو د بۆچوونین خۆ دا د ژیك جودا ژى بین، ونه ژ بەر ترسا ژ كەسى ونه حولیسكاتى بۆ كەسى پى ل وئ حەقیى دانەنین یا مە باوەرى پى ھەى.. ھىڤىدارىن ئەو (ھەوارا ل دويڤ گورگى) نەبت!

کافرکرنا خملکی د ناقبمرا دوهی و ئمقرهِ دا

رەھ وریشالین کافرکرنی:

مهسهلا کافرکرنا موسلمانان ئیّك ژ وان گرفتاریییّن دهسپیّکیّ بوو ییّن هندهك كوّم ودهسته کیّن قی ئوممهتی هیشتا ل دهسپیّکیّ تووش بووینیّ، ههر چهنده پیخهمبهری اسلاف لی بن- وصهحابیییّن وی پتر ژ جاره کیّ، و ل پتر ژ هلکه فتنه کی، موسلمان لی هشیار کربوون وژی دابوونه پاش، وئه گهر ئهم ل کتیّبیّن حهدیسی وسیرهتی بزقرین دی بینین سهرکیّش وریّبهریّن قی فتنی هیژ ل سهر دهمی پیخهمبهری اسلاف لی بن- وصهحابییان سهری خو راکربوو، وبیدعه ییّن خو د ناف موسلمانان دا بهلاف کربوون.

(بوخاری) ژ (ئەبوو سەعىدى خودری) قەدگوھێزت، دبێژت: عەلىيىي كوڕى ئەبوو طالبى ھندەك مال ژ يەمەنى ھنارت، پىغەمبەرى -سىلاڤ لىن بىن- ئەو مال د ناڤبەرا چار مرۆڤان دا لىكڭەر، ئىنا زەلامەكى ژ صەحابىيان گۆت: ئەم ژ ڤان د نەرتىر بووين وى ئەڤ مالە دابا مە! گاڤا ئەڤ ئاخفتنە گەھشتىيە پىغەمبەرى -سلاڤ لىن بن-گۆت: [ألا تأمنوننى وأنا أمين من فى السماء يأتينى خبر السماء

صباحا ومساء؟] ئەرى ما ھەوە باوەرى ب مىن نائىيىت، وئەز ئەمىنىى وى خوداىيمە يىي ل عەسمانى، سېيدى وئىڤارى وەحى بۆ مىن ژ عەسمانى دئىت؟ ئىنا زەلامەكى چاڭ كوير وسەرتراشى وريھ مەزن گۆت: ئەى پىغەمبەرى خودى تەقوا خودى بكه! پىغەمبەرى -سلاڭ لىي بىن- گۆتى: [ويلك أولست أحق أهل الأرض أن يتقى الله] نەمان بۆ تە بت! ما ئەز ژ خەلكى عەردى ھەمىيان ھەژىتىر نىنىم كو تەقوا خودى بكەم؟ گۆت: باشى ئەو زەلام رابوو چوو، ئىنا خالدى كورى وەلىدى گۆت: ئەى پىغەمبەرى خودى شيرەكى لىستويىي وى نەدەم؟ گۆت: [نە، بەلكى يىي نقيژكەر بت]، ئىنا خالدى گۆت: [نە، بەلكى يىي نقيژكەر بت]، ئىنا خالدى گۆت: [انى لىم أومىر أن أنقب باوەرى پىي نەھەى، ئىنا پىغەمبەرى -سلاڭ لىي بن- گۆتى: [انى لىم أومىر أن أنقب باوەرى پىي نەھەى، ئىنا پىغەمبەرى -سلاڭ لىي بن- گۆتى: [انى لىم أومىر أن أنقب تلوب الناس ولا أشق بطونهم] فەرمان لى مىن نەھاتىيەكىن ئەز دلىنى خەلكى بكەلىنىم، يان زكىن وان بدرىنىم.

پاشی پیغهمبهری -سلاف لی بن- بهری خو دا وی زهاامی دهمی پشت دای وچووی وگوت: [إنه یخرج من ضئضیء هذا قوم یتلون کتاب الله رطبا لا یجاوز حناجرهم، یمرقون من الدین کما یمرق السهم من الرمیة -وأظنه قال: - لئن أدرکتهم لاقتلنهم قتل ثمود] ژ هیفین ومهعده نی فی هنده که دی دهرکه فن قورئانی ته دخوینن بهلی ئه و ژ گهروییین وان دهرباس نابت، وهسا ژ دینی دهردکه فن وه کی تیر ژ کفانی دهردکه فت -وئهز دییژم وی گوت: - ئه گهر ئهز بگههمه وان کوشتنه کا وه کی یا شهمودی دی دگه ل وان کهم.

ومه خسه دا پیغه مبه ری -سلاف لی بن- ب وان مروّقان ئه و دهسته ك بوو يا پشتی هنگی ب ناقی (خهوارج) هاتييه نياسين، وه كی دی بو مه ديار بت، ئه گهر خودی حه ز بكه ت.

و ژ قی حهدیسی بو مه دیار دبت کو دهرگههی سهره کی یی نه ق توخمی مروقان تی دبورن وبه رب ننحرافی قه دچن خو نه پازیکرنا ل سهر حوکمی مهزنی موسلمانانه، نه گهر خو نه و حوکم یی شهرعی ژی بت، بهلکی خو نه گهر نه و مهزن پیغهمبه رب خو بت -سلاف لی بن-، وتشتی دی یی ژ قی حهدیسی دئیته وهرگرتن نه وه پیغهمبه ری -سلاف لی بن- بو مه ناشکه را کر کو دقیت موسلمان (ب تایبه تی نهوی حاکم بت) حوکمی ب ظاهری ل سهر خهلکی بکه ت، وکه سی ب ننیه تا دلی کافر نه که ت وکوشتنا وی حه لال نه که ت، چونکی به س خودی ب ننیه تا دلی دزانت، بهلی چی گافا وان یا دلی خو ئینا سه ربه پرکی وخورروج ل سه رجماعه تا موسلمانان کر، هنگی شهری وان وکوشتنا وان بو مهزنی موسلمانان دورست دبت.

ههر وهسا ژ قی حهدیسی ئاشکهرا دبت کو ئه ف کهسین هه، ئهوین دی ئنحرافی ژ دینی کهن ووه کی تیری زوی ژی دهرکه فن، هنده که که سین دیندار وقورئانخوینن، وخواندنا وان بو قورئانی ژی ژ یا ههمی خهلکی دی خوشتر وته پرتره، وئه و عیباده تی ئه و بو خودی دکهن ژی ژ یی خهلکی دی پره، حهتا پیغهمبه رسلاف لی بن دگوتنه کا خو دا دبیژته صه حابییان: [تحقرون صلاتکم مع صلاتهم، وصیامکم مع صیامهم] هوین نقیژین خو ل به ریین وان ، و پوژییین خو ل به ریین وان کیم دبین،

یه عنی: ئه گهر تو ژ لایی هژماری قه روزی ونقیزین صهحابیان د گهل یین وان قیاس بکهی، یین صهحابیان دی بنه چوننه!

ودهمی پیغهمبهر -سلاف لی بن- هنده ب بهرفرههی سالوخهتین وان بو مه ئاشکهرا دکهت بو هندییه دا ئهم ب رهنگ وروییین وان نهئیینه خاپاندن، ودا ئهم ب رهنگ وروییین وان نهئیینه خاپاندن، ودا ئهم بر بهر عیبادهتی زیده یی ئهو دکهن- نهییژین: ئهقه گهلهك ب تهقوانه.. ودا پتر بو مه ئاشکهرا ببت کو بناخهیی وی عیبادهتی یی ئهف کهسه بو خودی دکهن ل سهر سوننهتا پیغهمبهری -سلاف لی بن- نههاتییه دانان، لهو قی عیبادهتی زیده یی وان دکر ریکا سهرداچوونی ل بهر وان نهگرت..

سەرھاتىيەكا دى ژ دەسپىكا وان:

سهرهاتییه کا دی ژ دیرو کا دهسپیکا پهیدابوونا (کافرکهران) دی قه گوهیزین، دا قویناغا دووی ژ ژییی وان بو مه بهرچاف ببت، ئهو قویناغا ئهم دشیّین بیژینی: (کومبوونا بهری خو ئاشکهراکرنی).

ئیمامی (دارهمی) ب ریکه کا دورست ژ (ئهبوو مووسایی ئهشعهری) قهد گوهیزت، کو روزه کی ئهو چوو مزگه فتا باژیری کووفه، گاقا ئهو ب ژورکه فتی وی دیت هنده ک زهلام ل مزگه فتی دروینشتینه، ههر هنده کان سهری خو یی دایه ئیك ووه کی خهله که کی یا ژ خو دایه چیکرن، ووان زه لامه ک ژ خو یی هلبژارتی؛ دا ببته مهزنی وان، وههر ئیك ژ وان هنده ک بهرکین هویر د دهستان دا بوون، مهزنی وان

دگوتى: سەد جاران بيترن: (سبحان الله)، ئەوان وە دگوت، و ب بەركان دەر مارت، گاڤا خلاس ببان، دا بيترت: سەد جاران بيترن: (الحمد لله) ئەو دا وەكەن.. وھۆسا وان زكرى خودى دكر.

عمقلی (ئمبوو مووسای) ژ قی کاری وان نمبری، بملی پا چو نه گوتی وزوی چوو نك (عمبدللاهی کوری مهسعوودی)، وگوتی: ئمز نوکه یی ژ مزگمفتی دئیم ومن ل ویری تشتمك دیت ئمز یی ژی رازیم نمبووم، و ب خودی ژ خیری پیقمتر من چو نمدیتییه، وچیروکا وان مروقان بو وی قهگیرا، ئینا (عمبدللاهی کوری ممسعوودی) گوتی: بوچی ته نمدگوته وان: هوین گونمهین خو بهژمیرن، وئمز کمفیل تشتمك ژ خیرین هموه بمرزه نمبت؟! (ئمبوو مووسای) گوت: من چو نهگوته وان من گوت کانی تو دی چ بیژی؟

عەبدللاهی گۆت: هلۆ رابه دا بچینه نك وان، گافا ئه و گههشتینه مزگه فتی، عهبدللاهی سلاف كره وان، وان بهرسفا وی دا، عهبدللاهی گۆت: ئهی ئوممه موحهممه دی ئه فه چیه هوین دكهن؟ وان گۆت: ئهی بابی عهبدرره حمانی، ئه فه هنده بهركن ئهم زكری پی دكهین، عهبدللاهی گۆته وان: ئهی ئوممه تا موحهممه دی هوین چ زوی دچنه هیلاكی! ئه فه صه حابییین پیغه مبه رینه -سلاف لی بن - هیشتا دساخن، وئه فه جلكین وینه هیشتا نه رزینه، وئه فه ئامانین وینه هیشتا نه شكه ستینه، یان هوین ل سهر رینكه كینه چیتر ژ رینكا موحهمه دی، یان ژی هوین دی دهرگه هی سهردا چوونی فه كهن، وان گۆت: ئهی بابی عهبدرره حمانی، ب خودی ژ خیری پی همتر مه چو

نه قیایه، عهبدللاهی گوتی: گهله که سهنه داخوازا خیری دکهن، وناگههنه خیری، پیخه مبه ری در که قن قورئانی پیخه مبه ری در که قن قورئانی دخوینن، خواندنا وان ب سهر سهری وان ناکه قت]، وئه زنزانم به لکی پترییا وان ژههوه بن.

(عهمری کوری سهلهمهی) ئهوی قی حهدیسی قهدگوهیزت، دبیرت: من دیت پترییا وان یین ئهو زکر دکر ل روزا نههرهوانی شهری مه دکر. یهعنی: ل سهر دهمی ئیمام عهلی ئهو گههشتبوونه خهوارجان وهاتنه شهری موسلمانان.

وکهس بلا هزر نه کهت کو صهحابییی پیغهمبهری عهبدللاهی کوری مهسعوودی -خودی ژی رازی بت- دژی زکری خودی بوو، یان نهدهیلا خهلک زکری خودی لا مزگه فتان بکهن، نه.. بهلی گافا وی دیتی قان مروقین هه بیدعهیه کا نوی دینی د دینی دا دهریخست، و نهو یین زکری خودی ب رهنگه کی وهسا دکهن پیغهمبهری -سلاف لی بن- وصهحابییین وی نهدکر، وی هزرا خرابییی ژ وان کر، وهزرا وی پشتی هنگی راست دهرکه فت، و عهبدللاهی نه گوت: دی.. قهیدی ناکهت! مانی ئنیهتا وان یا باشه! چونکی وی دزانی د تهرازییا شریعهتی دا ئنیهتا باش ئه گهر (ئتتباع) د گهل دا نهبت چو بهایی خو نینه.

ئەقە قويناغا وان يا دووى بوو، قويناغا بەرى خۆ ئاشكەراكرنى وەكى مە گۆتى، ئەو قويناغا وان تىدا دەست ب (غلووى) وتوندكارىيا د دىنى وعيبادەتى دا كرى، ودەمەكى درىر پىڭە نەچوو قى توندىيى بەرى وان دا قويناغەكا دى، قويناغا خۆ

ئاشكەراكرنى، دەمى وان خۆ ژ جڤاكا موسلمانان ڤەدەركرى، وپترييا موسلمانان يێن كو نه د گەل وان كافر كرين وكوشتنا وان حەلالكرى..

خهوارج.. وكافركرنا موسلمانان:

ل سهر دهمی خهلیفی موسلمانان یی سییی ئیمامی شههید (عهلییی کوری ئهبوو طالبی) -خودی ژی رازی بت- فتنا کافرکرنی سهر هلدا، پشتی چهند سالهکا د بن گلیّشی بیدعهیی قه غهونی، و ب دهستین نهزانان هاتییه خوّشکرن.

و ل ڤێرێ ئەز خۆ مەجبوور دېينم كو بەرپەرەكێ كورت ژ ڤى دەمىي ژى ڤەگێڕم، دا دەسپێكا فتنا كافركرنێ د ناڤ ئوممەتێ دا بۆ مە ئاشكەرا ببت.

ئاشکهرایه کو ئهو دهسته کا بیدعه چی یا کو ب نافی: (دهسته کا خهوارجان) هاتییه ب نافکرن، ئیکه مین دهسته ک بوو کافرکرنا موسلمانان کرییه به نده ک ژ به رنامه و پهیرهوی خون، وههر چه نده ئه و نه ئیکه مین کو ما (مونحه رف) بوو د دیرو کا ئیسلامی دا پهیدا بووی، به لکی به ری وان ژی هنده ک فتنه چی پهیدا بووبوون، وکار بو تیکدانا سهر وبه ری موسلمانان کربوو، به لی تشتی خهوارج ژ قان که سین دی جوداکری ئه قه بوو وان ده رکه فتنا ل سهر مه زنی موسلمانان وکافرکرن وکوشتنا هم که سه کی نه د گهل بیر وبو چوونین وان بت کره پشکه ک ژ دینی!

ل دهسپیکا سالا (۳۷) ی مشهختی شهره د نافبهرا دو کومین موسلمانان دا چیبوه، کوما خهلیفی راشدی یی چاری ئیمام عهلی، وکوما والییی شامی

موعاویهی -خودی ژ ههردووان رازی بت-، وئه شهره ل سهر هندی هاته راوهستاندن کو ههر لایه ک مروقه کی ژ خو هلبریّرت وبکه ته حه کهم، دا پیک قه رویننه خواری وچارهیه کی بو قی گرفتارییی بدانن، وریّزیّن موسلمانان جاره کا دی بکه نه ئیّک، ئیمام عهلی (ئهبوو مووساییی ئه شعهری) هلبرژارت، وموعاویه ی (عهمری کوری عاصی) هلبرژارت، وقهولی وان ئه و بوو ئه شهردو حه کهمه ل ههی شا رهمه زانی روینن، ودهمی ئیمام عهلی ژ (صففینی) زقرییه باژیری کووفه -پشتی ئه ش ریککه فتنه د ناقبه را وی وموعاویه ی دا چیبووی - نیزیکی هه شت هزار که سان ژ قورئان خوینین له شکهری وی، وباراپتر ژ وان ئه و بوون یین قورئان ژبه را نه رازیبوونا خو ل سهر بریارا ئیمامی ئاشکه را کر وهیجه تا وان ئه قه بوو وان گوت: حوکم به س یی خودییه، چاوا تو قه بویل نکهی حاکمه کی دی ژبلی خودی هه بت، ئه قه پیلیدانا ئه مری خودییه.

ودهمی ئیمام عهلی ل مزگه فتی رادبووقه دا خوتبی بی خهلکی بخوینت قان مروقان قهرهبالغ ل مزگه فتی دکر؛ دا کهس گوهی خو نه ده ته ئیمامی، پاشی مهسهله گههشته وی حهددی قان مروقان خو ژ کوما موسلمانان قه ده رکر وههمی چوونه (حهروورائی) کو جهه که ژ ده رقه ی باژیری کووفه، وههمی ل ویری گههشتنه ئیک، و ل سهر دوژمناتییا ئیمام عهلی وهه قالین وی کوم بوون، ودوریشمی وان هلگرتی ئه قه بوو: (لا حکم إلا لله) وگوتن: ماده معهلی ب حوکمی مروقان رازیبوویه ئه و کافره! ئیمام عهلی پسمامی خو (عهبدللاهی کوری عهبیاسی) هنارته نك وان؛ دا دان وستاندنی د گهل وان بکهت، وعهبدللاه شیا ب زانینا خو یا به رفره نیقه ك ژ وان (کو

چار هزار کهس بوون) قانع بکهت کو ئه کاری ئیمام عهلی کری نه پیلیدانه ل سهر حوكمي خودي، لهو ئهو زڤرينه كووفه وجارهكا دى ب ئيمامهتييا عملى رازيبوون، بهلي چار هزار كهسين دي ههر مانه ل سهر بۆچوونا خۆ وليڤه نهبوون، ورۆژ بۆ رۆژى ئنحرافا وان زىدە بوو، حەتا وان گۆت: ھەر موسلمانـەكـى گونـەھـەكـا مـەزن بكهت دي كافر بت و ژ جههنهمييان ئيته حسيبكرن، لهو كوشتنا وي يا حهلاله، ياشي وان ئەڤ گۆتنەكا خۆ كرە كريار ژى، رۆۋەكىي ھندەك ژ وان ھاتنە د رېكا صەحابىيىي پێغهمبهري عهبدللاهي كورێ خهببابي دا ئهو وژنكا وي پێكڤه كوشتن، وزكي ژنكا وى -ئەوا ب حەملە- دراند وېچوپك ژێ ئينادەرێ، ئيمام عەلىي كەسەك ھنارتە نك وان دا بيرتني: كي عهبدللاه كوشتييه؟ وان بهرسف دا: مه ههمييان ئهو يع كوشتي! پشتى ڤێ ھەمىيىێ ئىمام عەلى نەچار بوو لەشكەرەكى ببتە شەرێ وان ووان بكوژت، ئه و بوو شهري (نههرهوانيي) د ناڤبهرا وان دا چێبوو، و د ڤيي شهري دا شكهستن كه فته ريزين خهوارجان، وصهحابييين ييغهمبهرى -سلاف لي بن- ههمييان يشتهڤانييا عهلي د ڤێ چهندێ دا کر خو نهوێن نه د گهل وي ژي.. ئـهـڤـه دهسپێـکا پـهيـدابوونا فتنا كافركرنا خەلكى بوو د ديرۆكا ئىسلامىي دا مە ب كورتى قەگىرا..

هندهک ژبیر وباوهرین خهوارجان:

ووه کی بق مه دیار بووی (خهوارج) ئیکهمین دهسته ک بوو ب قی کاری خراب پارووی: کاری کافرکرنا موسلمانان، لهو یا فهره ئهم کورتییه کی ژ بیر وباوهرین وان بهر

چاف بکهین، دا بق مه ئاشکهرا ببت کانی کارتیکرنا وان ل سهر (خهوارجین قی دهمی) ئهوین خهلکی کافر دکهن وکوشتنا وان حه لال دکهن چهنده؟

خهوارجان -وه کی زانایین مه یین باوه ری ژی قه دگوهیزن- مهزهه بی خو یی به طال ل سه رهزرا ده رکه فتنا ژبن حوکمی مهزنی موسلمانان ئافاکر بوو، له و دیارکرنا خه له تییین حاکمی (یان حوکمه تی) ب خیرترین کاره ل نك وان، دی بینی تشتی ژهمییی پتر ئه و دان وستاندنی ل نك عامییان ل سه ردکه ن خه له تییین (حاکمانه)، بو هندی دا دلین خه لکی ژ مهزنان ره ش بکه ن، هه رچه نده ئه و دزانن کو دیارکرنا قان خه له تییان بو عامییان دبته پتر به لافکرن بو قان خه له تییان نه کو چاره سه رکرن.

ودەركەفتنا ل سەر وى حاكمى بى ئەمرىيەكا خودى بكەت ل نك وان كارەكى واجبە، ويى پى نەرابت كەسەكى تاوانبارە.

ههر وهسا خهوارجان خو قهدهرکرنا ژ جقاکا موسلمانان حسیّب دکر باشترین رهنگیّن جیهادی، وپشتی هنگی وان جیهادا دژی قی جقاکا کافر –ب دیتنا وان- کره ئیّك ژ بناخهییّن مهزههبی خو، وگوتن: ههر موسلمانهکی نهگههته مه وشهری دژی جقاکا کافر نهکهت، ئهو کافره چونکی ب کوفری یی رازییه، وکوشتنا وی ژی یا حهالله.

وگۆتن: ههر موسلمانه کې گونه هه کا مهزن بکه ت، دې د جههنه مې دا ئه به دی بت، وچو جلاران ژي دورناکه قت، ژ بهر قی چهندی دروو -بو نموونه ل نك خهوارجان نمبوو-، وته نهدديت ئيك ژ وان دروي بکهت!!

ووان دگوّت: ئهم دی ل دویڤ قورئانی چین، وههر حهدیسه کا هـهبـت ئـهگهر د گهل قورئانی یا ریککه فتی نهبت -ئه قه ل دویڤ تیکههشتنا وان- ئهم ل دویڤ ناچین وکاری پی ناکهین.

ووان (غلوو وتهطهرروف) د کرنا عیبادهتی دا دکر، وئهو ل سهر خو واجب دکر یا خودی وینغهمبهری نه گوتی، وهکی واجبکرنا قهزاکرنا وان نقیر ان سهر ژنی یین کو خودی ئهو ژی عه فیکری، وزیده گرتنا روزییین سوننهت، وخواندنا قورئانی ب شهقی حمتا دبته سییده.. وهتد. ئه فه ب کورتی هنده گ رئیر وباوه رین خهوارجانه.

دو پيلين هەقدر:

پشتی قی بهرچافکرنا دیروکی بو هیفینی فتنا کافرکرنی، دی بیرین: ل قی دهمی ئهم نوکه تیدا درین، دو پیلین هه قدر د ناف جفاکین مه موسلمانان دا هه نه، ههردو (۱۸۰) دهره جهیان ژ ئیک ودو ددویرن، ئیک پیلا (مهرجئییه تیده)، ئه وا ژ خهمسارییا خهلکی د دهر حه قا دینی دا پهیدا بووی، ویا دووی پیلا (خارجییه تیده)، ئه وا وه ک (رد فعل) ژ پیلا بوری پهیدا بووی، قیجا مه به ستا مه ب قان هه ردو پیلان چیه؟

بو ئاشكەراكرن دى يېزين. (مەرجئى) ئەو سەرداچوويينە ئەويىن ديېرن. ئىمان باوەرىيا ب دلى وگۆتنا ب دەڤى ب تنيه، وكار وكرياران چو پەيوەندى پېڤە نينه، وباوەرىيا دلى كيم وزيده نابت، لەو كرنا گونەھى چو كارى ل باوەرىيا خودانى ناكەت..

ئه قه بۆچوونا وى دەستەكا بىدعەچىيە ئەوا د كەقىن دا د ناق موسلمانان دا پەيدا بووى و ب ناقى (مەرجئى) ناقدار بووى، وئەق بۆچوونە ل دەمىي مە يىي نوكە ژى زىدە يا بەلاقە، ھەر چەندە جلكەكىي نوى يىي كرييە بەر خۆ، گەلەك كەسان تو دى بىنى چو رەنگ وروييىن دىندارىيىي ل نك نىنن، د گەل ھندىي ژى دىنيژن: دلىي مە يىي صافىيە، وشەرت دلە! ئەقە ھەر مەرجئىيەتا دوھىيە ب كراسەكىي نوى ئەقرۆ ھاتىيە مەيدانىي، لەو دقىت ئەم خۆ لىي ھشيار كەين دا نەكەقىنە داقىن وان.

وبهرانبهر قی بۆچوونا (مونحهرف) بۆچوونه کا دی یا خرابتر ههیه، ومخابن ئهو ژی نوکه د ناق هنده ک دیندارین مه دا یا به لاقه، بۆچوونه کا د بناخهیی خو دا بو قی بۆچوونا خهوارجان دزقرت یا مه بهری نوکه به حس ژی کری. وئه قی بۆچوونه وه کا رد فعل) ژ بۆچوونا بۆری (یا مهرجئییان) پهیدا بوویه، هنده ک دیندارین مه دهمی دیتی هنده کهسان سستی د دینی دا کرییه، و (ئیمان) ههمی د باوهرییا دلی و گۆتنا ده قی دا کۆمکرییه، وچو پویته ی ب کار وکریاران ناکهن، بهروقاژییا ریکا وان که فتنه ری، و رهنگه کی (غلووی) ب کار ئینا وینی ب خو بحهسیین بو وی باوهرییی چوون کو (ئیمان) کار وکریار ب تنییه، وباوهرییا دلی چو بهایی خو نینه، له و وان موسلمان بو کرنا گونه هین مه زن کا فرکرن، وگۆتن: مه شؤله ژ دلی نینه، چونکی کرنا خرابییی نیشانا دلی خرابه!

وکانی چاوا بۆچوونا ئیکی یا خەلەتە وئەنجامىي وى خەمسارى وسستىيا د دىنى دايە، وەسا بۆچوونا دووى ژى يا خەلەتە وئەنجامىي وى توندكارىيا د دىنى

دایه، وریبازا دورست د ناقبهرا قان ههردو بۆچوونان دایه، وهکی دی بۆ مه ئاشکهرا بت، ئهگهر خودی حهز بکهت.

(ئيمان) چيه؟

ب دیتنا (أهل السنة والجماعة) ئیمان گوهدارییا ئهمری خودی وپیخهمبهرییه -سلاف لی بن- ب دلی وئهزمانی ولهشی ههمییی، وکانی چاوا باوهرییا ب دلی وگوتنا ب ده قی دکه فته د بن رامانا ئیمانی دا وه سا کار وکریار ژی دکه فته د بن دا، وباوهرییی -پشتی قی چهندی - بناخه یی خو هه یه وهنده ک چه ق وطا ژی ژی دچن، بناخه نیاسینا خودییه وباوهری ئینانا ب وی ب دلی، وئاشکهراکرنا قی باوهرییی ب بناخه نیاسینا خودییه وباوهری ئینانا ب وی ب دلی، وئاشکهراکرنا قی باوهرییی ب نهزمانی، وئه قه ب پهی قا (شههادی) ب جهد دئیت، ویی قی چهندی بکه ت بناخه یی باوهرییی ل نك خو پهیدا دکه ت، به لی باوهرییا وی تمام نابت حه تا ئه و چه ق وطایین باوهرییی ل نك خو پهیدا نه که ت، به لی باوهرییا وی تمام نابت حه تا نه و جه ق وطایین وی فهرمانین خودی، وخودویرکرنا ژ تشتین حه رام، وئه قه ده ره جه یا دووییه، ودره جا سیسی ویا ژ هه مییی بلند تر نه وه مرؤ گ کارین خیری وسوننه تی بکه ت، نه وین خودی ل سه رواجب نه کرین به لی کرنا وان ل به ر مه شرین کری.

و د مهزههبی سوننیان دا -کو مهزههبی نافنجییه- نهباوهری ئینانا ب دلی ئهصلی ئیمانی ژ نك خودانی دبهت ووی کافر دکهت، ونهپیّگیرییا ب حهلالی وحهرامی کاری ل باوهرییی دکهت، چونکی خرابییا کاری زیانی دگههینته پاقژییا

دلی، وگریدانه کا موکم د نافبه را باوه ربیا دلی وکریارین له شی دا ههیه، وباوه ربیا دلی ب کریارین له شی کیم وزیده دبت، وهنده ک جاران دمینت ونامینت. ل سه ر فی بناخهیی ناشکه را (أهل السنه) خهلکی قبلی ب کرنا گونه هه کی -ئه گه ر خو ئه و گونه ها یا شکه را (ژی بت - کافر ناکه ن، هندی ئه و وی گونه هی حه لال نه که ن، و ژ نك خو فه توایی ب کوفرا وان ژی ناده ن، به لی به رانبه ر فی چهندی ئه و نابیژن: باوه ری د دلی ب تنی دایه و کریار ئه گه ریا حه رام ژی بت چویی ژ باوه ربیی کیم ناه ت.

كافركرن.. وهندهك بناخهيين فهر:

وبۆ وان كەسێن ب فتنا كافركرنێ موبتهلا بووين دێ بێژين: مرۆڤ بهرى قهستا كەند وكوورێن كافركرنێ بكهت، هندەك بناخهيێن فهر ههنه دڤێت ئهو خۆ لێ هشيار بكهت دا د سهر دا نهچت، ونهبته ههڨالێ خهوارجان، ئهو بناخه ژى ئهڨهنه:

ئیك: هندى باوهرییه -وهكى مه گۆتى- تشتهكى لیكدایه (مركب) ژ بناخه وچهق وطایان پیك دئیت، وهندى باوهرییی بناخه ههبت نهمانا چهقهكى وی وی ب ئیكجارى نابهت، وكوفر ژى ههر یا وهسایه.

دو: ژ ئایهتین قورئانی وحهدیسین پیغهمبهری -سلاف لی بن- دئیته زانین کو کوفر دو کوفرن، کوفره خودانی خو ژ ئیسلامی دهردئیخت، وه کی نهباوهرییا ب ههبوونا خودی، یان دانانا شریکه کی بو وی د پهرستنی دا، یان ترانه کرنا ب گوتنا خودی و پیغهمبهری -سلاف لی بن-.. وهند، وکوفره ک خودانی خو گونه هکار دکهت بهلی

وى ژ خانهيا ئيسلامىي نادەريخت، وەكى دى پاشى ل سەر ئاخڤين، ئەگەر خودى حەز ىكەت.

سی: شهرت نینه ههر کهسه کی چهقه ک ژ چهقین باوهرییی ل نك ههبت ئه و ببته خودان باوهر، ههر وهسا شهرت نینه ههر کهسه کی چهقه ک ژ چهقین کوفری ل نك ههبت ئه و ببته کافر، یه عنی: ئحتماله مرؤقه کی کافر ههبت پشکه کا باوهرییی ل نك ههبت ونهبته خودان باوهر، ههر وهسا ئحتماله مرؤقه کی خودان باوهر ههبت چهقه کی کوفری ل نك ههبت وئه و پی نهبته کافر، وبه س بو نموونه دی وی حه دیسی قه گیرین یا (موسلم) ژ (ئه بوو هوره یه می قه دگوهیزت، دییژت: پیغه مبه ری -سلاف لی بن-گوت: [اثنان فی أمتی هما بهم کفر الطعن فی النسب، والنیاحة علی المیت] دو تشتین کوفری د ناف ئوممه تا من دا هه نه: تانا د نه سهبی دا، وپیگوتنا ل سهر مری.. وئه قی مه مه مه که رخودی حه ز بکه ت- پشتی ده لیقه یه کا دی پتر دی ئاشکه را که ین.

چار: د دەرىخستنا ئەحكامان دا ل سەر خەلكى چى نابت ئەم ل ئايەتىن قورئانى ب تنى بزڤرين، بىنى سوننەتا پىغەمبەرى -سلاڤ لىن بىن- بدانىننە بەر، چونكى سوننەتە ئەحكامىن قورئانى ئاشكەرا دكەت، وئەوى خۆ ژ ڤى راستىيى بى ئاگەھـ بكەت دى كەنتە د گەلەك خەلەتىيىن مەزن دا.

كافركرن.. وجهند توخويبهك:

ژبلی قان بناخهیین بۆری کافرکرنی هنده ک توخویب ژی ههنه دقینت مروّف یی پی ئاگههدار بت، ژ وان توخویبان:

ئينك: حوكمكرن ب سهرقهييا (ظاهري) مروّڤييه:

وئه قه ئيك ژ (قاعيد ديين) نافداره د علمي (أصول الفقه)ى دا، و د مهزهه بي سوننهتی دا چی نابت بو مروقی حوکمی ل سهر ئنیهتین خهلکی بکهت، و ب هزر وتـهخمینـا خـۆ خـهلکـی کـافر بکـهت، (موسـلم) د حـهدیـسهکـی دا ڤـهدگـوهێزت کـو ئوسامهيي كوړي زهيدي د شهړهكي دا كهفته بهرانبهر زهلامهكي كافر، وگاڤا ئهو نتزیکی وی بووی دا وی بکوژت، وی زهلامی گؤت: (لا إله إلا الله)، بهلی نوسامهی ئهو كوشت، وگاڤا زڤرييه مهديني وسوحبهتا خوّ د گهل وي زهلامي بــوّ پـێغهمبـهري -سلاف لي بن- قه گيراي، پيغهمبهري خو ل سهر قي كاري وي نهرازي كر، وي گۆت: ئەي پىغەمبەرى خودى، مانى وى ژ ترسىن كوشتنى ئەو ئاخفتن گۆت، نە كو وي باوەرى يىغ ھەبوو، ئىنا يىغەمبەرى -سلاف لىغ بن- گۆتىخ: [أفلا شققت قلبه حتى تعلم أقالها أم لا] يا دى بلا ته دلى وى كهلاشتبا دا بزاني كانى وى رد دل گۆتبوو يان نه! يەعنى: ما تە دلى وى شەق كربوو دا تو بزانى كانى وى ئەو گۆتن ژ دل گۆتبوو يان ژ ترسان دا؟ وگۆت: ينغهمبەرى -سلاڤ لىن بن- ئەڤ گۆتنا خۆ هند دوباره کر حهتا ئوسامهی گۆتى: خوزى ئەڤرۆ ژ نوى ئەز موسلمان ببام، يەعنىي: دا من ئەق گونەھە نەكرىا.

ئەقە ئەو زەلام بوو يىن شيىرىن خۆ بۆ شەرى ئىسلامىن ھلگرتى، قىبجا پا ھويىن بۆ وان چ دېيىرن يىيىن مىرۆقىين نقىتۈكەر ورۆۋيگىر كافر دكەن چىونكى ئىيىك ژ وان فىلان گونەھى دكەت، بلا ئەو گونەھ چەند يا مەزن ژى بت!

دو: (ئعتياط) د كافركرنا مرؤڤهكي دهسنيشانكري دا:

ئه قه ژی ئیک ژ بناخه یین مه زهه بی سوننییانه، ومه عنا فی ئه وه ل نک سوننییان چی نابت مروّف مروّفه کی ژ خه لکی قیبلی کافر بکه ت ئه گهر خو گوتنه ک یان کریاره کا کوفری ژی ژی ژی چی ببت حه تا شهرتین کوفری ل نک پهیدا نه بن، ومانعین کوفری ژ نک پانه بن، ژ به ر فی چه ندی زانایین (ئه هلی سوننه تی) ده می په خنه ل هنده ک مونحه رفان دگرت ئاخفتنین وان دئینان و دگوتن: ئه قه گوتنا کوفرییه، و د گه ل هندی ژی نه دگوت: خودانی قی گوتنی کافره، و فه رقه کا مه زن د نافیه را قان هه ردو گوتنان دا هه یه بو وی یی هزرا خو تیدا بکه ت.

سىخ: دياركرنا ھێجەتى بەرى كافركرنى:

وههر چهنده ئهقه مهسهله کا دویر ودریژه بهلی ب کورتی دی بیرژین: زانایین سوننه تی ههمی ل وی باوهرینه کو چی نابت مروقه کی دهسنیشانکری ژ موسلمانان بیته کافرکرن ئهگهر خو کوفر ژی ژی پهیدا ببت حه تا حوججه ت ل سهر وی دیار نهئیته دیارکرن، ژ بهر قی چهندی دهمی شریعه ت یی حاکم زانایان فه توا ب کوفرا کهسه کی دهسنیشانکری نه ددا حه تا دان وستاندن د گهل نه کربا و حوججه ت و ده لیل بو وی ئاشکه را نه کربان، دا وی چوهیه تهمینن.

چار: نه کافرکرنا ب گونههێ:

مرۆڤێ ژ خەلكێ قيبلێ بت ب كرنا گونههێ كافر نابت، ئهگهر ئهو گونهه چەند يا مەزن ژى بت، هندى ئهو وێ گونههێ بۆ خۆ حەلال نەكەت، گاڤا وى ئهو حهلال كر هنگى ئهو دێ كافر بت، چونكى دێ گۆتنا خودێ وپێغهمبهرێ وى -سلاڤ لێ بن- درەوين دەرێخت، مەعنا: كەسەك ئەگەر درەوێ بكەت -وبلا ژ بير نەكەين كو ئەڤە ژى پشكەكە ژ (الحكم بغير ما أنزله الله)- ئەو كافر نابت، بەلێ چى گاڤا وى گۆتنا خودێ وپێغهمبهرى -سلاڤ لێ بن- درەو دەرێخت دەمێ ئهو دێ كافر بت، چونكى دى گۆتنا خودێ وپێغهمبهرى -سلاڤ لێ بن- درەو دەرێخت دەمێ ئهو دێ درەو حەرامه.

كافركرن.. وچەند مانعەك:

و د رینبازا سوننهت وجهماعه تی دا کافرکرنی هنده ک مانع بو ههنه، ئه گهر ئیك ژ وان ل نك کهسه کی ههبوو چی نابت ئهو بیته کافرکرن، ئهو مانع ژی ئه قهنه:

ئێك: نەزانىن يان (جەھل):

وئه ق مانعه ژ کهسه کی بو ئیکی دی، و ژ جهه کی بو ئیکی، ودهمه کی بو ئیکی، ودهمه کی بو ئیکی یی جودایه، ودفیت نه ئیته هزرکرن کو هه ر کهسه کی فی هیجه تی بو خو بگرت دی ژی ئیته قه بویلکرن، وهنده ک تشت د دینی دا هه نه دفیت مروقی موسلمان بزانت، ونه زانینا وان بو وی نابته عوزر.

دو: خەلەتى:

وئەقىي ژى -ل نك زانايان- شەرتين خۆ ھەنە، دڤينت مرۆڤ يىي بىي زانا بت.

سى: كوتەكى:

یان (اکراه) وه کی ب عدره بی دبیّژنی، وه کی د قورئانی دا هاتی: [مَنْ کَفَرَ بِالله مِنْ الله مِنْ الله مِنْ الله مِنْ أُکْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌ بِالإِیمَانِ ولکین مَنْ شَرَحَ بِالْکُفْرِ صَدْراً فَعَلَیْهِمْ غَضَبٌ مِنْ الله و هُمْ عَذَابٌ عَظِیمٌ] (النحل: ۱۰٦) یه عنی: هه ما نه و درهوی دکه ن یین کوفر کری و ژ باوه رییا خو لینقه بووین، نه وان غه زهبا خودی ل سهر وانه، نه و تی نه بت یی کوته کی لی هاتییه کرن کو ب نه زمانی خو کوفری بیّژت، قیّجا ژ ترسا مرنی دا نه و کوفری بیّژت ودلی وی ل سهر باوه رییی یی موکم بت، نه وی چو لؤمه ل سهر نینه، به لی هه چییی کوفری بی بی خوش بت، نه وان غه زه به کا دژوار ژ خودی ل سهر وان هه یه.

چار: (تأويل):

ومهخسهد پی ئهوه کهسهك بی دهستی یان بی قهصد بکهفته د تشتهکی ژ کوفری دا، وئهگهر وی زانیبا وی ئهو تشت نهدکر.

پێنج: چاڤلێکرنا نهزانين د گهل دا بت:

ئەف كەسە ژى يى خودان عوزرە حەتا حوججەت بۆ بىتتە ئاشكەراكرن.. وڤان ھەر پىنج مەوانعان ھندەك شەرت يىي دڤيت ودياركرنا وان شەرتان دەمەكىي دريژتر يىي دڤيت. ئەقە ھندەك سەرقەلەم بوون دەربارەى مەسەلا كافركرنا خەلكى، كو ئێك ژ وان فتنه وگرفتارىيانە يێن ئوممەتا مە ھەر ژ بەرێ وەرە تووش بوويێ، مە ڤيا بيرا خواندەڤان لێ بينينه قە دا لێ دئاگەھدار بن.

وخودێ هاريکار بت.

- مروّف د کارئینانا زاراف و (موصطهلحاتان) دا دقیت چهنده کی یی هشیار بت، دا خهلهت نهبت، (تهطهروف) و (ئیرهاب) ژ وان زارافانه یین نوکه گهلهك دبهلاف، وگهلهك جاران د دهزگههین راگههاندنی دا دئینه ب کارئینان.. فیجا مهعنایا وان چیه؟ وئهو ژ لایی شهرعی قه چاوا دئینه هلسهنگاندن..

ل سهری دقیّت ژ بیر نهکهین کو ترسکاری (ئیرهاب) ئهنجامی تهطهروفیّیه، مهعنا: دقیّت ئیکهمین جار ئهم بزانین کانی تهطهروفی چیه، دا پشتی هنگی بزانین کانی بوّچی وچاوا ئیرهاب ژی پهیدا دبت، وئهگهر ئهم ل کیتابی وسوننهتی بزقرین دی بینین زاراقیی (غولوویی) بو وی تشتی یمی هاتیه ب کارئینان یمی نوکه ئهم دییژینی: (تهطهروف)..

(غولوو) چيه؟

غولوو پهیڤهکا عهرهبیه ژ کاری بۆری (غلا) هاتیه وهرگرتن، ومهخسهد پی ئهوه تشتهك هند بلند ببت حهتا ژ حهددی خو یی طهبیعی دهرکهڤت، بهایی تشتی دهمی ژ

حهددی دهردکه قت، دبیر نین (غلاء)، ئاق دهمی که له دئیتی و ب سه رقازانی دا دچت، دبیر نین (غلی) وهو سا.. و د مهسه لین بیر وباوه روهزران ژی دا ئه گه ر مروفی توخویب ده رباس کرن، دی بین نین قی غولو و کر، و (غولووی) هه رجار (موباله غه) و (ته شه ددود) تیدا هه یه .. یه عنی: زیده ب ناف قه چوون، و توندی و دژواری..

ونوکه پهیڤا (تهطهروف) دئیته ب کارئینان، وتهطهروف ئهوه مروِّف کاری ناڤنجی ژ دهست بدهت و ب ئیک ژ ههردو لایین دی دا بچت.. ههر تشته کی دو لا ههنه، و د ناڤبهرا وان دا ناڤنجیاتییه، لایه سستیا زیدهیه، ولایه شداندنا زیدهیه، مروِّق چ ب قی لایی قه بچت یان ب لایی دی قه بچت، دی بته (موته طهرف) یه عنی: لاگر.. چونکی وی خو دا (طهره فی) و نیڤه که هیلا.

د مهسهلین دینی ژی دا، دبت تو مروقه کی ببینی د دینداریا خو دا یی سست بت، ئه فه (موته طهرفه)، ودبت ئیکی دی ههبت زیده یی توند بت، ئه فه ژی (موته طهرفه).. وریکا دورست ئهوه مروّف یی نافنجی بت، [وکذلك جعلناکم أمة وسطا] خودی دبیرت: مه هوین یین کرینه ئوممه ته کا نافنجی.

تهطهروفا ئێكێ: سستيا د ديني دا سهري دكێشته بێ دينيێ، وئهڤه تاوانه..

وتهطهروفا دووي: تونديا د ديني دا سهري دكيشته ئيرهابي، وئهڤه ژي تاوانه..

وئەق ھەردو مەسەلە پىكى دىگرىداينە، وگەلەك جاران ئىنىك دېتە ئەگەرا يا دى، ودقىت ئەم قى راستىي ئەم ژ بىرا خۆ نەبەيىن.. دەمىي مە دقىت قان ھەردو گرفتاريان چارەسەر بكەين. بهلی یا بوویه عهدهت نوکه دهمی دئیته گوتن: تهطهروف، مهخسهد پی توندی ودژواریه، ئهوا ئیکا هند ژ مروّقی چی دکهت ئهو دهست بدهته ترسکاریی، یهعنی: بهری مروّق بدهته هندی ئهو ترسی ب کاربینت دا هزرا خوّ ب تهعدایی بکهته د سهری وی کهسی دا یی موخالف بت.

چەند رەنگىن غولووى ھەنە؟

غولووا د دینی دا ب گهلهك رهنگان دئیته پیش چاڤ، هندهك ژ وان رهنگان دی ل قیری بهرچاڤ کهین:

۱- غولووا د عهقیدی دا، وئه قه ژ هه می رهنگین غولووی خرابتره؛ چونکی ئه و هنده کا جاران به ری خودانی دده ته کوفری، یان بیدعی، یان ئنحرافا دژوار.. وه کی وان یین غولوو د ده رحمقا خودی دا کری، چ هنده ک سالو خهتین مروقان دابنه وی، وه کی دانا کوری بو وی، یان سالو خهتین وی دابنه هنده کی مروقان، وه کی وان یین دوعایان بو خو ژ مروقه کی یان قه بره کی دکهن.

۲- غولووا د دەر حەقا مرۆقان دا، كو مرۆق مرۆقه كى ژ حەددى وى يىئ طەبىعى بلندتر لى بكەت، ئەگەر خۆ ئەو مرۆڤ پىغەمبەر ژى بت، پىغەمبەر -سلاڤ لى بن- دبيرت: [لا تطرونى كما أطرت النصارى ابن مريم، فإنما أنا عبده، فقولوا عبد الله ورسوله]. وه نەبت هوين من ژ حەددى من بلندتر لى بكەن وەكى فەلان كورى مەريەمى بلندكرى، ھەما ئەز عەبدى، قىجا بىرن: عەبدى خودى ويىغەمبەرى وى.

۳- غولووا د کرنا عیباده تان دا، وه کی وان ئهوین خوّ ب کرنا نقیر یّن زیده قه، یان ب گرتنا روّژین زیده قه دوه ستینن، جاره کی پیغه مبه ر - سلاف لی بن - چو مالا عائیشایی ژنکه ک ل نک دیت، گوتی: ئه قه کیه؟ وی گوت: فلانه.. وبه حسی نقیرین وی کر، کو چه ند زیده نقیران دکه ت، پیغه مبه ری - سلاف لی بن - گوتی: به سه.. هندی بکه ن هندی هوین بشین، ب خودی مه له ل بو خودی چی نابت حه تا ئه و بو هه وه چی دبت.

3- غولووا د زوهد ووهرهعی دا، وهکی وان یین تشتین حملال ل سمر خو حمرام دکمن، یا ژ وان قه ئمو تمقوایه، جارهکی پیغهمبهری -سلاف لی بن- زهلامهکی پیر دیت دو کورین وی ملین وی گرتبوون وئمه پیان دچوو، ئینا پسیار کر: ئمقی چیه؟ وان گوت: وی یا نهذر کری پیان بچت، وسویار نمبت، پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت: خودی چو منهت ب قی نینه ئمو خو تمعزیب بدهت، پاشی فهرمان لی کر ئمو سویار بیت.

0- غولووا د هنده ک مه ظاهران دا، وه کی مزگه فتان، یان قهبران، کو بلند بکه ن وبنه خشینن، ومه صره فه کی زیده لی بکهن، (أم حبیبة وأم سلمة)یی جاره کی به حسی دیره کی ل حهبه شه کر وئه و نه خش ونیگارین ل سهر هاتینه چیکرن، ئینا پیغه مبه ری اسلاف لی بن - گوت: ئه وان ده می مروقه کی چاک د ناف دا دمرت، ئه ومزگه فته کی ل سهر قهبری وی چی دکهن، ووان نه خشان ل سهر چی دکهن، ئه وخرابترین خهلقی خودینه ل نك وی روز اقیامه تی.

خودي وپيغهمبهر بۆ غولووي چ دبيژن؟ ژ گۆتنين خودي د قورئاني دا:

۱- [یا أهل الکتاب لا تغلوا فی دینکم ولا تقولوا علی الله إلا الحق] (النساء ۱۷۱) یه عنی: ئه ی خودانین کیتابی زیده گافییی ل سهر دینی حمق نه کهن، و ژ حمقییی پیقه تر هوین چو گؤتنان د ده رحمقا خودی دا نه بیزن.

7- [قل یا أهل الکتاب لا تغلوا في دینکم غیر الحق ولا تنبعوا أهواء قوم قد ضلوا من قبل وأضلوا کثیرا وضلوا عن سواء السبیل] (المائدة: ۷۷) یه عنی: تو بیژه: هوین گهلی کیتابییان د باوهری ئینانا خو دا پی ل توخویبین حه قییی نه دانن، ودویکه فتنا دلچوونین خو نه کهن، وهوین دویکه فتنا وان نه کهن یین سه رداچووین وبهری گهله که مروّقان ژی دایه کوفرا ب خودی، و شهو ژ ریّکا راست ده رکه فتینه ریّکا سه رداچوون وبه رزه بوونی.

۳- [وكذلك جعلناكم أمة وسطا لتكونوا شهداء على الناس ويكون الرسول عليكم شهدا] (البقرة ١٤٣) يهعنى: وكانئ چاوا مه بهرئ ههوه دا ريّكا دينى يا راست، وها مه هوين كرنه مللهتهكئ ناڤنجى وباش؛ دا هوين ل ئاخرهتئ شاهدهيييئ ل سهر مللهتان بدهن كو پيخهمبهريّن وان پهياميّن خودايئ خوّ گههاندبوونه وان، ودا پيخهمبهر ل ئاخرهتئ ل سهر ههوه ببته شاهد كو وى پهياما خودايئ خوّ گههاندبوو ههوه.

و ژ گۆتنێن پێغەمبەرى -سلاڤ لىي بن-:

۱- ئبن عهبباس دبیرژت: پیغهمبهری سلاف لی بن گوت: [وایاکم والغلو فی الدین فإنما أهلك من كان قبلكم الغلو فی الدین] هشیاری غولووا د دینی دا بن، ههما غوللوا د دینی دا ئهوین بهری ههوه تی بربوو (نهسائی قهدگوهیزت).

۲- مهعقهلی کوری یهساری دییژت: پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت: [صنفان من أمتی لا تنالهما شفاعتی: سلطان ظلوم غشوم، وغال فی الدین یشهد علیهم فیتبرأ منهم] دو رونگ ژ ئوممه تا من هه نه مههدهرا من ژی ناگرت: سولتانه کی زوردار، وئهوی غوللوی د دینی دا دکهت. (طهبهرانی قهدگوهیزت).

۳- ژ ئەبوو ھورەيرە وئبن عومەرى دىێژن: پێغەمبەرى -سلاڤ لىێ بن- گۆت: [يحمل هذا العلم من كل خلف عدوله ينفون عنه تحريف الغالين وانتحال المبطلين وتأويل الجاهلين] ژ ههر دەستەكىێ مرۆڤان يىێن دادكەر ڤىێ زانينىێ هال دگرن، دەستێڤەدانا توندكاران، ودرەوێن نەحەقان، وتەفسىرێن نەزانان ژێ ددەنه پاش (حاكم ڤەدگوھێزت).

٤- ژ ئبن مهسعوودی دبیرژت: پیغهمبهری -سلاف لی بن- سی جاران گوت: [هلك المتنطعون]. (موسلم قهدگوهیزت) و (موتهنه طع) ئهوه یی شداندنی د گوتن وكریارین خو دا دكهت، پیغهمبهر دبیرژت: ئهوین وهسا تیچوون.

زيانيّن غولوويّ:

غولووا د دینی دا گەلەك زیانێن خۆ ھەنە، ژ وان:

- ۱- مروّڤی ژ خودی وحهقیی ددهته پاش.
- ٢- هندهك جاران دبته ئه گهرا هندي مروّف بوهستييت وسست ببت، وليْقه ببت.
 - ٣- يان بهري خوداني ددهته تونديي وئيرهابي.
- ٤- وه ل مروقی دکهت مروق ههرگاف ههست ب بینتهنگینی بکهت، وچو
 خوشینی ژ ژیانا خو نهبینت.
 - ٥- مروّقي ژ راستيا ديني كو ناڤنجياتييه ددهته پاش، وبهريّ وي ددهته هيلاكيّ.

ئەگەرىن غولووى:

وغولووي چەند ئەگەر ژى بۆ ھەنە، ژ وان:

- ۱- نهزانینا ب دینی: هنده فه هزر دکهن ئهگهر مروّق گهله ف ب ناق دینی قه بچت، بهری مروّق دی که فته ته طهروفی، ئه و ب خوّ مهسه له یا بهروٚقاژییه، ئهوی دینی باش نهزانت ئهوه ریّکی ل بهر خوّ خهله ت دکهت، وئه گهریّن نهزانینا د دینی ژی گهله کن:
- خۆدويركرنا ژوهرگرتنا علمي شهرعي ب هيجهتا هندي كو ئهو نه ئختصاصي منه.
- یان وهرگرتنا دینی ژ کهسه کی ب دینی شارهزا نهبت. ب تایبه تی ئه گهر مرؤ ڤ ب زمانی عهرهبی یی شارهزا نهبت.

۲- خودویرکرنا ژ زانایین دورست وکتیبین وان ب هیجه تا هندی کو ئه و نه د عهصری وحه ره کینه، وموجامه لی د گهل حوکمه تان دکه ن، ودویکه فتنا هنده ک مروّفین نیش زانا یان هه ر دنه زان ژ به رهنده که گهرین مه زهه بی یان حزبی..

۳- ته عه صصوب بۆ هندهك قالبين حزبى ومه زهه بى يين بهرته نگ، ب رەنگه كى وەسا كو مرۆڤ حەقيىي وەرنه گرت ئه گهر د ريكا وى قالبى را نه گههته مرۆڤى.

3- پالىدان ل سەر عاطفى وحەماسا جعىلىنىيى، و ب پىشت گوھ قە لىندانا حىكمەتى، ووى خىبرەتا ژ سەربۆران پەيدا دېت، وئەگەر ئەم بەرى خۆ بدەينە مرۆقىن غولووى دكەن دى بىنىن ھەمى (يان بارا پتر) ژ جعىلانه، ئەوىىن چو سەربۆر نەھەيىن، وھەر ژ بەر قى چەندى د حەدىسى ژى دا ھاتيە (يا بوخارى ريوايەت دكەت): [سىخرج قوم في آخىر الىزمان أحداث الأسنان سفهاء الأحلام يقولون من خير قول البرية] لى دويماھىيا زەمانى ھندەك سەرداچوويى دى دەركەقن، سالۆخەتىن وان ئەقەنە: دجعىلىن، دنەزانن، وگۆتنىن خۆش دىيژن.

0- به لاقبوونا خرابی وکریتیان (مونکه راتان) د جقاکی دا، وخو بی دهنگکرنا حوکمه تی ل سهر قی چهندی، یان پشته قانیا حوکمه تی بو وی، دبته ئه گهرا (رهد فعلی) و پهیدابوونا (ته طهروو فی).

٦- رەڤىنا ژ واقعى نەخۆش، ژ فەقىرىيى، ژ بى كارىيى، ژ ئزدواجىيەتىى، وگەلەك
 ئىشىن دى يىن جڤاكى.. وھەببوونا ھىدەك جىھەتان كو ڤان كەسىن ژ واقعى درەڤن، وكەرب

ژی قهدبن، قهحهوینن، و ب خودان بکهن، وکریارا شویشتنا دهماغی بو چی بکهن، دا نهیارهتیا واقعی بکهن.

۸- ودویر نینه هنده اوران دهستین بیانی ژی د پشت به الاقبوونا دیاردی دا همبن، چ ب رهنگه کی وهسا بت، ئهو پی بحمسیین یان ژی ئهو پی نه حمسیین ب ریککا سهرو کین وان یین نهو چو ژ پهیوهندی وکارین وان نزانن.

چارەسەريا غولووى:

چارهسهریا غولووی ئه وا ته طهرروفی پهیدا دکه ت ب کورتی بهندی دبت کو ئه و ئه گهر بینه راکرن یین غولووی پهیدا دکهن، وبهری نوکه مه به حس ژی کر، چونکی هندی ئه گهر بمینن، چو چارهسهری فایدهی ناکهن، ئهم دبینن ل گهله وه ولاتان ل شوینا کو ئه گهرین غولووی بینه راکرن، توندی تیته ب کارئینان، له و د ئه نجام دا (ئیرهاب) پهیدا دبت، یه عنی: ل شوینا کل دهن، کوره دکهن!!

وئهم دشێين چارەسەرىيىي د قان خالان دا كۆم بكەين:

۱- ئیسلاما دورست بیته گوتن، وخهلك ل سهر بینه پهروهرده كرن، ودهمي ئهم دبیّرین: ئیسلاما دورست، پهعنی: ئهو ئیسلاما خودی ویینه مبهری گوتی، نه ئهو ئیسلاما حوكمه تی دفیّت، یان ئهمریكا، یان حزب ودهسته كیّن ئیسلامی.

۲- دڤێت مزگهفت، مهدرهسه، دەزگههێن ڕاگههاندنێ.. دەورێ خو د بهلاڤكرنا ڤێ ئيسلاما دورست دا ببينن، دا ڕێ ل وان كهسان تهنگ ببت، ئهوێن دڤێن ئيسلاما وهكي دلێ وان دخوازت نيشا خهلكي بدهن.

۳- دقینت ری بو زانایین شارهزا بیته قه کرن کو ئه و به دهوری خو راببن، ب تایبه تی د مه جالی (ئه مری ب باشیی و نه هیا ژ خرابیی) دا.. و دقینت هنده که سین شارهزا هه بن ده می خرابیه کو دئیته کرن بیژن: ئه قه خرابیه، دا مروقین نه شارهزا و نه زان چو هیجه ت نه بن ب ریکا وی کاری (کو واجبه کی شهرعیه) تشته کی خرابتر به لاف بکه ن.

2- زانایین دینی دقیّت ب (جورئهت وصهراحهت) و ل سهر بناخهیه کی شهرعی مهسهلیّن غولووی وته طهروو فی وئیرهابی بو خهلکی ئاشکه را بکهن، وخو بی دهنگ نهکهن ب هیّجهتا هندی مانی (ئه ق جعیّله دحهقن) یان (ئه و چیّترن ژ وان ییّن بهرانبه ری وان رادوهستن) یان (ما بوّچی حوکمه تیّن مه کاری ب ئیسلامی ناکهن).. وهتد ژ قان هیّجه تیّن بهلکی هنده ک ژی ب سهرقه د مه قبوول بن، بهلی د حه قیقه ت دا نه دمه قبوولن؛ چونکی باطل ب باطلی نائیته راکرن: (بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه..).

0- دڤێت کاغهز نه ژ لایی حوکمهتان ونه ژ لایی خهلکی قه نهئێنه تێکهلکرن.. ب هێجهتا هاڤێتنا تهطهرروف وئیرهابی شهری ئیسلامی بێتهکرن، یان ب هێجهتا شهری (مونکهری) پی ل ئوصوولێن شهرعی بێتهدانان.

7- دقینت ئهم حسیبا خهلکی ل سهر ئنیهتین وان نهکهین، گاقا مه ئیك دیت (ژ کیژ لایی بت) كارهکی بكهت، ئهم بیزین: ئنیهتا وی یا خرابه، ئارمانجه كا پیس وی یا ههی.. خودی ب تنی ب ئنیهتا دزانت، وئهم حوكمی ب تشتی ظاهر وبه رچاف ددهین، وخه خودید.

۷- ههر ئیك كار وصهلاحیاتین خو بزانت، وبزانت كو ئه و ب تنی ژ وی تشتی یی بهرپسه یی شریعهتی ئیخستیه ستویی وی نه زیدهتر، (ئه فراد) ب دهوری (حوكمهتی) رانهبن، و (حوكمهت) ژی واحبی خو نههیلته ب هی شیا (ئه فرادان) قه.

چاوا دیّ خوّ ژ ئیرهابی پاریرّین؟

گەلەك كەس ھەبوون بەرى دەھ پازدە سالەكان ھزر دكر سەدسالا بيست وئيكى دى بتە سەدسالەكا تەنا ورحەت، يا خالى ژ شەپ وكوشتنى، ب تايبەتى پشتى جيھانى د سەدسالا بيستى دا دو جەنگىن مەزن وويرانكەر دىتىن، وھندەك دەرسين مەزن بۆ خۆ ژى وەرگرتىن، وپشتى ھنگى گەلەك نەخۆشى ژ وى ھەقىپكىيا سار دىتى يا كو د ناقبەرا ھەردو (قوطبان) دا پەيدا بووى.. بەلىي مىخابىن ئەڤ ھزر وھىقىيە ھەر ژ سالا ئىكى يا دەسپىكا سەدسالا بىست وئىكى بىن ئاخ بوون، چونكى قى سەدسالىي ب شەپەكى ژ مۆدىلەكا نوى دەست پى كر، ئەو شەپى بى ناقى: (شەپى ئىرھابىي) ھاتىيە بى ناقكىن.

ئەف شەرى نوى ھاتەكرن، وئەويىن رىڭ ھەبرنا شەرى كىرى ژ ھەردو لايان گۆتە خەلكى: ئەف مۆدىلا نوى يا شەرى گەلەك دى درى بت، ديسا وان ھەردو لايان راگەھاند كو مەيدانا شەرى چو چەپەرىن دەسنىشانكرى نابن، و ب عەلامەتان ھەردو لا ھەر دئامادە نىنن رۆژەكى گوھى خۆ بدەنە ئىك ودو يان د گەل ئىك رويننە خوارى ودەلىقەيى بدەنە (پەيقى) دا كو مەجالى خۆ بېينت. ووەكى ھەر شەرەكىي دى

دەمىي دئىپتەكرن د قىي شەرى ژى دا (بازرگانىن شەرى) رۆژ بۆ رۆژى رەصىدى خۆ يىي زىدە دكەن، وبارا پتر خەلكىي چو د ناڤ چو دا يىن دىنە قوربانى.

یا مه دقیّت ل قیری بیرژین ئهقهیه: ههر چهنده تیروّر د دیروّکا مروّقینییی دا نه تشته کی نوییه، وتیروّر نه ملکی جهه کییه یان میراتی ملله ته کی وخودانین دینه کییه رُی، به لی نه خشه دانان یا وه سا بوو ئه ف رهنگی نوی یی تیروّری ب ئیسلامی وجیها دا ئیسلامی را بیته رادان..

- بۆچى؟ وچاوا؟

يا رُ من قه ئەقە تشتەكى قەشارتى وئاسى نىنە!

و ل وی ده می دقیت نه مهند دساده نه بین کو هه ر تشته کی بیته گوتن باوه ر بکهین، دقیت نینکاری ژی نه کهین کو ته خهیه کا مه زن ژ وان که سین نیرها ب بو خو کرییه ریباز هزر دکه نه و ب قی کاری خو یی به په قانییی ژ نیسلامی دکه ن و کاری و نه گه ر ل به ر هنده کان نه ق چهنده تشته کی وان به رده وامی پیدانه بو جیها دا پیروز .. و نه گه ر ل به ر هنده کان نه ق چهنده تشته کی نوی و عه جیب بت، ل به ر مه نه وین مه ناگه هداری ب مه زهه بین عه قائدی یین نیسلامی هه ی، نه قه تشته کی نوی و عه جیب نینه، چونکی (ته طه روفا د دینی دا) نه وا به ری خودانی دده ته (غلووی)، نه وا (غولووا) نیکا هند ژ خودانی خو چی دکه ت که و نه و هه قرکی خو کافر بکه ت، و خوینا وی و مالی وی حه لال بکه ت، نه قه نه تشته کی نوییه، و به رگرییا زانایین نیسلامی ژی بو قی هزرا مونحه رف، و شه ری خه لیفه و مه زین موسلمانان ژی بو قان ده سته کان، تشته کی به رزه و قه شارتی نینه ...

وئەڤرۆ دەمى زانايەكى مە يى دىنى خەمى ژ قى مەسەلى دخۆت، وكارى خۆ دكەتە روھنكرنا ھێجەتێن ڤان موتەطەررفان وبەرسڤدان ورەدكرنا وان، ئەو يى ب كارەكى خۆ يى طەبيعى وواجبەكى خۆ يى شەرعى يى رادبت، نە منەتەكى ل كەسى دكەت، ونە دويڤەلانكىيە ژى بۆ كەسى دكەت!

ومەسەلا مە دقیت ل قیری ئەم بەحس ژی بکەیىن ورەوشەنبىری خو یی موسلمان لی ئاگەھدار بکەین ئەقەیە: ئەری ئەم چاوا دی شیین خو ژ پیلا ئیرهابی پاریزین ئەوا ئەقرۇ چەند كیلۇمترەكین كیم یا ژ مە دویر، وهندەك جاران دەرگەهین مە ب خو ژی دقوتت؟

چاوا ئەم دى شىين رى ل قى دەردى كوژەك گرين دا جھى خۆ ل سەر ئاخا مە يا پاقژ نەبينت، و د جحىلىي مە يىي دىندار ب تايبەتى نەئاليىيت؟

ئىدقىد كارەكد دقىيت ئىدى ھەمىى خەمىنى ژى بخۇيىن وكارى بۇ بكەيىن، و ب تايبەتى دو تەخەيىين گرنگ د جقاكا مەدا: تەخەيا زانايىن دىنى، وتەخەيا كەسىين دەسھەلاتدار، چونكى ئەف دەردە ئەگەر خودى نەكەت ئەم تووش بووينى، ئەم ھەمى پىكىقە دى خويكا خۇ دەيىن، وخويك وەكى ئەم دزانىن گەلەك يا گراند!

هندهک رینیشان:

وبهری ئهم کاری بو خوپاراستنی ژ قی دهردی بکهین هنده و پنیشانین ههین دقیدت ئهم باش بهری خو بدهینی دا ل دهمی کاری ئهم د سهر ری دا نهچین، وئهو رینیشان ژی ب کورتی ئه قهنه:

۱ ـ خۆپاراستن وچارەسەرىيا (ئەمنى) ھەر چەندە تشتەكى گرنگ وفـەرە، بـەلــىێ خۆھێلانا ب ھىڤىيا ڤىێ رێكىێ ب تنىێ ڤە كارەكىێ دورست نىنە ژ بەر دو ئەگەران:

یا ئیکی: ئه ف ریکه ئهگهر د گهل ئیرهابییی بیانی بهری ژ خو بدهت ژی د گهل ئیرهابییی خویانی گهله کاران فاشل دبت.

یا دووی: ب سهربوّر یا بنهجه بووی کو قیّ ریّکیّ ل گهلهك جهان فهشهل یا ئینای ویا بوویه ئهگهرا پتر بهرفرههبوونا ئیرهابیّ.

۲ ـ گریدانا ئیرهابی ب دینی قه خهلهتییه کا مهزنه دقیت ئهم نه که قینی، ورینکی
 ژی نه دهینه بی دینان کو قی هزری رهواج بکهن، ژ بهر دو ئه گهران:

یا ئیکی نه گهر مه گوت ئیرهاب ژ دینییه ئه و مه مرادا ئیرهابییان حاسل کر وبازارا وان ب راواج ئیخست، چونکی ئه و حه ز دکه ن خه لك وه تی بگههت كو ئه ث كاری ئه و دكه ن ژ دینییه.

یا دووی: ئهگهر مه دین گونههبار کر گهلهك کهس دی ههبن داخوازا شهری دینی کهن ب ناقی بهرگرییا تیروری، وهندی پتر شهری دینی بیته کرن، بازارا ئیرهابییان گهرمتر لی دئیت، چونکی ئهو دبیژن: ئهها ئهم شهری قان دوژمنین دینی دکهین!

۳ ـ دڤێت ئهم باش بزانين کو بهلاڤکرنا فهساد وبئ ئهخلاقيين پێلا تيروٚرێ د ناڤێك ڕا نابهت بهلكى بهرفرهتر لئ دكهت، لهو دڤێت كهس هزر نهكهت ب تهشجيعا

بى ئەخلاقىيىى ئەم دى شىين ئىحسارى ئىخىنە ھىزرا تىرۆرى، بەلكى بەروقاۋى قىى چەندى ھىندى رىى وئحترام ل بى ئەخلاقىيى وبى ئەخلاقان بىتەگرتن رى بۆ پەيدابوونا ھىدەك ئىرھابىيىن دى دئىتە خۆشكرن.

هندهک پیکاڤین فهر:

وحمتا ئهم بشيين خو رُ وي ئيرهابي بياريزين ئهوا ب ناڤي ديني دئيته كرن هندهك ينگاڤ هەنە فەرە ل سەر مە ھەمىيان ئەم بھاڤێڙين، وبەرى ئەم بەحسى ڤان يێگاڤان بکەين دقيّت ئەم ھەمى بزانين كو دەرگەھىي سەرەكى يىي ئــەو جحيّل تيّرا دبـۆرن وبـەر ب تيرۆري قه دچن (ومن گۆت: جعێل، چونکي نۆت ونهه ژ سهدي ژ وان کهسێن ئيرهايي دكهن د ناڤيهرا ١٥ حهتا ٢٥ سالييننه) ئهو دهرگهه ئهڤهيه: ئهڤ جعيله ئەويىن د ئەصل دا د دىنىدارن ھىزر دىكەن كو د جھاكيىن مىھ يىيىن نوكە دا دەرگەھ بۆ ههمي كهسان دڤهكرينه وي بكهن يا وان دڤينت ب تنبي كهسي ديندار نهبت، ري ل بهر وى يا گرتييه وههر جههكي ئهو لي بت يي (موطارهده)، يهعني: ئهو ل وي باوهريه كو كەسىٰ دىندار يىٰ قەيدكرىيە لەو مەوقفەكىٰ سلبى ئەو ژ جڤاكىٰ وەردگرت.. ھنگى سەرينن ئيرهابي ئەوينن گريداي ب هندەك دافين قەشارتى قە ب دزى قە دى خۆ گههیننه فی جحیّلی ودیّ وی وه تیّ گههینن کو کاریّ وان شکاندنا قان قهیدانه، و ژ بهر كو قى جحيلى شارهزايى د دينى دا نينه زوى دى ئيته خاپاندن و دسهردا برن، ویسیار ل فیری ئەفەیە: ئەری بەری ئەف جعیله بیته دزین، یان حەتا یشتی دئیته

دزین ژی چ یا باشه ئهم چ بو بکهین دا بشیّین وی ژ قی تیروّی بپاریّزین، یان وی ژ قی تیروّری قه گهرینین؟

بهرسف -ب دیتنا من- هاڤێتنا هندهك پێگاڤانه، ئهو ژي ئەڤهنه:

۱- دەسهەلات ولاينن ئەمنى بەرى ھەر كەسەكى دقينت جوداھييى بيخنە د ناقبەرا ئىسلاما دورست وھزرا موتەطەررف دا، دا وەرەقە د دەستىن وان دا تىكەلى ئىك نەبىن، وتەصەرروفەكا وەسا نەكەن ھزرا تىرۆرى پتىر دەولەمەنىد بكەن بىنى ب خۆ بحەسيىن، وئاشكەرايە كو ئەو نەشىن قى جوداھىيى بكەن ئەگەر ئەو ئىسلاما دورست نەزانن، وگرفتارى ھنگى مەزن دېت دەمى ئەو ئىسلاما دورست نەزانن يان نەقىت بزانن!

۲- دەمئ دەسهەلات لايئ چارەسەرىيا ئەمنى ب كاردئينت دۇيت دو خالان ل بەر
 چاڤ وەربگرت:

أ- باوهرییی بینت کو مروقی ئیرهایی کهسه کی نساخه ونساخ یی ههوجهی چارهسه رییییه، بهری کو هزر بکهت ئهو کهسه کی تاوانباره ههوجه ی جزادانییه.. وئه قه د گهل وی کهسییه یی هزرا تیروری د سهری دا، نه کو کارین تیروری کرین.

ب- باوهرییی بینت کو دهرگههین دان وستاندنی ب ئیکجاری دگرتی نینن، وموسته حیل نینه ئهو که سی هزرا تیروری ل نك پهیدا بووی جاره کا دی ببته وهلاتییه کی چاك ودینداره کی دورست.

۳- دڤێت ڕێ بێتهدان ئيسلاما دورست بێته گۆتن، د دەزگههێن ڕاگههاندنێ دا و ل مزگهفت ومهدرهسه وزانكۆيان، دا پێلا ئيرهابێ د ناڤێك دا بچت، چونكى هندى ئيسلاما دورست پتر بێته گۆتن هزرێن مونحهرف پتر دێ د ناڤێك دا چن.. ومهجال بۆ وان كهسان نهئێته دان ئهوێن ڕێ ل گۆتنا دينى دگرن ب ههر هێجهتهكا ههت.

کارکرن بو چارهسهرکرنا ئاریشه وگرفتارییین جاکی ئهوین ئه جحیله گازندهیی ژی دکهن، ب ریکا دورستکرنا هنده ئالیاتین موناسب.

0- پویته دانا ب مزگه فتان، وبه رهه فکرنا هنده ک که سین زانا ب دینی و چاککرنا وه صعیی و ان یی ماددی و جه اکی، بو هندی دا ئه و بشین چافدیرییی ل مزگه فتی بکه ن، و بعتوانا و ان جعیلان بکه ن نه وین قه ستا مزگه فتی دکه ن..

وقی مهسه لی پتر روهنکرن بو دقینت، چونکی گهله ك ژ مه -وهکی ئهم دبینین-ب حهق ونه حه ق پشکه کا مهزن ژ گونه ها به لا قبوونا پیلا ئیرها بی دئیخنه ستویی زانایین دینی، ب هیجه تا هندی کو ئه و دهوری خو نابینن، ومن نه قینت وه کی هنده كه که سان بیژم: زانایین دینی چو دهور نه ئیناینه، ودبی ده نگن، و چو ناکه ن.. و هتد!

نه خیر.. د ناف زانایین دینی دا همنه یین کو مینبه رین مزگه فتین خو بو فی کاری پیروز (کاری رسواکرنا هزرا تیروری) ب کارئینای، و ل دویث شیانین خو خهبات د فی جانبی دا کری، به لی من نه فیت وه کی هنده ک که سین دی ژی بیژم: مه لایین مه چو ته خسیری نه کریه، وهه رتشته کی پیتفی بت وان کریه.

بهلی دقیّت ئعترافی بکهین کو ئه ف (شهریحه) -شهریحا زاناییّن دینی- حه تا حهدده کی یا (ئیهمال) کرییه، وههر چهنده ئه ف ئیّکه ته خسیرییا وان (تهبریر) ناکه ت ژی، بهلی یی گومان ئه و کاری د دهوری وان دا دکه ت.

وهظیفی زانایی دینی: (۱)

ودویر ژ قی مهسهلی دی بیدرم: وهظیفی زانایی دینی، ب تایبهتی د جقاکا مه یا ئه قرق دا دقیت ل سهر چهند بناخهیان یی ئاقاکری بت:

۱- زانایی مه ژی وه کی ده سهه لاتی یان پتر ژ ده سهه لاتی دفیّت باوه ری همبت کو مروّقی ئیرهایی که سه کی نساخه وهه وجه یی ده رمانییه.. ئه گهر وی ئه ف باوه رییه همبت دی ل ده رمانی گهرییّت.. ژ خو ئه گهر وی هزرکر ئه و که سه کی موجرمه هنگی ئه و دی وی هیلته ب هیفییا ئاسایش و پولیسان ب تنی فه، و دی بیّژت: من عه لاقه ت ب فی موشکیلی فه نینه.

۲- مەلايى مە دڤێت ژ كەڤلۆژانكى خۆ يى فلكلۆرى دەركەڤت، وخۆ بىنتە وى مستەوايى يى ئەڤرۆ دخوازت، دەمىي خەلكى دئاخێڤت -و ب تايبەتى جحێلان- دڤێت

⁽۱) د بابهتی بیّت دا (زانایی دورست ودهوری وی د جفاکی دا) ئهف خاله دیسا دی نیّته شرو قهکرن.

وى زانين وړ هوشه نبيرييه کا وهسا هه بت قه ناعه تي بر وان چي بکه ت وتينکاتييا وان بشکينت، و فه رقييي د ناڤبه را دوهي وئه ڤرو دا بزانت.

۳- دقیّت ئه و وی پهیوهندییا موکم بو خهلکی دیار بکهت ئه وا د ناقبه را دیندارییا دورست ووه لاتینی وملله تینییا چاك دا ههی، و ب دهلیل بو وان ئاشکه را بکهت کو پاراستنا ملله تی ووه لاتی ژ هه می گازی و داخوازین مونحه رف پشکه کا جوداکری نینه ژ دینی، بو هندی دا ئه و پاراستنا و هلاتی ب کاره کی دینی بزانن.

3- خودی پهیمان ژ زانایان ستاندییه کو ئهو حهقییی بۆ خهلکی بیرژن، وراستییی نهقه شیرن، ودیارکرنا خهطه را تیروّری ل سهر دینی وملله تی ووه لاتی پشکه که ژ وی راستییی یا خودی دیارکرنا وی ل سهر زانایان واجب کری.. ودهمی ئهو خهله تی وئنحرافا موسلمانه کی دیندار دبینت دقیت ئاشکه را بکه ت وره ددی ل سهر بکه ت، ونه بیرژت: موسلمانه کی مونحه رف یان یی خهله ت چیتره ژ غهیری خو! یان ژی بیرژت: ئهو دحه قن هو بکه نه هه ماده م فلان خهله تی، یان کوفر دئیته کرن!! خرابی ب خرابییی نائیته راکرن.

0- خوتبا روّژا ئەينىيى بىتنى بەس نىنە مەلا پى بىدەرى خو راببت، جەينى بەرپرس دقىت رى بىدەنە وان مەلايىن مستەوايەكى باش ھەى كو دەنگى خو بگەھىننە جقاكى بىرىدىكا كۆر وسمىناران، وبەرنامە ونەدويىن رەوشەنبىرى.. بىلا ئەو بىنىە كىشان بۆ مەيدانى دا خەلكى ژ نىزىك بېيىن، بىلا فىرى دان وستاندى بېن، نە ھەما ھىزر كەن كارى وان بەس ئەوە ئەو باخقن وخەلكى بقىت نەقىت گوھى خۆ بدەنى.

٦- مهلا دقیّت بزانت وخهلکی ژی تی بگههینت کو خهطهرا وی ئیرهابا ب نافی دینی دئیته کرن ل سهر دینی ب خو پتره ژههر تشته کی دی، چونکی ئهو دینی د چاقین خهلکی دا شیّلی دکهت، وته صفیا وان دینداران دکهت ییّن نه د گهل وان.

و ل دویماهییی دی بیزین: ئهگهر ئهو کهسی خوّ ب زانایی دینی بزانت، کاری پاراستنا دینی ژ پیلا (غلووی) و (تهطهرروفیی) و (ئیرهابی) ب ستویی خوّ قه نهگرت، ئهری ب چ رهنگ دی بوّ وی دورست بت ئهو بیژته خوّ: زانایی دینی؟

زانايي دورست ودهوري وي د جڤاكي دا

گومان تیدا نینه کو پینغهمبهر بلندترین رونگی مروفانه، چونکی ئهون پهیوهندییا ئيكانه د ناڤبهرا عهردي وعهسماني دا، وئهون ريبهرين مروٚڤينيييي، بهري مروٚڤان ددهنه سهعادهتا دنيايي وئاخرهتي.. يشتى ينغهمبهران يان ل جهي ينغهمبهران زانايين راست ودورست دئين، ودهليلي مه ل سهر ڤي گوتني حهديسه کا يېغهمبهري ب خويه -سلاڤ لي بن- ئەوا ئەبوو داوود وترمذي وئبن ماجە وگەلەك حەدىسزانىن دى ژ ئەبوو دەردائىي قهد گوهيزن، دبيرت: ييغهمبهرى -سلاف لي بن- گؤت: [إن العلماء ورثة الأنبياءو، إن الأنبياء لم يورثوا ديناراً ولا درهما، إنما ورثوا العلم، فمن أخذه أخذ بعظ وافر] يدعني: هندي زانانه ميراتگرين پيغهمبهرانه، پيغهمبهران چو دينار ودهرههم ب ميراتگري ل ياش خوّ نههێلاينه، بهلكي وان زانين ل ياش خوّ هێلايه، ڤێجا ههچييين ئهو گرت ئهو وی بارهکا مهزن گرتییه، وئهڤه شاهدهیهکا مهزنه ژ یینهمبهری -سلاڤ لین بن- بـوّ وى كەسى ب دورستى زانا بت، ومن گۆت: ب دورستى، چونكى ئەف شاھدەيە نە شاهدهیه کا گشتییه بو ههر کهسه کی بیرت: ئهز زانامه، یان جلکین زانایان بکهته بهر خوّ و ل دیوانا وان روینت، بملکی شاهدهیمکا تایبهتم بوّ وان زانایان ینن ئهو (موئههللات) ههبن كو وي بكهنه ميراتگر بو ينغهمبهران.

وبەلكى پسيار بيتەكرن: ئەرى ئەو موئەھللات چنە؟

بو بهرسف دی بیزین: پیغهمبهری مه -سلاف لی بن- میراتگری پیغهمبهرین بهری خو بوو، وشریعهتی نهو پی هاتی یی زال و (موههیمنه) ل سهر ههمی شریعهتین بورین، وپیغهمبهری مه دهمی ژ قی دنیایی وهغهرکری میراته کی مهزن ل پشت خو هیلا (کو کیتابا خودی وسوننهتا وییه)، ووی نه میراته نیمانه تی نومههتا خو کر، وزانایین نومهه یی فی فی میراتی نیکهمین جار بپاریزن، پاشی به دورستی بگههیننه خهلکی، قیجا ههر زانایه کی ل قی موسته وایی نهبت (نیمانه تی بپاریزت وبگههینت) یی ژ هه ژی هندی نابت ببته میراتگری پیغهمبهری -سلاف لی بیاریزت وبگههینت) یی ژ هه ژی هندی نابت ببته میراتگری پیغهمبه ری -سلاف لی بیاریزت وبگههینت،

پشتی قی چهندی هنده قاعدین سهره کی ههنه دقیت ل نك زانایی ههبن حهتا ئه و ب دورستی ب کیر بیت ببته میراتگری پیغهمبهری، وئه و قاعده ب كورتی ئه قهنه:

۱- دقینت ئهویی زانا بت ب دینی، ئه گهر نه.. نابته زانایی دینی! وئهویی زانا
 نابت ئه گهر نهزانت چاوا دینی ب رهنگه کی صافی ودویر ژ ئنحرافی دی وهرگرت،
 وچاوا دی وی ب جه ئینت.

۲- دڤێت ئهو حهجمێ وێ ته کلیفێ بزانت یا دکه فته سهر ملێن وی، کو هلگرتنا
 میراتێ پێغهمبهرانه، دا خو بینته ڤی مستوایی.

۳- دقیّت ئه و جهی خو د ناف خهلکی دا، ودهوری خو، وبهایی خو ژی بزانت، دا خو ژ قی دهوری لانه ده ت، وئیکا هند نه که ت جهی خو وبهایی خو ژ دهست بده ت، چونکی ژ دهستدانا قی جهی دبته ژ دهستدانا بهایی وی نامه یی یا ئه و هل دگرت، کیّم کیّم د چاقیّن خهلکی دا.

وژبلی کو دینی ب خو ههردهم ههوجهیه کا مهزن ب قان رهنگه زانایان ههیه، ملله تان ژی ههوجهیی پی ههیه، چونکی ل گهله که دهمان ئه و بو ملله تی دبته نموونه یی به رچاف یی چافلاکرنی بهری وان دده ته ئه خلاقی بلند، پاتژییی، نموونه یی به رچاف یی چافلاکرنی بهری وان دده ته ئه خلاقی بلند، پاتژییی، ده سپاکییی، ئیکگرتنی، خواستنا حه ق وحقووقان، رینیشادانی، به لا فکرنا علمی.. وهتد، وینعه مبهر -سلاف لی بن- د حه دیسه کا خو دا یا (بوخاری وموسلم) ژی قه دگوهیزن دیرژت: [ان الله لا یقبض العلم انتزاعاً ینتزعه من العباد، ولکن یقبض العلم بقبض دیرژت: وان الله لا یقبض العلم اتخذ الناس رؤوساً جهالاً، فسئلوا، فأفتوا بغیر علم، العلماء، حتی إذا لم یبق عالماً اتخذ الناس رؤوساً جهالاً، فسئلوا، فأفتوا بغیر علم، فضلوا وأضلوا] یه عنی: خودی زانینی ب ژیستاندن ژ خه لکی وه رناگرت، به لکی ئه و رانینی ب مراندنا زانایان وه ردگرت، حه تا ئه گهر وی چو زانا نه هیلان، خه لک هنده که سهرین نه زان دی بو خو دانن، قیجا پسیار دی ژ وان ئینه کرن وبی زانین ئه و دی فه توایی ده ن، قیجا دی د سه ردا چن ودی خه لکی ژی د سه ردا به ن.

و ژ دویماهییا حهدیسی گرنگییا زانایین دورست بو مللهتی ئاشکهرا دبت: ئهگهر زانایین دورست نهمان هندهك نهزان ب جلكی زانایان دی خو نیشا خهلكی دهن، و فهتوایین خهلهت دی بو وان دهن، قیجا ئهو ژی دی د سهر دا چن وخهلكی ژی دی د سهر دا بهن.. وزانایی نهدورست یان نهزانی خو نیشا خهلکی ددهت کو زانایه نه به تنی فهتوایین دینی یین خهلهت دی بو خهلکی دهت، بهلکی گهلهك جاران ئهو دی مایی خو د لایین ژینا وان ژی دا کهت، وژینا وان ژی دی تیک دهت.. وهنگی دی بته موصیبه ته کا سور ب سور ل سهر دینی خهلکی وژینا وان ژی!

دەورىّ زانايىّ دىنى د چڤاكا كوردى دا

وپشتی مه به حسی دهوری زانایی دینی د جفاکی دا ب گشتی گوتی، مه دفیت ل فیری به حسی دهوری زانایی دینی د جفاکا کوردی ب تایبه تی دا به حس بکهین.

ئه گهر ئهم سه حکهینه پیکهاتییی جفاکا کوردی بهری نوکه، یه عنی بیرژین: بهری سه دسالان وویشه تر دی بینین زانایی دینی -ب رهنگه کی گشتی، بینی بهری خو بدهینه مسته وایی فی زانایی! - جهه کی ب قه در وقیمه ته به بوویه ل نك کورین جفاکی هه مییان ژ ده سهه لاتی بگره کو هنگی میر وحاکم بوون، وحه تا تو دگه هییه که سی ژ هه مییان کیمتر. وگومان تیدا نینه کو ئه ق چه نده بو دیندارییا کوردان دز فرت، وساده یا وان وحه ژیکرنا وان یا خورستی بو دینی. ئه فه ژ لایه کی فه، و ژ لایه کی دی فه ژ به روی ده وری جفاکی یی مه زن ئه وی زانایین دینی د ناف خهلکی دا دگیرا، کو ئه م دشیین ل فیری ب کورتی ئیشاره تی بده ینه هنده کی ژی:

۱- ریّقهبرنا کاروباریّن دینی ییّن پهیوهندییه کا ئیّکسهر ب لایی جقاکی قه هـهی، وهکی: ژن مارکرنی، یان بهردانی، ومری شویشتنی، وتهلقینی.. هتد.

۲- بهلاڤکرنا علمی وخواندهوارییی، چ علمی دینی بت چ یی دنیایی بت، چونکی وهکی ئهم دزانین جهی ئیکی -ئهگهر نهبیرژین: یی ئیکانه- بو بهلاڤکرنا علمی ونههیلانا (ئوممییهتی) ل کوردستانی مزگهفت بوو، مزگهفت مهدرهسه بوو، وزانکو بوو بو دهمهکی دریژ.

۳- گیّرانا دوره کی جقاکی یی ئیجابی د ناف خهلکی دا، وهه رده م زانایی دینی نیشانا دلپاقژی ویی کئینان و ته ناهییی بوو، و گه له که جاران ده می عیّجزی یان سلبوونه ک د ناقبه را هنده ک بنه مالان دا، یان حه تا هنده ک میر و پاشایان دا چی ببا، زانایی دینی ب کاری پیّکئینان و صولحی را دبوو، و ئه و گریّکیّن ل به ر میر و حاکمان ئاسی ببان شیخی و مه لا ب ساناهی قه دکرن.

ودڤێت نهئێته هزرکرن کو مه دڤێت زانایی دینی یی کورد ل سهر رونگی ملیاکهتان بدهینه ناسین، یان ژی بیٚژین: چو جاران وی چو دهوریٚن سلبی نهگیٚراینه.. نه خیٚر! هنده ک جاران وهسا یا چیبووی زانایه کی به ساطه تا خهلکی وباوه رییا وان ب وی و بهایی وی بو خو ئستغلال کرییه، ودهوره کی سلبی گیٚرایه، به لی ئه ف حاله ته د (شاذ) وکیٚمن.

ووه کی بو مه دیار بووی زانایی دینی جهه کی بلند د جفاکی دا هه بوو، وته سه لسولا وی رهنگه یا دووی بوویه پشتی ته خهیا (حوکامان)، وبو حه قیقه ت دی بیژین: د مهسه لین مه زن ژی دا وه کی مهسه لین مه صیری - یین پهیوه ندی ب ملله تی و پاشه روز اوی فه هه ین ده وری مه لایی کورد هه رده م ده وره کی پیشه نگ

بوویه.. و د مهسهلا (بزافا رزگاریخوازا کوردی) دا -ب رهنگه کی دهسنیشانکری- ئهز نابیّرم: مهلای یان زانایی دینی دهوره کی سهره کی تیدا ههبوو، بهلکی دهوری ئیّکی یی وی بوو، وئه قه راستییه که کهس نه شیّت ئنکار بکه ت. وحمتا گزتنا مه گزتنه کا ئینشائی ب تنی نه بت، مه دقیّت ل قیری قویناغین قی برافا ژیگوتی ب کورتی دهنیشان بکهین، وبهری خو بدهینه دهوری زانایی دینی د ههر قویناغه کی دا.

قويناغا ئيكى: قويناغا بهرهه ڤكرنى:

ومهخسه د ئهوه بهری هه در بزاقه کا رزگاریخواز دهست پی بکهت، ب تایبه تی ئه گهر یا نه ته دوی بت، دفیت به رهه فکرنا وی ملله تی بیته کرن ئه وی دفیت ب بزافا خو یا نه ته دوی وابت، وئه ف به رهه فکرنه به ری هه ر تشته کی ژ لایی به لافکرنا علم ومه عرفه تانه ب رهنگه کی گشتی، و ب زمانی نه ته دوی ب رهنگه کی تایبه ت.

وئه گهر ئهم دیرو کا کوردان بخوینین دی بینین ب تنی مزگه فت و مهدرهسین دینی یین سهر ب مزگه فتان بووینه خواندن ونقیسین، وئه و علمین ل وی دهمی د موعته به رینشا زارو کین کورد ددان.. وئه قه به ری نوکه ژی مه به حس ژی کر.

یا دی -ویا گرنگتر- ئەقەيە: فەضلى كوردیكرنا زمانى خواندن ونقیسینى بۆ مزگەفتى وزانايى دىنى دزقرت، ل كىقە ئىكەمىين جار علم وئەدەب ب كوردى ھاتىنە نقیسین؟ وكى بوو جیلى دەسپىكى يى ب كوردى نقیسى؟ گەلەك كەسان ل وى دەمى دگۆت: كوردى نە زمانى خواندن ونقىسىنىيە، وئەف ھزرە حەتا كەفتبوو سەرى گەلەك زانايىن كورد ب خۆ ژى! بازارا كوردىيى چو رەواجا خۆ نەبوو، لەو ھندەك كەسىن حسسەكا كوردى ھەى ژى -وەكى شەرەفخانى بدلىسى- بەرھەمى خۆ ب كوردى نەدنقىسى..

ل وی دهمی جیله کی زانایین دینی ئهوین خهلکی ب چافی قودسییه تی بهری خو ددایی وه کی: مهلایی جزیری، شیخ عهلییی حهریری، فهقییی تهیران، شیخ شهمسه ددینی ئهخلاطی.. و گهله کین دی ژ جیلی پیشه نگ ئهوی د سه دسالان ده هی ویازدی هجری دا هاتی دهست دا نقیسینی ب زمانی کوردی، ووان ب فی کاری خو دو راستی به رچاف کرن:

یا ئیکی : کوردی ژی وهکی ههر زمانه کی دی زمانی علم وئه دهبییه، ومومکنه نقیسین پی بینه کرن.

یا دووی: گونه هنینه مرؤف ب کوردی بنقیست، ونقیسینا ب کوردی دیندارییا خودانی خو کیم ناکه ت.

ب هیزکرنا زمانی وبهرهه فکرنا وی ئهرضییه تی الته قهببولا زمانی قهومی) بکهت، یا ژ من قه پیکافا ئیکی بوو پی بو بزافا رزگاریخوازا کوردی بهرهه فکری.. وئه فی ب تنی زانایی دینی بوو پی رابووی.

و ل قَيْرِي چەند مەسەلين گرنگ ھەنە دقيت ب كورتى تەئكىدى ل سەر بكەين:

۱- مزگه فت جهی نیکی یی دانانا (توراثی مه یی علمی وئه دهبی) بوو، وزانایین دینی بوون ب قی کاری مه زن رابووین، ودهلیل ل سهر قی چهندی ئه قهیه: ههمی شاعر وئه دیب وزانایین مه -یان پشکا مهزن ژی - زانایین دینی بوون و دهرچوویین مزگه فتان بوون.

۲- مزگه فتی دهوره کی مهزن د پاراستنا توراشی مه یی ژیگوتی دا ههبوو، وههر مزگه فته کی ب دههان دهسن فیسین کوردی حهواند بوون، ونه بهس هنده بهلکی مه نم حهواندنه بووبوو ئه گهرا هندی ئه ق توراثه د چاقین خهلکی دا ببته تشته کی پیروز و ب بها، وقی دیتنا هه کاره کی ئیجابی ل سهر پاراستنا وی ههبوو.

۳- مزگه فت جهی ئیکی یی کوردیکرنا (مهناهجین دراسی) بوو، وزانایین دینی ئیکهمین که س بوون هزر د کوردیکرنا هنده ای وان علمان دا کری یین فه قیبان ل مزگه فتان دخواندن، وبه رهه می ئه حمه دی خانی، ومه لا خه لیلی سیرتی، ومه لا یوونسی ئه رقه تینی، وشیخ عه لیبی ته ره ماخی، باشترین نموونه نه ل سه ر قی چهندی.

وژبلی مزگهفتی ل چو جهین دی دهرس ب کوردی نهدهاتنه گوتن، هنده کهدرهسین حوکوومی ل هنده باژیرین مهزن یین کوردان ههبوون، بهلی خواندن لی ب عهرهبی وتورکی وفارسی بوو.

قويناغا دوويّ: قويناغا بهلاڤكرنا ههستا نهتهويي:

پشتی هنگی قویناغا دی هات.. وپنگافه کا دی به رب هشیارییا نه ته وه یی فه هاته هافی تن نه و ژی به لافکرنا هه ستا نه ته وه یی بوو، وهشیار کرنا ملله تن کورد ل وان سالو خه تین وی یین تایبه ت یین وی دئیننه ریزا وان ملله تان یین حوکمداریی لی دکه ن، و نه زباو هر دکه م که سه که نه شین به حسی فی قویناغا گرنگ بکه ت بینی به حسی نه دیب و زانایی مه زن نه حمه دی خانی بکه ت، هلگری ئیکی یی نالایی هزرا نه ته وه یی دیروکا نه ده بییاتین کوردی دا، خانی ب شعرا خو ره و شه نبیری کورد ل کیشا وان یا سه ره کی هشیار کرن، و به ری و ان دا ده ردی و ده رمانی ژی:

گــهر دێ هــهبــوا مــه ئتتفاقهك

قێكــرا بكـــرا مـــه ئنـــقیادهك

رۆم و عــهرهب و عــهجــهم تــهمــامی

هــهمیــان ژ مـــه ڕا دكــر غــولامی

تــهكمیــل دكــر مــه دیــن و دهولــهت

تــهحمیــال دكــر مــه دیــن و حكمــهت

وئهو مهدرهسا خانی بنگههی وی دانای هژماره کا ئهدیب ورهوشهنبیر ودویماهییی میر وحاکمان ژی قهست کری ولی هاتنه پهروهرده کرن، وه کی -ب تنی بو نموونه-: ئسماعیلی بایه زیدی، سهلیمی هیزانی، حاجی قادری کویی، وشیخ عهبدرره حمانی

ئاقته پی، وبه درخان به گنی بوتانی.. وهتد. و د فنی قویناغنی ژی دا دهوری مزگه فتنی وزانایین دینی ژ شیخ ومه لا و فه قییان نائیته ژبیرکرن، چونکی دهوری ئیکی بوو..

قويناغا سييين: قويناغا دەسپيكرنا سەرھلدانين چەكدار:

بگره ژ سهرهلدانا بهردخان به گی بۆتانی ل نیقا ئیکی ژ سهدسالا نوزدی زایینی، وحه تا بگههیه شووره شا ئهیلوولی ل نیقا دووی ژ سهدسالا بیستی. ل دریژییا دوسه د سالان زانایین دینی ئه گهر هه می گافان ل ریزا ئیکی نهبن ژی ئه و د فان شوره شان دا پشته فانین ب هیز بوون بو وان که سین ل ریزا ئیکی. و پشته فانییا وان نه گوتنا ب ده فی ب تنی بوو، به لکی کریار ژی بوو.

ستوینیّن مهزن ییّن حوکمه تا به درخان به گی مه لا وشیّخ بوون، وه کی مه لا عه بدلقود دوسی جزیری، مه لا یووسفی کیّسته یی، شیّخ محمه دی هرووری.. و گه له کیّن دی.

سەرهلداننن: شیخ عوبهیدللاهی نهری، مهلا سهلیمی بدلیسی، شیخ سهعیدی پالق، قازی محهمه، مهلا مصطهفایی بارزانی.. ژ خق ههر ژ نافین وان دیاره کو ئهو ههمی شیخ ومهلا بوون، و ژ بلی کهسین ئیکی بارا پتر ژ کادرین پیشکهفتی یین قان شقرهش وسهرهلدانان مهلا بوون، وجهین کو مبوونین وان: مزگهفت وخانهقا وتهکیا بوون، وههردهم قان زانایان ته جیعا پیشمهرگه وخهباتکهرین کورد دکر، وئهو تی

دگههاندن کو دینداری وملله تینی دو تشتن ژیک جودا نابن، وئه و کهسی عار د سهری نهبت بو ملله تی عار د سهری نابت بو دینی ژی!

ژ بهر قی ههمییی ئهم دینرژین: کیمکرن وته شویهکرنا دهوری مزگه فتی یان زانایی دینی ب ههر هیجه ته کا هه بت، کیمکرن وته شویهکرنه بو دیرو کا مه یا ئه دهبی و دوه شه نبیری وسیاسی، وئهو که سی ب قی چه ندی را دبت ب خو بحه سینت یان ب خو نه حه سینت یی تاوانه کی د گهل دیرو کا مه دکه ت.

سیاسہتا ئیسلامی یان ئیسلاما سیاسی

پێشەكى:

وه کی ژ ناف ونیشانی پهیقا مه ئاشکهرا مه گوتنا مه قی جاری پهیوهندیکا ئیکسهر ب بابهتی (ئیسلامی) و (سیاسهتی) قه ههیه، وئهو -ب هزرا من- دو بابهتین گرنگن بو رهوشهنبیری مه ئه قرو بیی بهریخودان بو بیر وبو چوونین وی، چونکی ئه و ژ وان بابهتانه یین دان وستاندن ل دور زیده یا گهرم.

و ل دویف وی عهدهتی ژ زانایین مه یین بهری گههشتیه مه دهمی ئیك ژ وان قیابا به حسی زانینه کی یان بابه ته کی بکهت ل دهسپیکی دا دهست ده ته شرو قه کرنا ناف ونیشانی بابه تی بو هندی دا هه ر ژ سه ری خوانده قان یان گوهدار بزانت کانی ئه و بابه تی نه و دی خوینت یان گوهدارییی بو که ت چیه. ل دویف قی عهده تی من دقیت ل سه ری رون کرنه کی بده مه ناف ونیشانی بابه تی خو به ری ب فرهی ب ناف دا بیم.

دەمىٰ ئەم دىنژين: (سياسەتا ئىسلامى) مەعنا ئەم رەنگەكىٰ سياسەتىٰ سالۆخ دەين (وەصف دكەين) كو ئەو يا ئىسلامىيە، و ژ قى (صفەت ومەوصووفى) بۆ مە

ئاشكەرا دىت كو سياسەتەكا دى ژى ھەيە ژبلى قى سياسەتى بەلى نە ب قى سالۆخەتىيە، يەعنى: نە سياسەتەكا ئىسلامىيە.. وپسيار ل قىرى ئەقەيە: ئەرى سياسەتەك ھەيە بىرنىن: سياسەتا ئىسلامى؟ يان ئەگەر تە بقىت پسيارى دەرنشىڤ بكە وبىرد، ئەرى ئىسلامى -وەك دىنەكى عەسمانى - تشتەك تىدا ھەيە ئەم بىرىنىنى: سياسەت؟

و ل ڤێرێۑـه رێ جـودا دبـن، وهـهڤرکـي گـهرم دبـت، وجـهدىل دشـاريێت.. و د گـهرم گەرما قى ھەڤركىيى دا زاراقەكى (غەرىب) ژ روشەنبىرىيا مە يا (ئىسلامى) دكەفتە سەر ئەزمانان، وقەلەم يىي دگەريين، ورەنگەكىي (تەصنىفكرنا) خەلكىي يىي دئىتتەكرن ئەو ژى: (ئىسلاما سياسىيە)، ووەك ھەر كەسەكى زانا ب ئەزمانى دزانت ئەڤ (تەعبىرە) ھندى دگەھىنت كو رەنگەكى ئىسلامى ھەيە دىنزنى: ئىسلاما سياسى، ومهعنا وي ئهوه دفيت رهنگه كي دى ژى يي ئيسلامي ههبت دورست بت ئهم بيژينيي: ئيسلاما نه يا سياسي، وئەڤەيە (بيت القصيد) -وەكى عەرەب دېێـژن- وئـەوە ئـەو ئارمانجا قەشارتى يا ھىندەكان د پشت ب كارئينانا قىي زاراقىي غەرىب را ھەي چ ب ده قم بيّر نيا نه! وههر چاوا بت ئه ف زاراقه پشتى كه فتييه (بازارا سياسي) وكه فتييـه سـهر ئـهزمـانين دو رهنگـه (ئتجـاهێن هـهڤـدژ) و (سياسـيێن هـهڤـرك) بــــۆ تشته کی فه ل سهر ههر کهسه کی خه مخور (ومهعنی) ب گازییا ئیسلامی ب تايبەتى ژ زانايين دينى گرنگيينى بدەنە ڤى بابەتى ووى بيخنە ژير ڤەكۆلينين بنەجهـ ورهسهن، دا رهوشهنبيري موسلمان ب رؤناهي بدهته ري..

ژ ئەقا بۆرى ئاشكەرا دېت كو مە دقينت د قى پەيقا خۆ دا -ب كورتىرۆناھىيىى بىدەينە سەر دو زاراقان: (سياسەتا ئىسلامى) و (ئىسلاما سياسى) و
(مەفھوومى) وان ھەر دووان، دا پشتى ھنگى بۆ مە ئاشكەرا بېت كانى كى ژ وان
يىن (ئەصىلە) وكى ژ وان يىن (دەخىلە).. ھىقىيا مە ئەوە ئەم بشين سەرى ژ وئ
گريكا ئالۆزا بېەينە دەر يا گەلەك دەمان دېتە ئەگەرا ھندى ئەم ھەمى كاغەزان د
ناقىك ھل دكەين، وتەر وھشكان بىكقە دسوژين!

دو پيناسهيين فهر:

وئهز ل قیری فهر دبینم بهری ب دورستی بچمه د ناف بابهتی خو دا کو وان ههددو پهیڤین د ناف ونیشانی بابهتی دا هاتین ب کورتی بدهمه ناسین، دا مهسهله ل بهر مه پتر یا ئاشکهرا، وئهو ههردو پهیڤ ئهڤهنه: (سیاسهت) و (ئیسلام).

خوّ بدهینه توراثی زانایین خوّ دی بینین وان گهله کتیب ل دوّر سیاسه تی ب فی مه عنایی داناینه، وه کی: (السیاسة الشرعیة) یا (ابن تیمیه)ی، و (الجوهر النفیس فی سیاسة الرئیس) یا (محمد بن منصور)ی، و (سیاسه تنامه) یا (طووسی)، و گهله کیّن دی..

یه عنی: دەمی پهیڤا سیاسهت دەمی نوکه دئیته ب کارئینان هزر ئیکسهر بو وان مهسهلان دچت یین پهیوهندی ب سهروبهری ریڤهبرنا دەولهتی قه ههی.

ئەقە پەيقا ئىكىخى.. وپەيقا دووى ئىسلامە، وئىسلام -وەكى ئەم ھەمى دزانىن-ئەو (دىنە) يى خودايى مەزن كىتابا خۆ يا دويماھىيى كو قورئانە، وپىغەمبەرى خۆ يى دويماھىيى كو موحەممەدە -سلاف لى بن- پى ھنارتى، وئەف دىنە وەكى ژ ھەردو ژىدەرىن وى يىن سەرەكى دئىتە زانىن بۆ ھندى ب تنى نەھاتىيە دا پەيوەندىيى د

⁽١) مارسيل بريلو: (علم السياسة) ترجمة محمد برجاوي، من منشورات عويدات، بيروت (ص ١١).

ناقبهرا مروّقی وخودایی وی دا دورست بکهت، بهلکی ئهو یی هاتی دا پهیوهندییی د ناقبهرا مروّق ومروّقان ژی دا دورست بکهت، وئاشکهاترین دهلیل ل سهر قی چهندی تورئان ب خوّیه.. ههر کهسه کی پیچه کی ژی زمانی عهرهبان بزانت وبهری خوّ بده ته قورئان ب خوّیه.. ههر کهسه کی پیچه کی ژی زمانی عهرهبان بزانت وبهری خوّ بده قورئانی دی بینت ئهو یا پیکهاتییه ژ (بیر وباوهر وعیباده ت، وئه خلاق، وموعامه لاتان)، ووه کی ئهم دزانین (بیر وباوهر وعیباده ت) د ناقبه را مروّقی وخودایی وی دانه، و (ئه خلاق وموعامه لات) د ناقبه را مروّقی ومروّقان دانه.. وههر کهسه کی وی دانه، و (ئه خلاق وموعامه لات) د ناقبه را مروّقی ومروّقان دانه.. وههر کهسه کی بیسلامی ل سهر هنده ک (دینیّن) دی قیاس بکهت وبیّژت: ئیسلام دینه کی رووحییه وچو پهیوهندی ب ژین ودنیایا مروّقی قه نینه، دقیّت ئه و ب دهان ئایه تیّن قورئانی و ب سه دان حه دیسیّن پیغه مبه ری -سلاق لی بن - بهافیّژت، چونکی ئه و به حسی وان به حکامان دکه ن ییّن پهیوهندی ب ژیانا جقاکی وئابوّری وسیاسی یا مروّقان قه هه ی.

پسیارهک وئاڤرهکا دیروکی:

وئه ف تنگهها بهرفره هـ بق ئيسلامي بهري مه دده ته هليخستنا پسياره کا (نوی ده رکه فتی) يا کو ل سهر مه فهر ئهم ئاڤره کا ب لهز بدهينه سهر ديرو کا خق، دا کاودانين پهيدابوونا ڤي پسياري ب دورستي ل بهر مه ئاشکهرا ببن.. وپسيار ئه ڤههيه: ئهري ئيسلامي -وه ک دين- پهيوهنديه ک ب سياسه تي ڤه ههيه؟ يان ژي بلا بيرين: ئهري تشه که ههيه ئهم بيريني: سياسه تا ئيسلامي؟ يان ئيسلام ژي -وه کي هنده ک دينين دي- ديني ودنيايي ژيک ڤهدکهت ودييرت: دين يي خودينه ودنيا يا قهيصهريه؟

ب راستی ئه گهر ئهم ل کتیبین زانایین خو یین حهتا بهری کیمتر ژ سهد سالان برقرین ئهم چو دان وستاندنی ل سهر قی رونگه پسیاری وبهرسقا وی نابینین، ژ بهر ئه گهره کی (بهسیط) ئه و ژی ئهقهیه: چونکی د ناف موسلمانان دا کهسه ك نهبوو خو ب موسلمان بزانت و ل وی باوهری بت کو ئیسلام دینه که بو هندی هاتییه دا کو لایی مروقی یی رووحی ب تنی دورست بکهت ووی چو پهیوهندی ب رین کخستنا لایین ژینا مروقی نینه ... ژ بهر کو وان ددیت ئیسلام ب رهنگه کی (عهمه لی) - ژبلی یی مروقی نینه ... ژ به و کو وان ددیت ئیسلام ب رهنگه کی (عهمه لی) - ژبلی یی ههین.

وئه گهر ئهم ل دیرو کا ئیسلامی بز قرین ههر ژ رو ژا ئیکی یا پیغهمبهر -سلاف لی بن- تیدا گههشتییه مهدینی ئهوا بوویه پایته ختا ئیکی یا دهوله تا ئیسلامی وی مهنصبی دینی کو پیغهمبهرینییه، ویی دنیه وی ژی کو مهزنییا دهوله تیبه، ژیک جودا نه کرن وههردو د دهستی خو دا کومکرن، ووی صه حابیین خو ژی ل سهر هندی پهروهرده کرن کو ل ژیر شریعه تی ئیسلامی دین و دنیا ژیک جودا نابن، وکانی چاوا ئیسلام عه قیده و عیباده ته وهسا ئه و شریعه ت وسیاسه ته ژی، ووهسا ئه و ئه خلاق و جفاکه ژی، وزانین شارستانییه ژی، وئه و دینی ئیسلام پی هاتی د ناف بناخه یین خو دا قواعدان بو هزر کرنی ددانت، و پیکی بو زانینی دنه خشینت، و ژینا مروقان ل سهر ئاستی کت و کومی ریک دئیخت، سهروبهری خیزانی دورست دکه ت، وقانونه کا (مهده نی و جهزائی و دهولی و ئه خلاقی و جفاکی) ددانت. و پشتی پیغهمبه ری -سلاف لی

بن- ژ دنیایی وه مه کری صه حابییین وی ژی نه وین ب فی ره نگی د ئیسلامی گه هشتین هه رب فی ره نگی ئیسلام نیشا جیلین پشتی خو دا، و ده می وان مه زنه که خو دانای ناسنافی وی کره: (خه لیفه) ووه کی نه م هه می دزانین پهیفا (خه لیفه) رامانا جیکرییی دگه هینت، جیکری کی یک پیغه مبه ری، یه عنی: هه رژ روژا ئیکی موسلمان وه تیکه هشتن کو (مه زنی ده وله تی) مه نصبه کی دینییه به ری کو یی دنیه وی بت، وئه وی دگه شه فی مه نصبی دفیت کاری خو بکه ته ب کارئینانا وی شریعه تی یی نه و چیگرییا وی دکه ت.

ل سهر قی بناخهیی و ل دریژییا وی دیروکی یا شریعه تی ئیسلامی تیدا حوکمدار موسلمانان چو رهنگین زهلامان نه نیاسینه ناقی وان (زهلامین دینی) بت، وهنده کین دی ناقی وان (زهلامین دنیاییی) بت، چونکی موسلمان ههمی دقیت زهلامین دینی بن، بهلی د. مه زانایین دینی ههبوون، ئهوین د دینی دا ژ خهلکی دی دشاره زاتر، بهلی مهعنا وی ئهو نهبوو وان ب تنی ماف ههیه دینی بزانن یان کاری بو بکهن، ومهعنا وی ئهو نهبوو ئه زانایه خو د ناق ههر چار دیوارین مزگه فتی قه گریدهن و بیرون نهم زهلامین دینیه ومه چو پهیوهندی ب دنیایی قه نینه..

وخو ل وان دەمین کورت ژی یین ئوممەت تیدا تووشی کەفتنان دبوو وھندەك كەس ژ دەرقە دھاتن وحوكم ب تشتەكئ دى ژبلى شريعەتى لى دكر، ئوممەتى ھەمىيى ئەڤ رەنگە حوكمە ب حوكمەكى نەشەرعى دنياسى، وباشترين نموونە ل سەر قى چەندى ئه و ددم بوو ین (مهغوولییان) قانوونا خو ئه وا دگوتنی: (یاسق) (۱) ل سهر هنده ک ده ده ده ده بود ین (مهغوولییان ب کارئینای پشتی وان ئه و ده فه رئیخستینه بن دهستی خوّ، وهه ر چه نده مهغوولییان پشه که کا مه زن ژ وی قانوونا خوّ هه ر ژ ئیسلامی و در گرتبو و ژی، به لی چونکی وان هنده ک ژ قانوونین خوّ یین جاهلی ژی کربوونه د ناف دا موسلمانان هه مییان -زانایان وعامییان ژی - ئه و ب ده رکه فتن ژ ئیسلامی زانی، وحوکمی وان ب حوکمه کی شه رعی نه نیاسی.. (۱)

ئەقە دىتنا وتۆگەھشتنا ئوممەتى بوو بۆ قى مەسەلى وئۆكەمىن جار دەنگەكى (نەشاز) د ناق ئوممەتا ئىسلامى دا دەركەفتى و ب ئاشكەرايى گۆتى: ئىسلامى وسياسەتى چو د گەل ئۆك نىنە، يان ئىسلامى چو سياسەت تۆدا نىنە، دەنگى ئۆك ژ وان كەسان بوو يۆن ژ زانايۆن دىنى دھاتە ھژمارتن و ژ دەرچوويۆن ئەزھەرى ئەو ژى شۆخ (عەلى عەبدررازق) بوو ئەوى ل سالا ١٣٤٤ مشەختى ١٩٢٥ زايىنى كتۆبەك ب ناقى (الإسلام وأصول الحكم) بەلاقكرى وتۆدا راگەھاندى كو ئىسلامى چو پەيوەندى ب سياسەتى قە نىنە، وكارى دىنى ب تنى دورستكرنا پەيوەندىيا مرۆقىيە ب خودى قە، نە كو دانانا شۆرە وسەر وبەرى ب رۆھەبرنا ژينىن. ودقۆت ژ بىر نەكەيىن كو ئەق

⁽١) ويهيڤا (ياسا) ئەوا ھندەك ئەڤرۆ ب كار دئينن بناخەيىن وى ھەر ژ ڤىي يەيڤىيە.

⁽۲) ل دور قی مهسهلی بهری خو بده کتیبا (مجموع فتاوی ابن تیمیة) ۲۹۰/۹، دهمی ئه و ب دهلیل ئاشکهرا دکهت کو ههر کهسهکی ب حوکمی (یاسق)ی رازی ببت ئه و ژ شهریعه تی خودی وینغهمبه ری وی ده رکه فت.

کاری وی ساله کی پشتی وی گوهو پینا مه زن بوویا موصطه فا که مالی ل تورکی کری ده می ل سه ر وان شه رتان رازی بووی یین سه روکی وه فدا ئنگلیزی ل پهیمانا (لوزان) هافیتینه به رکو (لادانا خیلافه تی بوو، وگوها رتنا شه ریعه تی ب دستووره کی مه ده نی، وده ریخستنا خه لیفه ی ژ وه لاتی و برینا هه ر پهیوه ندییه کی یا تورکی ب ئیسلامی قه گری بده تا نه قد هه رچار شه رته یین کو ب نافی (شه رتین کرووزن)ی دئینه ب نافکرن (۱۱).

وههر چاوا بت دهمی ئه ف کتیبا نافیوری هاتییه چاپکرن هژیانه کا مهزن ب مصری که فت، و گهله ک زانایین مهزن به رهنگارییا فی گازییی کر وکتیب د رهدا وی دا نقیسین، ومهسه له گههشته هندی ئه زههری هنارته ب دوی وی و ودان ستاندن د گهل وی ل سهر وان هزر وبیران کر یین وی د کتیبا خو دا ئیناین، وبریار هاته دان (شههادا علمی) ئهوا ئهزههری دایی ژی بیته ستاندن، ووهزاره ا (حهقانیی) ژی ب (ئیجماعا دهنگان) بریار دا ئهو ژ قهضائا شهرعی بیته فهصلکرن.

وسوحبهتا من ل سهر قی مهسهلی نینه وه دیروّك، وكاری من ئهو نینه ئهز قی رویدانی هلسهنگینم، ب تنی من دقیّت ئهز تشته کی ژ قی رویدانی وهرگرم ئهو ژی ئهوه ئوممهت ب زانا وعامی قه حهتا بهری حهشتی سالان ژی یا بهرهه ش نهبوو ئیّك

⁽۱) وكرووزن ناقى سەرۆكى شاندا ئنگليزى بوو ل پەيمانا لۆزانى.. قىجا ب قى چەندى سەرىن داڤان بېيىن! وبرىند: (الدولة العثمانية عوامل النهوض وأسباب السقوط) يا د. على محمد محمد الصلابى، ب ٥٥١.

د ناڤ وان دا ههبت ب ئەزمانى وان قى گازىيا (نەشاز) بەلاڤ بكەت، بەلىي ئىك ييدا بوو.. و ژ بهر گهلهك ئه گهران كو فيري نه جهي هر مارتنا وانه، ئهو ئيك بوونه دو وبوونه دهه و د دهمه کنی گهله کنی کورت دا بوونه هند گهله ک کو لاین بهرانبهر بنته بع دهنگرن ب تایبه تی پشتی ل پانی ودرنژییا وهلاتین موسلمانان دهسههلات كمفتييم دهستي وان دا يين يسته فانييا في كازييا (نه شاز) دكهن و ب نافي (ديموقراطييهتي) وگهلهك ناڤين دى ريي ل وان دهنگان گرت ئهوين دڤين ئوممهتي ل وی راستییی هشیار بکهن ئهوا هزر وسی سهد وچل سالان باوهری پی ئینای کو ئیسلام دين ودهولهته، عيبادهت وشهريعهته.. ويا ز ههمييع خرابتر ئهو بوو ڤان دهسههلاتان گەلەك جاران بزاڤ كر كو ب ئاگر وئاسنى قىي گازىيىي چك بكەن.. و ل قىرى ئەز به حسى ديروكا ڤي ههڤركييٽي ژي ناكهم، بهليّ من دڤێت بێڙم د ئهنجاميّ ڤيّ ههڤركيييي دا هژماركا ڤهريٚژين خراب پهيدا بوون ئيٚك ژوان كو پهيوهندي ب بابهتي مه ين نوكه قه ههيه ئهو (نتجاهي سياسي) بوو يني نوكه ب ناڤي (ئيسلاما سياسي) دئنته ب نافكن.

سياسه تا ئيسلامى.. وهنده ك روهنكرن:

وبهری ئهز به حسی ئیسلام سیاسی بکهم وه کا زاراف ووه ک ئتجاهه، من دفینت هنده روهنکرنین سفک بدهمه سهر بابه تی سیاسه تا ئیسلامی، دا پشتی هنگی بشین بین ساناهی جوداهییی بیخینه نافیه را (سیاسه تا ئیسلامی) و (ئیسلاما سیاسی).

و ل سهری دی بیدژین: چونکی سیاسه تا ئیسلامی، یان (نظاما سیاسی یا ئیسلامی) ل دهمی مه یی نوکه ل پترییا وه لاتین موسلمانان ره نگه کی تمام نائیته ب کارئینان، ژ بهر هندی دبت ئه ف زارافه حه تا حه دده کی ل بهر گهله ک ژ مه یی غهریبه، و رامانا وی یی ئاشکه را نینه، له و پیتفییه به ری هه ر تشته کی ئه م رامانا فی زارافی بزانین، وبه ری نوکه مه ئاشکه را کر کانی (سیاسه ت) چیه، و (ئیسلام) چیه، و نوکه ئه گه رئه م قان هه ردو پهیقان بگه هینینه ئیك دی چ رامانی گه هینت. سیاسه تا ئیسلامی یان نظاما سیاسی یا ئیسلامی وه کی فقه زانین موسلمان دده نه ناسین: ئه و کوما ئه حکامانه یا ژ فه ریز ان وان ئه و ده زگه و (موئه سه سه) و ریک خستن پهیدا دبن یین پهیوه ندی ب ده وله تا ئیسلامی فه هه ی ژ لایی دانانا ده وله تی فه، و ب رین فه برن ویاراستنا وی قه، و ب جهئینانا وی بو وان ئارمانجان یین ئه و بو هاتییه دانان (۱۱).

و د نظاما سیاسی یا ئیسلامی دا ئه حکام -ب رهنگه کی گشتی- ل سهر دو پشکان دئینه لیک قه کرن:

- پشکه کی پهیوه ندی ب (ته شریعیی) قه هه یه، یه عنی: دانانا شریعه تی، وه کی: حه لالکرن و حه رامکرنی، دورستکرن و نه دورستکرنی، چ د گؤتنان دا بت یان د کریاران دا بت.. وئه قه ما فی خودی ب تنییه و که سی دی ژبلی وی ما فی دانانا ته شریعی نینه، نه چو که سان و نه چو کوم و ده سته کان، و خو خه لیفه ی و ده و له تی ژی ئه ش ما فه نینه.

⁽١) بريّنه: (مقدمة في فقه النظام السياسي الإسلامي) يا (محمد بن شاكر الشريف)، پ ٩.

- وپشکا دی ئهوه یا چو پهیوهندی ب ته شریعی قه نهههی، به لکی پهیوهندی ب لایی ری کخستن و ته رتیبا کاری قه ههیه، کو وی ئارمانجی ب جهه بینت یا ئه و ژ به رهاتییه دانان، و دبت ئه قه لایه ژ دهمه کی بی و دهمه کی یان جهه کی بی جهه کی بیته گوها پتن، له و نظاما سیاسی یا ئیسلامی چو قالبین ده سنیشانکری بی قی لایی نه دناینه، وما فی دایه که سین بسیور ژ ئوممه تی کو ئجتها دی د قی لایی دا بکهن، ب وی شهرتی ئه ق ئجتها دا وان د ژی چو بناخه یین شهرعی نهبت، ونموونه ل سه رقی چه ندی پهندی دانانا خهلیفهیه.. وشکلی ب ری قه برنا ده وله تیه.

زانایی مهزن (ابن القیم) دبیرت: (اخودایی مهزن ریکین عهدالهتی ونیشانین وی درهنگه کی ب تنی دا کوم نه کرینه، وریکین دی ههمی یین ئاشکهراتر ژوی ریکی به به طال کرینه، به لکی وی ب شریعه تی خو دیار کرییه کو مه خسه دا وی ب جهئینانا حهقییی وعهداله تیه و کو خه لك دادییی ب کار بینن، قیجا ههر ریکه کا حه قی پی بیته و مرگرتن و دادی پی بیته زانین و خه لك یی راببن، دقیت کار پی بیته کرن، و ریك و شیوه هنده كه كهرن نه ژ بهر وان ب خو ئه و دئینه و مرگرتن، به لکی ژبه روان ئه نجامان یین ب ریکا وان ب ده ست مروقی قه دئین) (۱۱).

ودڤێت ژ بیرا مه نهچت کو (نظاما سیاسی) ب خو پشکهکه ژ گهلهك (نظامێن) ئیسلامی، وئهو نه ههمی ئیسلامه، ومروٚڤ حسیٚب نابت موسمانهکی دورست وتمام حهتا باوهرییی ب ههمی ئیسلامی نهئینت، وئهوی کوفری ب پشکهکی ژ ئیسلامی

⁽١) إعلام الموقعين (٢٧٢/٤).

بکهت، ئهگهر ئهو پشك چهند يا بچويك ژى بت، ژ كافران دئيته هژمارتن، وئهوى كارى ب هندهك ئيسلامى نهكهت د گهل كو باوهرييى پى دئينت ژى دئهو ژ گونههكاران دئيته هژمارتن و ب قى چهندى ئهو كافر نابت.. ئەقى مەسەلى دى ههوجه بينى دەمى بهحسى لايهكى ژ هزرا پشتەقانىن ئىسلاما سياسى دكهين.

ئيسلاما سياسي ودهسپيكا پهيدابووني:

وبهری ئهز به حسی ده سپیکا پهیدابوونا ئیسلاما سیاسی بکه م بو بیرئینان من دقیت دوباره بکه م کو ئه ف زاراقه ژ لایی شهرعی قه زاراقه کی دورست نینه، وحمتا ژ لایی پهیدابوونی ژی قه -ب هزرا من- ئه و زاراقه که موسلمانان ده رنه ئیخستییه (۱۱)، بهلی ههر چاوا بت وه ف زاراقه کی هه بوون د مهیدانا مه یا پهوشه نبیری دا بو ههی ئه ز دی وی ب کارئینم.

بۆرى د گەل مە كول نافەراستا سالىن بىستان ژ سەدسالا بىستى يا زايىنى ب رەنگەكى رەسمى مراندنا خلافەتى ژ لايى مصطەفا كەمالى قە ھاتە راگەھاندن، ئەقە ژ لايەكى قە.. و ژ لايەكى دى قە ھندەك دەنگىن غەرىب ونەشاز ل قىرى وويىرا ھە -ب تايبەتى ل وەلاتى مصرى - ھاتنە بلندكرن كو چە نظامىن سياسى د ئىسلامى دا نىنن، وئىسلام ژى وەكى دىنىن دى دقىت ب تنى مايى خۆ د لايى مرۆقى يى رووحى

⁽۱) وزڤرين ل ڤني خالني پشتى دەلىڤەيەكا دى دى مە ھەبت، ئەگەر خودى خەز بكەت.

دا بكەت، ولايىي رەنگىي ب رىڭھەبرنا ژيانىي ئەو تشتەكە ئەم ب كەيفا خۆ دى بۆ خۆ نه خشینین، و ژ گهله ك لایان قه ژ دەرقه ى جیهانا ئیسلامى پشته قانى ل قى گازىيىي هاتهکرن، وخودانین ڤی گازییی هاتنه پیش ئیخستن و ب سهرئیخستن ژی، وړی بو وان هاتهدان ئهو ب هـهر رهنگـهکـي دلـي وان دخـوازت لايـي بـهرانبـهر بـي دهنگ بکـهن، و د گەل وى ھەمى توندىيا وان ب كار ئىناي ئەو نەشيان رايا گشتى يا ئىسلامى وكەسىن خەمخۆر ژ زانینین شەرعى قانع بكەن كو ئیسلام دینەكە سیاسەت تیدا نینـه، لـهو گـازى رُ گەلەك لايان ھاتنە بلندكرن كو تېگەھشتنەكا دورست بۆ ئىسلامى ھەبت، وقياسا ئيسلامي ل سهر وان دينان نهئيته كرن يين قالا ز تهشريعي ودور من بو زانيني، و ل سەرى ئەڤ گازىيە ژ لايى ھندەك زانايىن دىنى قە ھاتە بلندكرن، وەكى: (محمد رشيد رضا ومحب الدين الخطيب) وهر ماره كا دى، ويشتى زيانا سياسى ل هنده ك جهـ ووه لاتين موسلمانان دايه رێ، وموٚديلا دورستكرنا حزيين سياسي بهلاڤبووي، هندهك كهسين جحيّل ینن خهما ئیسلامی د دلی دا ههی ئه گهر چ د دینی دا دزانا ومهله قان نهبن ژی، قییا چاڤ ل خەلكىي دى بكەن وئەو ژى ھندەك حزبين سياسى بەلىي ل سەر بناخەيىي سياسهتا ئيسلامي -وهكي وان هزركري- ئاڤاكهن، وههر وان رئ وشيّوهيان ب كار بينن پٽن حزينن دي ب کاردئينن، وهزرا وان ئهو بوو ئهو ب ڤي کاري خو دي شٽن بەرەقانىيىي ژ دىنى كەن، وبەرگرىيا ھێرشا بى دىنىيىي كەن ئەوا گەلەك لايان پشكدارى تيدا دكر، وئيكهمين كهس د ڤي مهجالي دا هاتييه نياسين (حسن البنا) بوو ئهوي ل سالا ١٩٢٨ زاييني -دهمين ژيين وي ٢٢ سال- كوّ ما (الإخوان المسلمون)

دامهزراندی (۱)، و ب قی چهندی ئه و هاته هژمارتن ئیکهمین که س حزبه کا سیاسی یا ئیسلامی چیکری، وکوما وی هاته هژمارتن ئیکهمین حزب ب ناقی ئیسلامی دهست دایه کاری (۲).

و ب قی چهندی کاری حزبی (یی ئیسلامی) د مهیدانا سیاسی دا بوو تشته کی ههبون بو ههی، و ژ گهله که لایان قه هزر بو هاته کرن، هنده کان کهیف پی هات و دیعات بو کر و پشته قانی لی کر، وهنده کان که رب ژی قه بوون و نه یاره تیبا وی کر، وه کی هه رتشه کی نوی ده رد که قت.. و من نه قیت ب ناف قی دیرو کی قه بچم و هلسه نگاندنا قان دیتنین ژیک جودا بکه م؛ چونکی کاری من ل قیری ب تنی ئیشاره ت دانه بو ده سپیکا پهیدابوونا کاری سیاسی یی ئیسلامی (یی ریک خستی).

ئیخوان وه کی ههر حزبه کا سیاسی یا نوی دهرکه فت هاتنه د مهیدانا سیاسی دا، وئه و ژی وه کی ههر حزبه کی (پهیره و پروگرام) وبوونه خودان سیاسه ته کا ئا فاکری ل سهر هنده ک بنه مایین (ستراتیجی) ویین (مهرحه لی) ژی، وئارمانجا وان بوو ئه و هژمارا ئهندامین خو زیده بکه ن، دا ده می ململانی د گهل حزبین دی دکه ن وقه ستا صندووقین

(۱) ومه نه ل بهره ل قیری به حسی (حسن البنا)ی وکوّما وی ب بهر فرههی بکهین؛ چونکی ئه ف جهنده مه د نامیلکا خوّ دا (ئیخوان د تهرازیم دا) کریه.

⁽۲) ومل ب مل د گهل کوّما ئیخوانان کوّمهلا (زاناییّن موسلمانان) ئهوا (عبد العمید بن بادیس)ی ل جزائیری ل سالا ۱۹۲۰ دانای که فتبوو کاری، بهلی چونکی وی کوّمهلا خوّ ل سالا ۱۹۳۰ ب رونگه کی روسمی راگههاند ئهو نائیّته هژمارتن ئیّکهمین (حزبا ئیسلامی).

دهنگدانی دکهن دهست قالا نهزقرن.. وئهو بوو ل سالا ۱۹٤۲ (حسن البنا)ی بریار دا خو بو پهرلهمانی بهربژیر بکهت، بهلی (مصطهفا نه حاس)ی -کو سهروّك وهزیر بوو-گهف لی کرن کو ئهگهر ئهو خو ژ هلبژارتنا قهنه کیشت ئهو دی دربه کی دژوار دانته کوّما وی، ئینا ئهو نه چار بوو خو قه کینشا، ویشتی هنگی ب دو سالان وی جاره کا دی خوّ بهربژیرکر بهلی هند دهنگ نهبرن کو بگهه پهرلهمانی؛ چونکی (تهزویر) د دهنگان دا هاته کرن وه کی ئیخوان ههر جار دییژن!

ل سالا ۱۹٤۸ حوکمه تی ژ به ر چه ند ئه گه ران بریار دا کوما ئیخوانان بیته حه لکرن، و گه له ک ژ ئه ندامین وان هاتنه گرتن، ئینا ئیک ژ ئه ندامین (جیهازی تایبه ت) کو جیهازی عه سکه ری یی نهینی بوو یی ئیخوانان سه رو کی حوکمه تی (محمود النقراشی) کوشت، وئه قه ئیکه مین دیاردا کوشتنا سیاسی بوو رویدای، وهه ر چه نده (حسن البنا)ی ب ئاشکه رایی به رائه تا خو ژ قی کاری دا ونه رازیبوونا خو ل سه ر دیار کر، به لی حوکمه ت ب قی چه ندی ژی رازی نه بوو، و چه ند هه یقه کان پشتی هنگی ب رهنگه کی نه ژ هه ژی (حسن البنا) کوشت.

وقان رویدانان ئه ق حزبه تووشی گهله کئاسته نگ وهلنگفتن وگرفتاری هژیانان کر، و د هنده و ژ به ریک چوونی بوو، و شان هژیانان دا ئه و تووشی پارچهبوون و ژ به ریک چوونی بوو، وهژماره کا کوم ودهسته کین دی ژی پهیدا بوون (تهبه نییا) هنده ک سیاسه تین دی یین جودا جودا کرن..

ئيشكالياتين ناڤى:

وه کی بو مه دبار بووی مود لا ده رکه فتنا حزبین سیاسی ل وهلاتین موسلمانان ل قان سهدسالنن دويماهييي يهيدا بوو، و ل سهري ناڤي (جهمعيهت يان ئتتحاد) ل سهر هاتـنـه دانان. یاشی نـاڤـێ (حـزب) بـۆ هـاتـه گۆتن، هـهر وهسا بۆ مـه دیـار بـوو كـو ل دویماهییا سالین بیستی ژ سهدسالا بۆری ئیکهمین حزبا خو نیشا خهلکی دای کو ئهو ل سهر بناخهين ئيسلامي يا هاتييه ئاڤاكرن، وئارمانجا وي دانانا دهولهتا ئيسلامنيه -کو ئیخوان بوون- پهیدا بوو، ویشتی هنگی ب چهند سالان هندهك حزیین دی پین وهکی ئيخوانان ب ناڤن ئيسلامي ئاخفتين، ل مصري وگهلهك وهلاتين دي ژي پهيدا بوون، وهدر ئیکی ناقهك بو خو هلبزارت، وهدر حزبه كيي ز قان حزبان خهططه كيي تايبهت بو خوّ دانا، هنده کان خه ططع وان یع توند و در وار بوو، هنده کان دهست دا کافرکرنا خهلکی، وهندهکان رِیّکهکا ناڤنجی دا بهر خوّ، وهندهکان نهرمییهکا زیّده ب کارئینا ئهگهر خوّ ئەڭ نەرمىيە ل سەر حسنبا يىلىدانا بناخەيىن دىنى ژى بت.. وھەر چاوا بت ئەڭ ههمي (ئتجاهه) وبو دهمه كي ب ناڤين (ئه حزابين ديني) هاتنه ناسين، وئه ڤ ناڤه ئه گەر چ د هندەك حالەتين تايبەت دا يني راستگۆ نابت ژى بەلىي ژ لايىي دىرۆكى قە يى غەرىب نىنە ل بەر دىرۆكا مە؛ چونكى ل دريرۋىيا دىرۆكا ئىسلامى گەلەك كۆم ودەستەكين (مونحەرف) ژى پەيدا بووينە و ب ناڤى (دەستەكين ئىسلامى) ھاتىنە ب ناڤكرن، وهه چييي كتيبا (مقالات الإسلاميين) يا (أبو الحسن الأشعري) بخوينت ئهڤ گۆتنا مه باش دى بۆ وى ئاشكەرا بت.. بەلى ل قان دويماھىيان ئەم دىينىن ل ئاسته كي بهرفره و ژ گهله ك لايان قه ناڤي (ئيسلاما سياسي) ل جهي (حزبين ئيسلامي) دئيته ب كارئينان، و ب راستى ئەز گەلەك ل قىي مەسەلىي نەچوويمە: مهسهلا دەريخستنا قبي ناقى (يان زاراقبي) كانى كىي ئىكەمبىن كەس بوو ئەو دەریخستی، وارمانجا وی ژی چ بوو، بهلی تشتی ئهم دزانین و ل بهر چاف دبینین ئەوە: ئەف ناقە (يان زاراقە) نوكە ژ مەسەلا (حزبين ئيسلامى) دەرباس بوويە وئەو -وهك كيماسي- ب ههر كهسهكي قه دئيته رادان يي بيرت: ئيسلام دين ودهولهته يان شريعهت وسياسهته، ئه گهر خو ئهو د چو حزبان دا نهبت ژي، وحزبين ئيسلامي وكيم وكاسيّن وان ب تنيّ وهك نموونهيهكيّ خراب وسلبي ل سهر ڤي رِهنگيّ ئيسلاميّ دئيّنه به حسكرن.. وتشتى غهريب ل بهر من كو من دقيت ل فيرى ئيشارهتى بدهمى ئهوه: نوکه ل ئهوروپا هندهك (حزبين سياسي پين مهسيحي) ههنه، بهلني د گهل هندي ژي ئهم نابینین نه نقیسهرین وان ونه یین مه ئهوین ناقی (ئیسلاما سیاسی) بو خو کرییه بەنىشت رۆژەكى بېژن: (مەسىحىيەتا سياسى)، ھەر چەندە (مەسىحىيەت) يا ژ ھەژى قى ناڤىيە؛ چونكى مەسىحىيەت وەكى ئەو ۋى دزانىن وئەم ۋى دزانىن يا ڤالايە ۋ سياسهتين! ڤێجا يا هوين بێڙن ئارمانج ژ كارئينانا ڤي ناڤي (يان زاراڤي) د گهل ئيسلامي ب تني دي چ بت؟

ب هزرا من -ونه ههمی هزر دخرابن- ئارمانج دی ئهو بت دهمی ئهم باوهرییی دئینین کو (ئیسلامه کا سیاسی) یا ههی ووه ک مهسه له کا مهنطقی دفینت مه باوهری ههبت کو (ئیسلامه کا نهسیاسی) ژی یا ههی، ومادهم (ئیسلاما سیاسی) تشته کی

کریّت ومهرفوضه، مهعنا دقیّت مه باوهری ههبت کو (ئیسلاما نهسیاسی) تشته کی جوان ومه قبوله، و ب قی چهندی ئارمانجا مهزن ئهوا ب سالان کار بو هاتییه کرن دی ب دهست قه ئیّت، نه وه کی وی کو تو ناقی (حزبیّن ئیسلامی) ب کاربینی؛ چونکی هنگی سلبییاتیّن قان حزبان دی ل سهر وان نه ل سهر (سیاسه تا ئیسلامی) ئیّنه هر مارتن!

كارتيكرنا سلبي يا (ئيسلاما سياسي) ل سهر ئيسلاميّ:

بی گومان نوکه بو ههوه ناشکه را بوو کو مهخسه دا مین به (ئیسلاما سیاسی) ل قیری نه نه و بوچوونه نه وا دبیرت: ئیسلام دین ودهوله های شریعه ت وسیاسه های نه نه. نه فه ژ کاکلکا ئیسلامییه، وه کی من باوه ری ههی! به لی مهخسه دا من پی حزبیه تا ئیسلامییه. و نه گهر موصیبه تا ئیسلامی ل سه دسالین بوری (صووفییه تا سلبی) بت نه وا د ده رگه هی بیدعی را به ری (ئوممه تی) دایه ننحرافی، به هزرا من ل قی سه دسالا دویماهییی (حزبیه تا ئیسلامی) موصیبه تا ئیسلامی بوویه، نه وا هه ر د وی ده رگه هی را به ری (ئوممه تی) دایه ننحرافه کا نوی، وده می نه ز قی گوتنی دیرژم نه ز باش دزانم کو دبت قی حزبیه تی (هنده کا لایین نیجابی هه بن، نه گه ر نه... چاوا هنده خه لك دی ب نك قه نینه کیشان؟!

وحمتا باش بو مه ئاشكهرا ببت كو (حزبييه تا ئيسلامي) تشتهكي جودايه ژ (سياسه تا ئيسلامي) يان ژ ئيسلاما راست ل ڤێرێ -ب كورتي- ئيشارهتي دێ دهمه هنده و شلبيياتێن وێ يێن مهزن:

۱- ب کارئینانا حزبییه تی وه وه وهسیله یه یان ریکه ی بو به لافکرنا گازییا ئیسلامینه ب تنی کاره کی نه یی دورسته ژ لایی شهرعی فه، به لکی ئه و ب ئاشکه رایی خودی ویینه مبه ی وی -سلاف لی بن- نه هیا مه ژی کرییه وئه م ژی داینه پاش، بو نموونه: خودایی مه زن دبیرته پیغه مبه ری خو: [إن النین فرقوا دینهم وکانوا شیعا لست منهم فی شیء إنما أمرهم إلی الله ثم ینبئهم بما کانوا یفعلون] (۱) یه عنی: ئه ی پیغه مبه ر هندی ئه ون یین دینی خو پارچه پارچه کری وبووینه کوم کومه د تشته کی دا تو ژ وان نینی.

ودهمی هنده فتنهچییان خو دایه ئیك ودژی ئیمام عوثمانی رابووین وهاتینه مهدینی، حهسه دییژت: روزه کی عوثمان -خودی ژی رازی بت- دهرکه فت دا خوتبی بخوینت، وان -یه عنی فتنه چییان - قهره بالغ کر وئاخ وبه رك هلاڤیتن، حه تا وه لیهاتی مه عوسمان نه دیتی، ئینا ده نگه ك ژ مهزه لکا کابانیه کا پیغه مبه ری -سلاڤ لی بن - هاته مه گوت: [قد بریء رسول الله صلی الله علیه وسلم ممن فرق دینه واحتزب] یه عنی: پیغه مبه ر -سلاڤ لی بن - یی به ری بوویه ژ وان یین دینی خو پارچه پارچه کری وبوویه حزب! وئه قه ده قی گوتنا وی بوویه، پاشی وی ئه ف ئایه تا بوری خواند.

⁽١) سورة الأنعام، الآية (١٥٩).

مه عنا ته فسیرا پهیڤا [وکانوا شیعا] ئه وا د ئایه تی دا هاتی ل نك فی ژنکا پیغه مبه ری -سلاڤ لی بن- کو (أم سلمه) بوو وه کی د ریوایه تی دا هاتی، ئه وه: ئه وین دین کرییه حزب حزبکانی (۱۱).

۲- قی حزبییاتییا نهدورست ئیکا هند ژ (مونتهمییین) خو چیکر (وهلاء وبهرائا) وان، قیان ونه قیانا وان، هه قالینی و دو ژمناتییا وان نه ل سهر بناخهیی دینی وباوهرییی بت، به لکی ل سهر بناخهیی حزبی بت، خودی دییژت: [ومن یتول الله ورسوله والذین بت، به لکی ل سهر بناخهیی حزبی به لی تو دی بینی برایین مه یین حزبی ئه ندامه کی خو نه گهر خو یی (عه قیده سز) ژی بت ناده ته ب ئیکی نه د گهل وان بت نه گهر خو ولییه کی خودی بت.

۳- وچونکی د حزباتییی دا ئهو کهس پیش دکه قت یی پتر خه لکی کوّم بکه ت بلا چو علمی شهرعی نهبت ژی، و د حزباتییی دا یمی مهرته با پیشکه فتیتر همی دبته پیشه وا و ل ریّزا سنگی دئیته دانان، وفهرمانین وی دئینه ب جهئینان، گهله که جاران وهسا چیبوو که سیّن نه زان بوونه خودانین له قه بین مه زن، یین کو ئه ندامین دی هه می دقیت چاف لی بکه ن، وبی موناقه شه فه رمانین وان ب جه بین وموصیبه تا

⁽۱) ودیاره خودانین قان حزبان د دل دا باوهری ب قی چهندی ههیه لهو دی بینی ئهو پهیڤا حزب یان حزبی ناداننه سهر خوّ، بهلکی دبیر نه خوّ: (جماعة) یان (ئتحاد) یان (جبهة) یان (رابطة) یان (جمعیة)، وکیم جاران دی بینی ئهو ناقی (حزب) ئاشکهرایی ل سهر خوّ ددانن!
(۲) سورة المائدة، الآیة (۵۵).

مهزن د قیری دا بوو.. ژ دهولهت سهری حزبین ئیسلامی هنده (موفتی) و (زانا) و (داعیه) پهیدا بوون شهرتین دهسنقیری ب دورستی نزانن وفتوایان ب کافری وفاسقی وحمتا کوشتنا خهلکی ددهن! تشتی ئه قرو حهرام سوباهی حه لال دکهن، وهه قالی ئه قرو یی ئنتخاباتان یی جامیر، سوباهی دبته دوژمنی ئیسلامی!

3- وتاوانا دی یا حزبیاتییا ئیسلامی د دور حمقا حمقییی دا کری ئـموه خملـك ژ دویکمفتییین خو وهسا پمروهرده کرن کو ئمو بهس وی حمقییی وهرگرن یا د پیکا جماعه تا وان را بگههتی، وئمو وهسا تیگههاندن کو تشتی حزب بیژت ئموه یی دورست ئمگمر خو ب سمر قم ئمو تشت دژی ئایمته کی یان حمدیسه کی ژی بت، چونکی (قیاده) چیتر دینی ومه صلحه تی دزانت، وه کی بمری (شیخی) موریدی خو وهسا فیر دکر کو همر تشته کی ئمو ژ شیخی ببینت ئمگهر خو فاحیشه کا ئاشکه را ژی بت دقیت نماخ قت و بیژت: شیخ چیتر دزانت!

حزب دبیر نه دوی فه لانکین خو: ئه گهر مه ل نیفرو گوته ته نوکه شه فه، دفیت تو بیری: ئهری و تبلچافه ژی، ئه گهر نه.. ئه و ته (موخاله فا جه ماعه تی) کر، وئه وی موخاله فا جه ماعه تی بکه ت ل دنیایی و ئاخره تی یی شه رمزاره.. وئیک ژ (خهلیفین راشدی) کو ئیمامی مه زنی ئوممه تی بوو ل سه ر مینبه ری گوتنه کی دا بیرت، مروقه کی فه قیر دا ل به رسنگی رابت و بیرتی: وه نینه ئه ف تشتی ته گوتی .. وئه وی ئه فی کاره ب تشته کی طه بیعی فه وه ردگرت، بیرنه من: ئه ری ئه ندامه کی مه زن د

حزبی دا دی شین جاره کی د کو مبووونه کی دا بیژته ئیکی د سهر خو دا: ئه شتمی ته گوتی وه نینه؟!

0- وتشتی غهریب ئهوه ل وی دهمی ئه ف حزبه ژهه رتشته کی دی پتر (ته فریقی) د ناف ئوممه تی دا پهیدا دکهن ئه و دیپژنه خوّ: (جماعه ت)، وه کی وی مه ته لا مه کوردان هه ی دهمی دبیرژن: ژنکه ک حه تا گوهان د پیساتی را بوو دگوت: ناقی من رحانو که! حزبه ک دی ئیت بیرژت: ئارمانجا مه کوّمکرنا ئوممه تیه، ده سال پیشه ناچن بیست چه ق وطا دی ژوی حزبی چن، وهه ر چه قه ک دی کافر که ت، ودبیرژن: (الجماعات الإسلامیة) وزانایین مه یین سه رراست به ری دگوته یین وه کی وان: (الفرق الإسلامیة) فیجا به ری خوّ بده نه جوداهییی د نافیه را زارافان دا، وخایاندنا بیهیفان!

 بکهی.. وژبلی کو ئه کاره نه دشهرعینه ئهو (کارهکی تهعهبودی) دکهته (کارهکی حزبی) وئه څه نده ئیخلاصی د کاری دا ناهیّلت.

۷- وچونکی ئارمانجا حزباتییی زیده کرنا ده نگانه، دقیت مروقی حزبی دلی خهلکی نه هیلت ووان کیقی نه که ت، ودا کو دلی وان نه مینت دقیت ئه و تشتی ئه و پی عیجز ببن نه ئیته گوتن، ئه گهر خو ئه و تشت واجبه کی شهرعی ژی بت، له و دی بینی ئه ف حزبه پتر جاران دینی ل دویف دلی خهلکی دبه ن، وبه ری خو دده نی کانی پترییا خهلکی چ ئتجاه هه یه دی مه دحین وی ئتجاهی که ن، ئه گهر ل عه رده کی بن صوفیاتی یا لی به لاف بت دی چن پشکدارییی د موناسه اتین وان یین (بیدعی) دا که ن، بلا وان ب خو باوه ری پی نه بت ژی، ئه گهر ل جهه کی بن هزرا سه له فی یا لی به لاف بت دی ب ناقی نه یاره تی باخشن. وهو سا، یه عنی نه و (ته قیبا) ل نك شیعان هه ی هه می حزبین ئیسلامی کار پی دکه ن، بوچی؟ دا خه لك عیجز نه بن، دا کورسیکین په رله مانی زیده ببن!

رِیرُگرتن ل همست و شعوورا خملکی

روزژا خودی مروق نافراندی ودانایه سهر پشتا قی عهردی وهسا وی یسی حهزکری نه مروقه (مهخلووقه کی نجتماعی) بت، له و هه ر ژ روزژا ئیکی خودی مروف فیری هندی کر بزانت چاوا دی ژینه کا (نجتماعی) یا سه رکه فتی بو خو ناقاکه ت، دوونده دا مروقی، وئه و تی گههاند کو دقیت د جقاکه کا ریک وپیک دا بژیت، جقاکه کا ئیکگرتی دا بشیت خو بیاریزت و به رده وامییی بده ته هه بوونا خو.

ودهمی خودی دین بو مروقی هنارتی ههر ژ روزا ئیکی قی دینی خهمه کا خهم ژ (پهیوهندییین جهاکی) خوار بو هندی دا جهاکه کا تهنا ودلخواز بیته دورستکرن مروق بشیت ب خوشی تیدا بژیت. وئیک ژ وان مهسه لین دینی پویته یه کی مه زن پی دای مهسه لا ریزگرتنا ل ههست و شعوورا خهلکییه، و چونکی -مخابن - موسلمانین ئه قرو سستیه کا به رچاف د قی لایی دا دکه ن، مه قیا هه ر بو بیرئینان چه ند گوتنه کا ل دور قی مهسه لی بیژین، و گوتنا مه -ئه گهر خودی حه ز بکه ت - دی ل سهر سی بشکا یا لیک قه کری بت:

- هەلويستىٰ ئىسلامىٰ ۋ مەسەلا رېزگرتنا ل شعوورا خەلكى.

- هندهك دياردينن رينز لي نهگرتنا شعوورا خهلكي كو د ناف مه دا د بهلاڤن. - وچاوا ئهم دي رينزي ل شعوورا خهلكي گرين؟

ب راستی ئه گهر ئهم ل (نصووصین شهرعی) بزقرین وبهری خو بدهینه وان (تهوجیهاتین) خودی وییغهمبهری -سلاف لی بن- داینه مه، وبهری خو بدهینه وی تهربیهتی یا پیغهمبهری -سلاف لی بن- صهحابییین خو ل سهر راکرین تشته کی مهزن دی بینین.

بهری ههر تشته کی دی بیژین: پیغه مبه ری -سلاف لی بن- د حه دیسه کا دورست دا ئیمانا دورست و پیکهاتی ب قی مهسه لا جقاکی قه گریدایه یا ئهم نوکه به حس ژی دکه ین، (بوخاری وموسلم) ژ (ئه نه سی کوری مالکی) قه دگوهیزن، دبیر ژت: پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گؤت: [لایؤمن أحدکم حتی یحب لأخیه ما یحب لنفسه] نیک ژ هه وه باوه رییا وی تمام نابت حه تا ئه و بو برایی خو نه قیت یی بو خو بقیت.

وئه زباوه ر ناکهم کهسه ک د ناف مه دا ههبت حه زبکه ت خهلک (ئعتراما مهشاعرین) وی نه گرت، وپی ل شعوورا وی بدانت، مادهم هؤیه دقینت هه رئیک ژ مه حمتا باوه رییا وی یا دورست وتمام بت- حه زبکه ت نه و ب خو ژی نعتراما شعوورا خهلکی بگرت وپی ل ههست وشعوورا وان نه دانت، نه گه ر د ژینا خو یا جفاکی دا نهم قی حه دیسی ب تنی بکه ینه قاعیده نه و تیرا مه هه یه کو مه ژ هه می گرفتاری ونه خوشییان بیاریزت.

- پشتی فی و ژ بو پاراستنا شعوورا خهلکی ئیسلامی هژمارهکا مهزن یا ئهحکامان دانان، و ل سهر موسلمانی واجب کر کو ئهو پیگیرییی پی بکهت، ل فیری ئهم نهشین ههمییان بیژین ب تنی دی ئیشارهتی دهینه هندهکان و ب کورتی:
- ئهگهر سنی مروّف دروینشتی بن حهرامه دو ژ وان هیّدی د گهل ئیّك ودو باخقن، دا دلنی ینی دی نهمینت.
- ئهگهر مروّف چوو دیوانه کی چی نابت ئیکی ژ جهی وی راکهت و ل جهی وی روینت، دا دلی وی نهشکیت.
- ئهگهر ته خهلهتییهك ژ برایهكن خو ین موسلمان دیت چن نابت تو د ناف خهلكی دا به حسی خهلهتییا وی بكهی حهتا بچی ب تنی وی شیرهت بكهی، دا شهرما وی د ناف خهلكی دا نهچت.
- کو تو به حسی مروّقه کی بکه ی ب رهنگه کی وهسا وی پی نه خوّش بت، وئه و یی حازر نهبت به ره قانییی ژ خوّ بکهت، وه کی وییه کو تو گوّشتی برایه کی خوّ یی مری بخوّی.
- چێ نابت بێ جيراني خانييێ خێ بلند بکهت حهتا دهستويرييێ ژ جيرانێ خێ نهخوازت، دا نهخۆشي نهگههتێ.

- حدرامه بو موسلمانی جاسووساتییی ل سدر موسلمانه کی بکهت، ل دوی ف بچت وبه حس وخهبدرین وی کوم بکهت وزیره قانییی لی بکهت، وعدیبین وی د ناف خهلکی دا به لاف بکهت.
- ئه گهر مروّقه کی قیا تشته کی بوّ خوّ بکړت یان ژنه کیّ بوّ خوّ بخوازت حهرامه ئیکی دی بچت خوّ بکه ته د بهر را حه تا یی ئیکی دهستی ژ مهسه لی نه کیشت، دا ئه و هزر نه که ت ئه قه یی (مونافه سا) وی دکه ت.
 - حەرامە مرۇف ژ برايەكى خۆ سل ببت، چونكى دى بتە ئەگەرا دلمانا وى.
- حەرامە مرۆڤ درەوێ ل كەسەكێ دى بكەت، چونكى گاڤا مرۆڤى درەو لێ كر ئەو مەعنا مرۆڤى (ئحتراما) شعوورا وى نەگرت.

وئه گهر مرؤف وان ههمی ئه حکامان بیزت یین ئیسلامی د قی دهلیقه یی دا داناین ئاخفتن دی دریز بت. ئه قه ههمی هندی دگههینت کو ئیسلام زیده یا (حهریصه) ل سهر هندی کو مرؤقی موسلمان ئعتراما مرؤقی بهرانبه رخو بگرت، صهحابی دبیزن: پیغهمبه ر-سلاف لی بن- یی وهسا بوو گافا تشته کی وی پی نهخوش با چی دبوو مه ژ سهروچافین وی دزانی، یه عنی: ئعتراما وی بو یی مقابل هند بوو، وی د روییی وی دا نه دگوت، ههما ژ سهروچافا دیار دبوو کو وی پی نهخوشه، وئه نه س دبیزت: ده سالان من خرمه تا پیغهمبه ری -سلاف لی بن- کر، نهخوشه، وئه نه من وی نه گوته من بوچی ته ئه ق تشته کریان ته ئه قه نه کر، ومن نهدیت جاره کی وی ب دهستی خو ئیك قوتا بت. به ری خو بده نه قان دیمه نین نه دیمه نین

- کریّت ییّن کو ئەقرۇ د ناق جقاکا مە دا دبەلاق، ئەم ئەویّن خۆ ب موسلمان دهژمیّرین:
- مرؤقه کی گافا تشته ک بن خن کری دی لی گهریینت هندی ژی بینت وی تشتی نیشا چافین وان بدهت یین پیقه نهئیت بن خن بکرن، دا بن وان (ئثبات) بکهت کو ئهو نه ل (مستهوایی) وینه.
- ل جهین گشتی دی بینی ئیکی دهنگی پادیویی یان مسهجلی هند یی بلند کری کو جیرانین وی ژ بهر که پبن، وگاڤا وی زانی جیرانا پی نهخوشه هندی دی دی دهنگی بلند کهت، دا نهییژن: نهویرت!
- دی چییه د سهیاره کی دا ژ بهر دوکیلا جگاران دی بیزی کومره، وئه گهر هه قالی ته یی جگارکیش زانی ته پی نهخوشه، جگاره کی دی دهته دویث ئیکی وتو چ دکهی ژی وه بکه.
- قۆتابىيەكى دى بىنى يى ناجحە، دى يارىيان بۆ خۆ ب ھەڤالى خۆ يى ناجح نەبووى كەت، دا بزانت ئەو يى ناجح بووى.
- ژ خۆ جیهانا ژنکان هیشتا غهریبتره.. ئه قه ب زیرین خو دخورت چونکی وا هه هندی وی نینن، ئه قه سهری وی یی ب پهره چونکی دهیکا کورانه ویا دی کور نینن، ئه قه ب لاوینییا خو ویا دی ویا دی.. وهه تا دویماهییی.

ژ کیرژ لایی قه تو بهری خو بدهیه جفاکا مه دی بینی مهسهلا (ئحترام) وریزگرتنا ل شعوورا خهلکی یا ل بن پییان، ههر وهکی ئهم د نهالهکی دا وئیسلام ب ئهحکامین خو قه د نهالهکا دی دا..

یا فهره ئهم حسیّبه کا نوی د گهل خو بکهین، وجاره کا دی باوه ربیا خو ب ته رازییا ئیسلامی بکیّشینه قه، دا بزانین کانی ئهم چهند د گهل ئیسلامیّینه وئیسلامه تییا مه چهند مایه ؟

دڤێت ئهم بزانین کو ڕێڒگرتنا ل شعوورا خهلکی ئێك ژ وان کارانه یێن ئیسلامێ بهرێ مه دایێ، وحهتا ئهم بشێین ب دورستی ب قی کاری ڕابین، ههر کهسهك دڤێت بزانت کو ئهو د جهیێ خو دا و ل دویڤ شیانا خو ییێ بهرپرسه کو ڤی ئهخلاقیێ ئیسلامی ساخ کهتهڤه، و ل وێ باوهرێ بت کو کانێ چاوا وی دڤێت خهلك ئحتراما وی بگرن وهسا دڤێت ئهو ژی ئحتراما خهلکی بگرت، وئهگهر خودێ قهنجییهك د گهل وی کربت بو هندێ نینه دا ئهو خو پی ل سهر وان مهزن بکهت یین خودێ ئهڨ قهنجییه نهدایێ، بهلکی بو هندیێیه دا ئهو شوکرا خودێ بکهت، وبزانت ئهو خودایێ ئهڨ قهنجییه د گهل کری دشیّت د ناڤبهرا چاڨ وبروییان دا وێ قهنجیییێ ژێ بستینت وبدهته وی یێ ئهو یارییان بو خو پی بکهت.

ژ وان پسیارین مه تەنگاڤ دكەن!!

يسيارا ئيكي: (خهلهل) ل كيڤهيه؟

دژوارترین و (خهطهرترین) و هرباردان دکه فته راستییا رامانا ئیسلامی، د سهری موسلمانان دا بهری خهلکه کی دی، ئهوه دهمی دئیته هزرکرن کو ئیسلام دینی مزگه فتی ب تنیّیه، یی هاتی دا ئه و ب تنی پهیوهندییی د نافبه را مروّفی وخودایی وی دا دورست بكهت، وڤي هزرا بياني ژ مه وديني مه، ئهوا ل ڤي سهدسالا دويماهيي جهي خوّ د هندهك سهران دا كرى، پشتى خيلافهتا ئيسلامى ب رهنگهكن رهسمى هاتييهراكرن، ونهما ئیدی دەولەتەكا ب تنبى ژى حوكمى ئىسلامىي ب تمامى ل سەر عەردى ب جهـ بینت، قی هزرا خهلهت ودویر ژ ئیسلامی هنده ک شوینوارین خراب د واقعی موسلمانان دا يەيداكرن، ئێك ژ وان شوينواران ئەو بوو وان ھزركر كو ئێك ژ وان ئەگەر رۆژێ يێنج نڤێژ کرن، و ل رەمەزانى يىي ب رۆژى بوو، خلاس ھندە ئەو ژ مرۆڤ باش وچاك دى ئێته هژمارتن، يان ژ مروٚڤێن خودێ يين ييروٚز! ژ وێرێ وێڤه سهروبهرێ وي ويين مال وعمیالیٰ وی یی چاوا بت، ئەخلاق وسەردەرى وتەعامولا وى د گەل خەلكى يا ب چ رەنگ بت، دەمىي خۆ ئەو چاوا دېۆرىنت، سياسەت وتجارەت وژينا خۆ يا جڤاكى ئەو ل سهر چ بناخهیی ئاڤا کهت.. ئەڤە ھەمى نە يا گرنگه، يا گرنگ ئەوە ئەو ھندەك

جاران نڤێژان دکهت، وڕۅٚژیێن رهمهزانێ دگرت، وئهڤه بهسه سالوٚخهتێن تهقواداریێ ب دهست وی بێخت!!

ئەقە -وەكى مە گۆتى- خەطەرترىن ھێڕشە ڕاستىيا ئىسلامىێ ل قى دەمىێ مە تىروش بىوويى، ونوكە ئەم دېينىين ھژمارەكا مەزن يا موسلمانان ب قى رەنگىێ (موشەووەھ) د ئىسلامىێ دگەھن، يەعنى: ھزر دكەن ئىسلام ب تنىێ دىنىێ مزگەفتێيە، رۆژى ونڤێژان ژ مرۆڤى دخوازت، وئەو كەسىێ قى چەندىێ بكەت، دىێ بتە ئەو مرۆڤ يىێ ئىسلامىێ داخوازا ھەببوونا وى كرى، وئەڤ ھىزرا (موشەووەھ) بوو بوويە ئەگەرا سەرەكى د پشت ھەبوونا (ئزدواجىيەتى٪) د كەسىنىيا مرۆڤىێ موسلمان يىێ ھەڤچاخ دا.

بهری خو بدهنه مزگه فتین مه ل بارا پتر ژ وه لاتین موسلمانان، دی بینن ئه و ب نقیر که ران دتژینه، ل روزین ئهینییی ریزین نقیر که ران هند دریش دبین حه تا جاده وره صیفان ژی قه دگرن، ل ره مه زانی و ل هنده که هلکه فتن و (موناسه باتین) دی ژی، هژمارا روزیگران ژ کچ وکوران، ژ ژن ومیران، گه له ک زیده دبت، به لی تیگه هشتنا قان نقیر که روزیگرین زیده بو ئیسلامی حه تا چه ندی یا دورسته ؟ و پیگیریا وان ب ئه حکامین دینی یین دی - ژ بلی نقیر و روزییی - حه تا چه ندی یا تمامه ؟

د ناف قان نڤێژکهران دا چهند کهس ههنه دهمێ تو دچیه د مالا وی قه تو وی ئهخلاقی نابینی یێ ئیسلام پێ هاتی؟ دهمێ تو بهرێ خوٚ ددهیه کوڕ وکچێن وی تو وی جلکی وسهروبهری نابینی یێ خودێ وپێغهمبهری پێ خوٚش؟

د ناف قان نقیر کهران دا چهند حاکم وقازی ههنه حوکمی ب وی قانوونی دکهن یا در اتییا کیتابا خودی وسوننه تا پیغهمبهری دکهت؟ وچهند بازرگان ههنه دکانین خو ل سهر حیلی ئاقاکرینه، وسهرمالی خو ب غشی وریبایی کو مکریه؟

د ناف قان روزیگران دا چهند کهس ههنه ئهزمانین خو وچاقین خو روی تشتی ناگرن یی خودی حهرامکری، ودلین خو ژ کهرب ونه قیانا خهلکی ناشون، وچهند مروف ههنه ل مالا خو، ل جهی کاری خو، خو ژ گهله ک رهنگین حهرامیان نادهنه یاش؟

مهخسهدا من ئهو نینه ئهز ههوه بی هیقی بکهم، یان بیّژم: ئهو کهسیّن دچنه مزگه فتان یان روّژیان دگرن ههمی دهوّسانن؟ نهخیّر..! بهلکی من دفیّت بیژم: د ناف مه دا گهلهك کهس ههنه د گهل دیندارییا وان یا (شهکلی) وینگیرییا وان ب هندهك رونگیّن عیبادهتیّن ئیسلامی، بهلی ئهو ب دورستی د ئیسلامی نهگههشتینه، لهو ئهو نزانن یان خوّ تی ناگههینن کو ئیسلاما مروّقی یا دورست هندی ژی دخوازت ئهو ژینا خوّ ب تمامی ل بهر سیبهرا ئهحکامیّن شریعهتی ب ریّقه بههت..

ئەقە رەمەزان ھات^(۱)، وھەر رۆژ ھەوە ژ مىن، و ژ ھندەكينن ژ مىن زانا وشارەزاتىر ژى، دىخ گوھ ل گەلەك ئاخفتن ووەعظ ونصيحەتان بت، ئاخفتنين جودا جودا، گۆتنين خۆش وئاشكەرا، وەكى ھەر سال رەمەزانىخ، بەلىخ ھەر ژ دەسپىيكىخ، و ل رۆژا ئىككىخ،

⁽۱) ئەڭ بابەتە ھاتبوو ئامادەكرن دا ل دەسپىكا ھەيقا رەمەزانى د بەرنامەيەكى تەلەڧزيوونى بىتە پېشكىشكرن.

پسیاره کا (صهریح) ئهز دی ژ ههوه کهم: ئهری ههوه چ فایده ژ قان گؤتنان کریه یین ئهز (وئهوین ژ من باشتر وشاره زاتر ژی) بو ههوه پیشکیش دکهن؟ وپشتی هوین گوهدارییا ئیک ژ مه دکهن، ودبیژن: ئهقی خوش گوت.. ئیک ژ ههوه پسیار ژ خو کرییه: ئهری من چ فایده بو خو ژ گوتنا قی یا خوش وهرگرت؟

ل مهدرهسی ههر ههیقی جاره کی ئمتحان ب زارو کی دئیته کرن، دا بزانن کانی ئهو تشتی سهیدای ل وی ههیقی بو گوتی چهند مایه ل نك وچهند چوویه؟ تاجر سالی جاره کی یان پتر د گهل خو دروینت وحسیبین خو دکهت؛ دا بزانت کانی وی چهند فایده کرییه و چهند خوساره تی، خو ئه و مروقی ب سهر به ته نه کی دکه قت ژی، گاف بو گافی رادوه ست و ل دور خو دز قرت؛ دا به ری خو بده تی کانی وی چهند ریك برییه و چهند مایه ؟ ئه ری پشتی ره مه زان ب نیقی دبت، یان ب دویماهی دئیت، ئیك ژهه و موم خاره کی پسیار ژ خو کریه: ئه ری مین چهند فایده بو خو ژوان گوتن و وه عظ و نصیحه تان کریین مین ل قی ده می گوه لی بووین، و وان گوتنان چل سه رمالی مین زده کریه ؟

ئهز به حسی وی (حه ماسا دینی) ناکه م یا گوتنین مه ل نك هنده گ ر هه وه په یدا دکه ت، یان هنده ک مه مه لین ته فسیری وحه دیسی و فقهی یین ل پیزانینین هه وه زیده بووین، نه.. ئه قه تشته کی (نه ظه ری)یه دمینته د سه ری مروّقی دا، ئه زیی به حسی تشته کی دی دکه م: ئه ری قان گوتنین مه تشته ک د و اقعی ژیانا هه وه دا گوها رتییه ؟

کارتیکرنا وان هموه د کاری خو دا، یان د مالین خو دا، یان د بازارین خو دا، دیتییه؟ ئموان تشتمك ژ ئسلووبی ژیارا هموه، یان ریکا هزرکرنا هموه گوهارتییه؟

پیغهمبهری -سلاف لی بن-، ههر وهسا صهحابیین وی، و(سهلهفین) فی ئوممهتی ژ زانا وزاهد وعیبادتکهران گهلهك جاران ئینك ژ وان ب گوتنه کا خو یا کورت، یان نصیحه ته کا سهر پی، مروقه ک یان کومه کا مروقان د گوهارتن، سهروبهری ژینا وان وهرد گیرا، دنیایه ک د نه فسین وان دا و ل سهر عهردی وان ژی خراب د کر و ل شوینی دنیایه کا دی ناقا د کر، پا بوچی گوتنا ئینک ژ مه نوکه، ووه عظ ونصیحه تین وی قی چهندی ناکه ت؟ بوچی نه ف ناخفتنین نهم هنده د بهر را دچین؛ دا جوان راچینین، وخوش بگههینینه گوهداران، چو کاری د ژیانا وان یا عهمه لی ناکه ن، و چوییی ژ ره فتاری وان د ژینی دا ناگوهورن؟

- ئەرى (خەلەل) ل كىڤەيە؟ و(عللەت) ژ كىيە؟

ئەو ژ مەيە ئەم ئەويىن دئاخقىن، چونكى مە ئىسلووبەكى وەسا نىنىە ئاخفتنىن خۆ بگەھىنىنە دلىن خەلكى، حەتا كارەكىي وەسا د وان دا بكەن كو ئەو خى بگوھۆرن؟

یان ژ وانه ئهویّن گوهی خو ددهنه مه؟ وان گوهـ ل مه دبت دهمی ئهم بو وان دئاخقین، بهلی گوهدارییا مه ناکهن؟

یان ژی دل ردق بووینه، و ژ بهر گونههان مرینه، لهو ئیدی ئاخفتن چو کاری لی ناکهن؟ گەلەك جاران ئەم دېيژين: ئيسلام ديىن ودنيايە، باوەرى وشريعەتە، زانين ورەفتارە، ئيسلام ل ھەمىي گاف و ل ھەمىي جهان د گەل مرۆڤييە، ژينا وى ھەمىيىيى بۆ وى دورست دكەت. حەتا يا وە لىي ھاتى ئەڤ گۆتنە خۆ ل سەر ئەزمانىيى زارۆكىين مە ژى دگەرپيىن. بەلىيى وەرن دا بەرى خۆ بدەينە سەروبەرىيى ژينا خۆ، بازارا خۆ، معاملين خۆ يىن مالى، ژينا خۆ يا جھاكى، مالىن خۆ، جلكىن ژنكىن خۆ، ئەخلاقىيى كې وكورپىن خۆ، دا پسيارەكىيى بكەين: ئەرى ئەو دوەسانە وەكى ئىسلامىيى دقىنتى؟ ئەرى ئىمم د ژينا خۆ ھەمىيىيى دا چاڤ ل صەحابى وپىشىيىن قىيى ئوممەتىيى يىن سەرراست دكەيىن؟ يان ژى ئەم چاڤ دوژمنىنى دىنىيى خۆ دكەيىن؟

نمییژن: دیاره هموه دقینت مه ل وی زهمانی بزقریننده قه یی خهلک تیدا ل حیشتران سویار دبوون، و ل شوینا گولوپان چرا وخهتیره هل دکرنی.. نه!! مه ئه قه ژههوه نهخواستییه، وئیسلام چو جاران دژی پیشکه فتنا ماددی وعلمی رانهوه ستیایه، مه دقیت پسیارا دینی بکهین، یا ئه خلاقی، ته عامولی، وژدانی، ئهری ئهم د قان مه سه لان دا وه کی جیلی نموونه یی یی قی ئوممه تینه، یان نه؟ ئه و نقیژا ئهم دکهین، ئهم ژ خرابییی و فه حشاتییی ویی وژدانییی داینه پاش، یان نه؟ ئه و پوژیین ئهم دگرین ره حم د دلین مه دا چاندینه، ئهم فیری بینفره هییی، ودلساخییی کرینه، یان نه؟ دهمی دین وعهده تین باب وباپیران، وئه خلاقی عه شیره تینییی وههوایی نه فسی، به رانبه رئیک رادوه ستن ئهم کیژ وان پیش دئیخین وکیژ وان پاش دئیخین؟

ئهم، ل سهر مستوایی (فهردی)، وئهز نابیژم ل سهر مستهوایی (حوکمهت وکاربدهستان)، ل سهر مستهوایی (فهردی)، ئهو فهردین نقیژکهر وروزیگر وخو حسیب دکهن دیندار، دهمی شریعه تی خودی نه ل دویث ههوایی نه فسا وان، یان مهصلحه تا بهریکا وان، یان عهده تین عهشیره تا وان، ئهو کاری ب شریعه تی دکهن یان وی ب پشت گوه قه لی ددهن؟

[ومن لم يحكم بما أنزل الله فأولئك هم الكافرون] ئهڤه نه ب تنيّ بوّ حاكم وكاربدهستان هاتيه خواري، ئهو بوّ من وبوّ ته ژييه، بوّ ههر ئيكييه ييّ د ژيانا خوّ يا (علمي) يان (عهمهلي) دا، ب حوكميّ خوديّ رازي نهبت، ووي لادهت.

جارهکا دی دی پسیار کهین:

- ئەرى (خەلەل) ل كىڤەيە؟ و(عللەت) ژ كىيە؟

ژ مهیه ئهم ئهوین دینی بو خهلکی دبیژین؟ و ژ ئسلووبی مه یی خهلهته؟ یان ژ وی خهلکییه یی ئهم بو دئاخقین؟ دلین وان راه قبووینه وئیدی گوتن چو کاری ل وان ناکهت؟

وبنی ئهم بهرسقه کی دهسنیشان بکهین، وبنژین. (خهلهل) یا ل قیری، مه دقیت پسیاره کا دی بکهین. ئهری دهرمان چیه؟ خو بی دهنگ بکهین، وبی هیقی روینین، وبینژین. مادهم هویه بلا بهس بت؛ دا ئهم ژی رحمت ببین، وخهلك ژی ژ گوتنین مه تهنا ببن؟ یان ل ریکه کی بگهرینین بهلکی دهرمانه کی بو قی دهردی ببینین؟

پسيارا دووي: دەرمان چيه؟

من باوهری ب وی گوتنی نینه نهوا دییژت: (رد شیان دا نینه تشته کمی باشتر ژ وی یی چینبووی، چی ببت)) و پوژه کا ب تنی ژی بی هیڤیبوون مهزهه بی من نهبوویه، وعه قلی من ژ فه لسه فا (ته شائومی) نهبریه، به لی نه ز له ههوه ناڤه شیرم ل قی زهمانی واقعی مه یی خراب گه له ک جاران مروقی ژ هه میان ب هیڤی دکه ت، وهنده ک پسیارین وهسا د سه ری وی دا هل دئیخت نه و خو ژی ته نگاف دبینت:

ئەرى خىر ل كىقە مايە مرۆف يى ژى ب ھىقى بت؟ د مالىن مە دا، يان ل مەدرەسە وبازارىن مە؟ يان ل (دائره) ومەحكەمىن مە؟ وكىژ تەخەيا جقاكى يا مە مرۆف يى ژى ب ھىقى بت؟ مەزنىن مە، يان زانايىن مە، يان ئەدەيب وتۆرەقانان؟ يان عامىيان؟

مزگه فت دتژینه، به هزران ژ مه گوهداریا وهعظ ونصیحه تان دکهن، وهنده ک پوندکان د بهر را دبارینن، کتیبین دینی زوی ب زوی خو ل بازاری ناگرن، ههر ئیکی تو به حسی دینی ل نك بکهی، ژ مهزن وبچویکان، دی بیژته ته: من قهدر و تحترامه کا زیده بو دینی ههیه، و نهز ب چافی پیروزیی بهری خو دده مه ئیسلامی، د گهل هندی ژی نهم دبینین د جفاتین مه دا، ئهوین حهتا ده مه کی نیزیك مه ددیت خو دپاراست، و دهنگین دین دوژمن لی نهدهاتنه سه حکرن، و نهو که سین ده ستین خو ژ دینداریی نه ژ دینی ب خو دشویشتن ب چافه کی کیم دهاتنه دیتن، ئه فرو آبیلی بیزین بوچی، و ژ بهر چ ؟ - دیواری ئیسلامی لبنه لبنه یی دئیته هه و فاندن، و نه خلاق به وست به وست یی

دئیته خرابکرن، وتوخویبین حمرامیی گاف بو گافی یین دئینه راکرن، وئهم ب چ قه دموژبلین؟

ههوه دقیّت ئهز راستیی بیژم ئهگهر خو یا نهخوش ژی بت؟

راستی ودی بیژم مخابن، ئه قهیه: ئهم بو ده قی دزیره کین، به لی بو کاری نه.. ئهم دبیر ین وناکهین، وخه لکی دو ژمن بو دینی نابیر نود کهن، ئهم دنقستینه ئه و دهشیارن، وهنده که جاران دهمی ئهم هشیار دبین ژی، ئهم وه کی که فا نیسکی زوی بلند دبین وزویتر دئیینه خواری، ئهم ژ بهر پیین خو ویقه تر نابینین، وخه لک نه خشه ی بو ده هان سالان ددان کانی چاوا دی مه ئیخنه دافین خو، ئهم ب حالی مورید و طهریقه و تزبیان قه دمو ژیلن کانی دموریلین، و ئه و ب قه کولینا حالی سیاسی وجفاکی و نابوریی مه قه دمو ژیلن کانی چاوا دی شین مه ئیخنه د قالبه کی نوی دا یی وه کی وان دفیت..

ئهم ب ئاخفتنی قه دموژیلین، ودلین خو ب هندی خوش دکهین کو مزگه فتین مه هیشتا دئاقانه، وئهو هیدی هیدی جار ب دزی قه وجار ب نیف قهشارتی قه، جار ب ریکا ده زگههین راگههاندنی، وجار ب ریکا (مهنهه جین خواندنی)، کاری دکهن کو راستییا دینی د سهری مه دا بشیلن، پاشی وی ل بهر مه رهش بکهن، دا پاشی پشتی هنگی بشین ب ساناهی مه ژی دهربیخن!

وهیّشتا ئهم یی دئاخقین، ودنقیسین، ل وی دهمی مشار قورمی داری دبرت، ئهم توزی ژ چهقان دادقوتین!

ديرۆكا ئىسلامىي ئەگەر ئەم بخوينين ژ دەمىي صەحابيان بگرە وحەتا ئەڤرۆ، دى بینین گهلهك جاران هێرِشێن بێ دینییێ ب سهر جیهانا ئیسلامی دا هاتینه، چ ب ريّكا هزري ورهوشهنبيرييي بت، وهكى هيرشا موعتهزلي و(علم الكلام) و(فهلسهفا يۆنانى)، يان ب ريكا لەشكەرى بت، وەكى خەوارج ومەغوولى وصەلىبىيان، بەلى ھەر جار جڤاتا موسلمانان ب سلامهتی دهرباس دبوو، چونکی موسلمانان شك د ئهصلی دین وبير وباوهرين خو دا نهبوو.. بهلي ڤي جاري مهسهله يا جودايه، ڤي جاري ئهو شيان گومانی بو گهلهك ژ مه د ئهصلی دینی دا چی بكهن، ئهو شیان لهشكهرهكی قهشارتي د ناڤ مه ب خو دا يهيدا، لهشكهرهكين جلكين مه دكهته بهر خوّ، و ب ئەزمانى مە دئاخقت، وى ۋەهرى بەلاق دكەت يا د ھندەك سندۇقىن (موعەللەب) دا بق وان دئیّت، ئهو ژههرا دینی مه ب ناقی ئازادییا بیر وباوهران دکوژت، وعمقلی مه ب ناڤي نويكرني دبهت، وئهخلاقي مه ب ناڤي پيشكهفتني خراب دكهت، وپاقريا مه ب ناڤى ھونەر ومەدەنىيەتىي قريىۋى دكەت..

وبهرانبهر قی ههمیی مه چ کرییه؟ ژ بلی خو عیّجزکرنهکا ژ قهستا وکهرب قهبوونهکا سار، یا نقستن وژبیرکرن د دویف دا دئیّت؟

وپسیار ئەقەيە: ئەرى دەرمان چيە؟

د شهری دا دهمی ته بقیت دوژمنی خو بکوژی، دقیت ل سهری تو بزانی ئهو ل کیقهیه، پاشی ستیرکا خو لی بگری، وفیشه کا خو تی وهرکهی ودختوری دهمی دقیت نساخه کی دهرمان بکهت دقیت ئیکهمین جار بزانت ئیشا وی چیه، دا بشیت ب دورستی

دەرمانى بۆ دەسنىشان بكەت.. وئەگەر مە بقىت قى شەرمزاريا بۆرى ژ سەر خۆ راكەيىن دۇتىت بزانىن دەرمان چىه؟

بهری ههر تشته کی، وده می نهم هزرا خو د ده رمانی فی ده ردی مه زن دا دکه ین، دفیت گرانیا ده ردی مه ژ پهیداکرنا ده رمانی بی هیفی نه که ت، چونکی خودی ده رده ک نه داید نه که ر ده رمانه که بو نه دابت، گهله که که همه نه ده می مروف دان وستاندنی ل دور واقعی نوممه تی د گهل وی دکه ت، وان ده ردین مه ههین، ووی ده رمانی نهم پیتفی، نه و وه سا خو بی هیفی دکه ت، هه وه کی نوممه ت گه هشتییه حاله کی ئیدی چو چاره د گهل فایده ناکه ت، وئه فه عهینی وی حاله تی نه فسیرین مه دفیت مه بگه هیننی، مه وه تی بگه هینن کو ئیدی خلاس روز ا مه نا قابوو، وموسته حیله جاره کا دی نهم خو ل سه رپین خو بگرین. دفیت نیکه مین جار مه باوه ری ب خو هه بت، وئه نه نه نیک بی هی بودی بی هیفی بووی، تو هزرا چاره سه رپین نه و دلین مه ببینت؛ چونکی هه رباره کا تو ژ ده رمانی بی هیفی بووی، تو هزرا چاره سه رپی ناکه ی.

پشتی بهرهه فکرنا قی حاله تی نه فسی یی هاریکار بو چاره سه رییی، دفیّت ئهم خو ل وی دهوری گرنگ هشیار بکه ین یی دکه فته ستویی زانایین دینی د قی مه جالی دا، ئهم ژی د گهل نه یار ونه زانان پشکدارییی د کیّمکرنا زانایین خو دا نه که ین، ووان بکه ینه پیترانك وجهی (نوکته) و ته علیقین خو؛ چونکی سفکییا ب دینی ئیکه مین جار ژ سفکییا وی که سی ده ست پی دکه ت یی ب نافی دینی دئاخفت..

پشتی هنگی زانا ب خو ژی دقینت سهنگی خو پاگرن، ونهبنه هاریکار بو نهزانان د شکاندنا کهسینیا خو ب خو دا، زانا دقینت خو بگههیننه ئینک، وریکی نهدهنه (فهسادکاران) کو ژ بهر هنده (خیلافاتین مهزههبی) یان (بوچوونین سیاسی) وان ل بهر ئیک بکهنه پهههک، وهندهکان ب هندهکان بشکینن.. چهند ئیکبوونا زانایین دینی یا به هیرتر بت، دین د چاقین مهزن وبچویکان دا دی یی ب بهاتر بت، وزانا دهمی دینی نیشا خهلکی ددهن، دقیت نهو سی مهسهلین گرنگ ژ بیرا خو نهبهن:

یا ئیکی: دقیت ئه و د نیشادانا ئیسلامی دا، ووهعظکرنا ل خهلکی، چاف ل پیخهمبهری -سلاف لی بن- بکهن، د گوتنین خو دا دنهرم بن، د ژواریی وتوندیی ب کار نهئینن، وگوتنا وان ودهسنیشانکرنا وان بو چارهکرنا گرفتاریان یا گشتی بت، وکهسی ب ناف ونیشان بریندار نهکهن، چونکی توندی وبریندارکرنا خهلکی نه مهنههجهکی ئیسلامیه، وچو خیر پیقه نائیت.

یا دووی: دقینت ئه و د نیزیکی گیروگرفتین خهلکی بن، وخو ل دهردین وان بکهنه خودان، ودیوارین ئاسی د ناقبهرا خو ووان دا ئاقا نهکهن، دا ئه و ههست ب ههبوونا وان بکهن.

یا سیع: دقینت ئه و ب ئسلووبه کی عه صری د گه ل وان باخشن؛ چونکی هه ر عه صره کی ئسلووبی خو یی تایبه ت هه یه، وئه و ئسلووبی به ری سه د سالان، یان حه تا پینجی سالان د گه هاندنا دینی دا دهاته ب کارئینان، به لکی ب کیر ئه قرو نه ئیت.. وبلا که س وه سا د ئاخفتنا من نه گه هت کو ئه زی دبیر م: بلا ئه و دینی بگوه و رن، یان شریعهتی ل دویف دلی خهلکی بیهن؛ دا ئهو ژی رازی بین.. نهخیر! بهلکی مهخسهدا من ئهوه ئهو ئسلوبی پیشکیشکرنا خو بو راستیین دینی بگوهورن؛ دا بشین ب وی ئهزمانی باخقن یی خهلکی ئه قرو تی دگههن.

و د گهل دەورى زانايان يى گرنگ دفيت ئەم بزانين كو ھەر ئىك ژ مەل جهى خۆ يى بەرپېسە كو دەردى دەرمان بكەت، ھەر ئىك ل دويىڤ شيانا خۆ و ل دويىڤ حەجمى بەرپسياريا خۆ، بلا كەس نەبىرت: ئەز چو نىنم، وچو ب مىن قە نائىت، ئەگەر تو نەشىي كەسى دورست بكەى، تو دشيى خۆ دورست بكەى، ودورستبوونا كەســەكــى ئەگەر يىي ب تنىي ژى بت- تشتەكى كىم نىنى، لەو پىغەمبەر -سلاڤ لىي بىن- دگۆتنەكا خۆ دا دىيىرت: [كلكم راع وكلكم مسؤول عن رعيته] ھوين ھەمى شقانن، بەربېرسن ژ چارەسەريى، وېسيارا ھەر ئىك ژ ھەوە دى ژ شقانييا وى ئىتەكىن.

فهره ل سهر مه ههر ئیّك ژ مه ل جهی خوّ و ل دویق شیانا خوّ، خوّ فیّری دینی بکهت، ودهمی ئهز دبیّرم: خوّ فیّری دینی بکهت، مهخسهدا من ئهو نینه، ئهو بزانت فلان تشت حهرامه یان فلان تشت حهلاله، ههر چهنده ئهقه تشته کی گهله کی گرنگه ژی، به لی مهخسه دا من ئهوه ئهو خوّ فیّری (عهمه لی) بکهت، خوّ فیّر بکهت کانی چاوا ئهو تشتی وی زانی ژ دینی، ژ حه لال وحهرامی، ل سهر خوّ ومالا خوّ ب کار بینت، فایدی وی ناکهت ئهو بزانت فلان تشت حهرامه، ئه گهر ئهو تشت ل مالا وی و ل بیش چاقین وی بیّته کرن، وئهو بشیّت وی تشتی مهنعه کهت، ووه نه کهت.

گرفتاریا مه ههمییان، وئه زب خو ژی ئیک ژههوهمه، ئهم کاری ب وی زانینی ناکهین یا مه ههی، دا جاری پسیاری ژخو بکهم بهری ههوه: ئهری ئهز وان ههمی ئهحکامین ئیسلامی یین ئهز دزانم، ل سهر نه فسا خو ب کاردئینم؟ ئهو تشتین ئهز دبیژم ههمیان ئهز ب جهدئینم؟

بهرسف -ب مخابنی قه-: نهخير!

طابعی گشتی یی ژیانا من، ویا ههوه ژی، نه ئهوه یی ئیسلام ژ مه دخوازت، بهلکی ئهوه یی گهلهك جاران ئیسلام (رهفض) دكهت، مهعنا: زانینا ب دینی یا ژ مه كیّم نینه ، بهلکی ب كارئینانا وی زانینا مه ههی د واقعی (عهمهلی) یی ژینا مه دا ئهوه یا ژ مه كیّم.

دەرمانى ژ ھەميان گرنگتر ئەوە ئەم د گەل (علمى) خۆ فىرى (عەمەلى) بكەيىن، دا گۆتنىن مە وزانىنا مە د بەر ئاقىي دا نەچن.

خرابييين ترسكارييي

ترسكارى، يان ترساندنا خەلكى بى گونەھ ژ ئەندامىن جقاكى، ئىك ژ وان ئەخلاقىن جقاكى يىن كرىتە يىن ئىسلامى ئەم موسلمان ژى داينە پاش، و ب گونەھەكا مەزن ھژمارەتى، ژ بەر وان شوينوارىن خراب يىن ئەو ل سەر جقاكى وئەندامىن وى دەلىك.

وئه و ب خو (ترساندن) -وه کی ئاشکه را- د که قن دا ل نك مروفان ریکه که ژ ریکن (پهروه رده کرن) و (به په قانی) یا ژ ماف و حوقووقان، له و ترساندن خو ب خو نائیته دانان د گهل ئه خلاقین باش یان یین خراب حه تا ئه م به ری خو نه ده ینی کانی ئه گه رین په نابرنا به ر ب ترساندنی قه چنه و د چاوانن، وئه و ترساندنا نه دورست یا کو ئیسلام مه ژی دده ته پاش، و ب گونه هکاری دزانت ئه وه: مروفه ک یان کومه کا مروفان لی بگه پین ترس و سه همی بیخنه دلی وی خه لکی یی نه د گه ل وان، وئه و توندی و دژوارییی ب کار بینن بو هندی دا بگه هنه ئارمانجین خو، و خه ما وان نه بت د قی پیکی دا رح و مالی خه لکی تی بچت، یان حه تا سه روبه ری ژینگه هی بیته تیکدان. چونکی یا گرنگ ل نك وان ئه وه ئه و بشین ترسا خو بکه نه د دلی خه لکی دا، دا به رکه س بسته نه که ت به رانبه ر بوچ و ون و دلچ و ون و ئارمانجین وان پاوه ستت، یان ه زرا به رگرییا حه زین وان بکه ت.

ئه ق رهنگی ترساندنی د ئیسلامی دا کاره کی حهرامه، وحوکمی شهرعی د دهر حهقا وی کهسی دا یی پی راببت ئهوه شهریعه ت وی حسیب دکه ت تاوانبار، و ل سهر دهسهه لاتی واجب دکه ت کو ری نه ده ته وان و جزایه کی ژ هه ژی بده ته وان.

وحه تا ئیسلام جقاکه کا دویر ژ ترسکاری وترساندنی پهیدا بکه ت وی هژماره کا ئه حکامان دانان وفهرمان ل مه کر ئهم پیگیرییی پی بکهین، دا رحمتی وته ناف مه دا به لاف ببت، ژ وان ئه حکامان:

أ- ئيسلام ل سهر موسلمانی حهرام دکهت ئه و خو ب ياری قه به ري چه کي خو بده ته مروقه کي ته نا، چونکی ئه کاري وی دبته ئه گهرا ترساندنا وی مروقی ژ لايه کي قه، و ژ لايه کي دی قه ئه و نزانت به لکی چه کي وی ژ دهستی قه رست و به هاقالي وی بکه قت.

موسلم ژ ئەببور ھورەيرەى قەدگوھێزت، دبێژت: پێغەمبەرى -سلاڤ لێ بن-گۆت: [لا يشيرُ أَحدُكُمْ إلى أخيه بالسلاح، فإنه لا يدرى أحدُكم لعل الشيطان يزعُ فى يده، فيقعُ فى حفرة من النار] ئێك ژ ھەوە بلا ب چەكى خۆ ئىشارەتى نەدەتە برايى خۆ، چونكى ئەو نزانت بەلكى شەيتان ژ دەستى دەربێخت، قێجا ئەو بكەفتە دكۆركەكى دا ژ كۆركێن ئاگرى.

ب- ههر وهسا حهرامه ل سهر موسلمانی خو ب یاری ژی قه ئه و برایه کی خو بترسینت، چونکی دبت ئه ش ترساندنا هه ببته ئه گهرا کارتیکرنه کا خراب ل سهر وی.

ئەببوو داوود قەدگوھێزت كو جارەكێ پێغەمبەر -سلاڤ لێ بن- د گەل ھندەك صەحابييێن خۆ دەركەڧت بوون، و ل دەمىێ بێنقەدانێ زەلامەك ژ وان نقست، ووەريسەك قێ بوو، پشتى ئەو نقستى ھندەك چوون ئەو وەريس كێشا -ديارە وان دڤيا بۆ تړانه وى وەريسى لێ قەشێرن- گاڤا وەريس ھاتييە كێشان ئەو مرۆڤ ب ترس قە ھشيار بوو، يەعنى: جرڧەك قێ كەڧت، گاڤا پێغەمبەرى -سلاڤ لێ بن- ئەڨ كارێ وان ديتى گۆت: [لا يحل لمسلم أنْ يروعٌ مسلما] حەلال نينه بۆ موسلمانهكى ئەو موسلمانهكى دى بترسينت.

مهعنا: حهرامه مروّق کارهکی وهسا بکهت مروّقه که بترست، یان ژی بچت خهبهرهکی ب ترس بگههینته بیّرت: من یاری پی دکرن کانی دی چ کهی! د قان مهسهلیّن ب قی رهنگی دا یاری پی نهقیّن، چونکی مروّق نزانت دویر نینه ترساندنه ک یان گههاندنا خهبهرهکی ب ترس ببته ئهگهرا مرنا وی، یان نساخکرنا وی، وئهقه کارهکی حهرامه.

ج- ئهگهر مرؤف د جهه کی ب قهرهبالغ را بؤری وتشته کی تیژیان یی خهطهر د گهل مرؤفی بوو، وه کی چه کی یان چیغنه کی، دفیّت ئه و ئحتیاطا خو وهرگرت وئیّکا هند نه که ت زیانا وی بگه هته که سه کی .

موسلم ژ ئەببور مورسايى ئەشعەرى قەدگوھىزت، دىيژت: پىغەمبەرى -سلاڤ لى بن گۆت: [إذا مر أحدُكم فى مجلس أو سوق ربيده نبل فليأخذ بنصالها، ثم ليأخذ بنصالها] ئىك ژ ھەرە ئەگەر د دىوانەكى يان سويكەكى را بۆرى

وهندهك تير د دهستى دا بن، بلا سهرين وان بگرت، پاشى بلا سهرين وان بگرت، پاشى بلا سهرين وان بگرت.

منه منه الله من گوت: من گوتی: ئهی پیغهمبهری خودی! ئهری ئهز شیری خو نهدانمه مالا تهنه. گوت: من گوتی: ئهی پیغهمبهری خودی! ئهری ئهز شیری خو نهدانمه سهر ملی خوبی یهعنی: هنگی ئهز چهکی هل نه گرم وبچم بهرسنگی وان بگرم؟ گوت: وی گوته من: [شارکت القوم اذن] مهعنا: ته پشکدارییا وان کر هنگی، گوت: من گوتی: یا تو چ فهرمانی ل من دکهی؟ گوت: وی گوت: وی گوت: وی گوت من: [فان خو دا روینه من گوتی: ئهگهر ئهو هاته د مالا من دا؟ گوت: وی گوته من: [فان خشیت ان یبهرک شعاع السیف فالق ثویک علی وجهک یبوء بائمک وائمه] ئهگهر تو ترسیای روناهییا شیری چافین ته تاری کهت تو کراسی خو ب سهر چافین خو دا بینه، ئهو ب گونهها خو ویا ته قه دی زقرت.

گهله که که هه نه ده می فتنه ل سه رخه لکی پادبن، فتنین وه سا کو حه قی ونه حه قی تیدا تیکه لی ئیک دبن، ومرؤ ف نه شیت وان ژیک جودا بکه ت، ب هیجه تا هندی دا کو ئه و حه قییی ب سه ربیخن پادبن خو دها قینه د گه پا فتنی دا، و ل شوینا ئه و فتنی پاوه ستینن وحه قییی ب سه ربیخن ئه و هندی دی فتنی دشارینن. پیخه مبه راسلاف لی بن دییژ ته مه: ل قان پاده ده مان هوین خو قه کیشن و د مالین خو دا پوینن، وخو ب دلی ژی پشته قانییا چو طه ره فان نه که ن، ئه گه ر هه وه قیا هوین ب سلامه تی ژی در که فن. و ئه گه ر ده مه که هات فتنه هند دژوار بو و حمتا ئه و ل دوی ف بیت و بیت و بیت و بیت و بیت و بیت د مالاته دا تو چاقین خو بگره دا پرفناهییا وی چاقین ته نه پاه فین ب

و ژ قی حهدیسا بوری دئیته زانین کو ههر جارهکا ترسکاری زیده بوو وکهس نهبوو وی لغاف بکهت نهو دی بته نه گهرا هندی کوشتن وتالانکرن وویرانکرن د ناف نوممه تی دا بهلاف ببت، قیجا خهلك خو د مالین خو دا رحمت نابن.. لهو دقیت مروقی موسلمان هندی ژی بیت خو ژی بده ته پاش وپشکدارییی تیدا نه کهت.

دويماهييا زۆرداران

[ئەڤ بابەتە و يىن د دويڤ دا ژى ب ھلكەفتنا كەفتن وگرتن وقنارەكرنا زۆردارى عيراقىي يىن ھەڤجاخ ھاتىنە نڤيسىن، پشتى ھندەك كەسان رۆندك ل سەر باراندىن، وفەتوا ب شەھىدبوونا وى داين!!]

ل جهه کی نیزیك ژ مه.. و ل دهمه کی نیزیکتر، خودایی مهزن - ژ بهر حکمه ته کا ئه و پی دزانت- ئوممه تا مه ب زورداره کی موبته لا کربوو، زوردارییا وی ژ هندی دهرباس بووبوو کو مروّف ب تنی پی بینه گرتن وسوّتن، تهیر وته والان ل عهسمانان پی بینین خو ژ به رهل دکینشان، وماسییان د بنی به حران دا ژهرا وی قه دخوار، به نمانی تیاتروّین خو و ل پیش چاقین جیهانی هه میییی دگوت: ئه مین مه روز بلند کری، وئه مین وی دهه لینین. وهنده ک جاران ژی وی وده سته کا وی ملله ت وه ساند کری، نیشا زاروّکان ددا!

ل سەر بلندترین كۆپيى گارەي (صەرحيى) خۆ دانابوو، ھەر وەكى وى ژى وەكى برايىي خۆ (فيرعەونىي مووساي) دڤيا ب ڤي بلندييي خۆ بگەھينتە خودىي!

شمقه کا ره شا در نر ب سهر وه لاتی دا نینا، چه کچه کیله ب کولانا دا به ردان، در مناتییا روناهییی کر، چرا قه مراندن، ده مه ک هات نیزیک بوو مروّف نه ویرت د دلی خوّ دا به حسی (طاغووتی) مه زن بکه ت، کور وباب لیک کرنه نهیار، باوه ری د ناقبه را ژن ومیران دا نه هیلا، گهله ک جاران ژ بینته نگییان دا خه لکی مرن دخواست، و حه سویدی ب خه لکی قه بران دبر..

زهمانه کی پهش بوو.. پهشتر ژ پوییی دکتات وری، وتاریتر ژ دلی وی، وپیستر ژ دیروکا وی، خودی دزانت نه گهر زهمانی وی بهری هاتنا خوارا قورئانی با، ئه و دا سهری ژ فیرعه ونی ستینت، وجهه کی گهله کی کیم د قورئانی دا ئه و بو فیرعه ون وهامان وقاروونی هیلت.. د دهمی حوکمی خو دا وی پوییی ههمی طاغووت ودکتاتورین دیروکی سپیکر، حه تا پادده یه کی مروقین شاره زا ب دیروکی پهمه تا پادده یه کی مروقین شاره زا ب دیروکی پهمه تا ده ججاج وهیتله ر ویین وه کی وان دباراند.

ههر چاوا بت بی هیقیاتییی ئیکا هند ژ خهلکی چیکر گهلهك كهسان ژ نهزانین، یان ژ بینتهنگی هزر دكر ههر وهكی خودی ژی -حاشا- یی ل پشتا قی دكتاتوری، ئهگهر نه پا بوچی هنده ههقساری وی بهردایه.. بوچی هنده بینا خو ل سهر (طوغیانا) وی فرهد كرییه؟

(بوخاری وموسلم) ژ (ئهبوو مووسایی ئهشعهری) فهدگوهیزت، دبیرژت: پنغهمبهری -سلاف لی بن- گؤتییه: [اِنَّ اللهَ لیملی للظالم فإذا أخذه لمْ یفلته اسلاف لیملی للظالم فإذا أخذه لمْ یفلته اسلاف خودییه له دویی نهو گرت ئهو ژ خودییه له دویی نهو گرت ئهو ژ دهستان خلاس نابت، پاشی پیغهمبهری -سلاف لی بن- ئهف ئایهته خواند: [وکذلک أخذ ربک إذا أخذ القری وهی ظالمة إنَّ أخذه ألیم شدیدً] (هود: ۱۰۲) وگرتنا خودایی ته یا وهسایه ئهگهر وی خهلکی وان گوندان ب عهزابی دگرت یین زورداری کری، هندی گرتنا وییه ب عهزابی یا ب ئیش ودژواره.

ودهم هات وهعدا خودی ب جهد بینت، وروزژا زورداری نافا ببت، ئینا هدر ب وی کفانی وی هافیتی نه هاته وهرگیران، وههر ب وان دهستین وی بو کرنا زوردارییی ب هیز ئیخستین نه و هاته گرتن، وخودی نه گهر تشته ک فیا نه گهران بو پهیدا دکهت، وزوردار نه گهر زیده د سهر پییی خو دا چوو نه و ب خو سهری خو دخوت. بهلی بهنی د بینته نگن!

ئیککی ژ وی کافرتر خودی ل وی (موسللهط) کر، هـهر ئـهو زورداریـن دوهـی پشته قانییا وی دکر وئهو ل سهر چنیکین خو قهله وکری، وهـه قساری وی هند شورکری

کو ئەو بۆ مللەتى خۆ ويين دەوروبەر ژى بېتە بەلا رەش، لىي قولپين كا چاوا بەرى وي ل شاهي گور بهرگور وگهلهکين دي ژي قولپي بوون، وبريار هاتهدان زورداري بچويك ب دەستىٰ يىي مەزن بېتە وەرگىران، وجيھانىٰ ھەمىيىىٰ ب چاڤێن سەرىٰ خۆ دیت دەمىي تەختى طاغووتى ھژیاى، وپقبوونا وى يا بەرچاق وەكى پەقىشكىن سهرئاڤني پهقين و ب بهر پێلێن دڙوار دا چووين.. ههچييا وي د گهل خهلکي کري، ب سهري وي ب خو ژي هات: وه کي وي خانييين خهلکي ب توپ وتهياران ويران دکرن، خانييين وي ل بهر چاڤان بوونه كاڤل.. زير وزينهت ومال وسهلتهنهتا وي هاته تالانكرن ولێكڤەكرن.. كور ونەڤى لىخ ھاتنە كوشتن يێى ئەو بشێت خۆ بچتە سەر قەبرێن وان.. ئەو قەسرېن وى ل سەر كۆپېن چيا، و ل بەر لېڤېن ئاڤان و ل سەر پشتا جەزىران بۆ خۆ ئاڤاكرين فايدێ وي نهكرن، وهكي هرچهكا كويڤي د كونهكا د بني عهردي كۆلايي قه هاته گرتن، وخهلکی ههمییی دیت، ویا ژ خهلکی هاتی ب تنیی ئهو بوو بیّژن: یا رەببى تو چەندىٰ مەزنى!

ژ خودی دهات وی چالی بکهته گورا وی یا دویماهییی، بهلی ههر وه کی وه عدا خودی دایه فیرعهونی مووسای دابوو فیرعهونی مه ژی دهمی گوتییی: [فالیوم ننجیك ببدنك لتكون لمن خلفك آیة وان کثیرا من الناس عن آیاتنا لغافلون] (یونس: ۹۲) ئهی فیرعهون ئه شروکه ئهم که له خی ته دی رزگار کهین و دانینه به رچافین خه لکی دا تو بو وان یین پشتی ته دئین ببییه نیشان، به لی پترییا مروفان ژ ئایه تین مه د بی ئاگههن.

وجارهکا دی دیرو کی نیشانه کا دی ل بهرچاقین خهلکی دانا، دا ئه و وجه کی بو خو ژی بگرن.. قیجا ئه ی فیرعه و نین بچویك، ئه ی ئه و که سین هه وه دل تی هه ی کو هوین به ر ب ریکا طاغووتییی قه بچن: مفایی بو خو ژ قی ده رسا مه زن و هرگرن!

خویشك وبرایین هیرا: وچونکی مه نه قیا ئه نشیا نیشانا مه زن یا خودی دایه به رچافین مه بی مفا بچت، مه قیا سوحبه ته کا تایبه ت ل دور (دویماهییا زورداران) پیشکیشی هه وه بکه ین، هی قییا مه ژ خودی مفا ژی بیته وه رگرتن.

زۆردارى چيه؟ وزۆردار كينه؟

زۆرداری -وهکی زانا دبیژن- ئهوه تشتهك ب تهعدایی نه ل جهی وی یی دورست بیته دانان، وهندهك زانایین دی دبیرژن: زۆرداری ئهوه مروّف (تهصهرروفیی) د وی تشتی دا بکهت یی مروّفی حهقی (تهصهرروفیی) تیدا نهبت، وئه قه ب خو رهنگه کی پیلیدانا توخویبانه ودهرکه فتنا ژ حهددییه ویشتدانا حهقییییه، وبی ئهمرییا خودایی مهزنه. ودهمی ئهم بهری خو ددهینه ئایهتین قورئانا پیروز بو مه ئاشکهرا دبت کو سی رهنگین زوردارییی ههنه:

۱- زۆردارىيا د ناقبەرا مرۆقى وخودى دا، كو مرۆڤ كوفرى يان شركى ب خودايى خۆ بكەت، وئەقەيە دەمى خودايى مەزن ل سەر ئەزمانى لوقمانى دېيرت: [إنَّ الشركَ لظلمٌ عظيمً] (لقمان: ۱۳) هندى شركه زۆردارىيەكا مەزنه.

۲- زوردارییا د نافیهرا مروّفی ومروّفان دا، کو مروّفه ک به هیّز وشیانیّن خو بیّته خاپاندن فیّجا پی ل حه قیّ خهلکی بدانت، وئه قهیه ده می خودی دبیّرت: [انما السبیل علی الذین یظلمون الناس ویبغون فی الأرض بغیر الحق اولئک لهم عذاب الیم] (الشوری: ٤٢) هه ما لوّمه ولیّگرتن ل سهر وانه ییین ژ بی به ختی وزورداری ته عدایییی ل مروّفان دکهن، وپی ل وان توخویبان ددانن یین خودی بو وان داناین و ب ناف حه رامییی قه دچن، فیجا بی حه ق خرابکارییی د عه ردی دا دکهن، ئه وان روّژا قیامه تی عه داره کا ب ئیش بو هه یه.

۳- زۆردارىيا د ناڤبەرا مرۆڤى ونەفسا وى ب خۆ دا، وەكى خودايى مەزن دېيْرت: [فمنهم ظالمٌ لنفسه] (فاطر: ۳۲). ڤينجا ژ وان هەيە يىي زۆردارىيىي ل خۆ دكەت

وئهو ب خو ئه شهر سن پرنگین زورداریین زوردارییه مروف ل خو دکهت، چونکی دویماهییا وی یا خراب چ ل دنیایی بت چ ل ئاخرهتی ههر بو خودانی ب خو دزفرت.

وسی رەنگین زۆرداران ژی هەنه:

۱- زۆردارێ مەزنتر: وئەقە ئەوە يى خۆ ژ خودايێ خۆ مەزنتر ببينت، لەو دێ بينى ئەو خۆ نائێختە ژێر حوكمێ شريعەتى، وشريكان بۆ خودايێ خۆ د خوداينييێ دا ددانت.

۲- زورداری نافنجی: وئه قه ئهوه یعی پی ل ئهمری حاکم ومهزنی موسلمانان ددانت، د وی دهست وداری دا یعی وی بو ب پیقهبرنا کاروباری خهلکی دانای، ب وی شهرتی ئهو دهست ودار دژی شریعه تی خودی نهبت.

۳- زۆردارێ ژ قان ههر دووان كێمتر: وئهڤه ئهوه یێ بهرێ وی بهس ل فایدێ وی، یێی هزرا هندێ بکهت کانێ ڤێ چهندا هه زیانا خهلکی تێدا ههیه یان نه.. وئهو مرۆڤێ ب ڤی رەنگی بت ئهوه ییێ ژ (ئنسانییهت ومرۆڤینییێ) دئێته شویشتن، لهو تو دێ بینی ئهو پێخهمهت گههاندنا فایدهی بۆ خۆ ههمی رێکان ب کار دئینت.

ووهکی ئاشکهرا مروّقی دکتاتور وطاغیه ژ قان ههر سی پرهنگین زوردارانه، چونکی ئه و خو ژ خودایی خو مهزنتر دبینن، وپی ل ئهمری حاکمی موسلمان ددانت، وخو ژ هندی نادهته پاش کو ههر زیانه کا ههبت بگههینته خهلکی پیخهمه پاراستنا بهرژهوهندییین خوّ.

وخودایی مهزن ههر ژ بهری وهره سوّز دایه پیغهمبهرین خوّ کو ئهو ههمی رهنگین زورداران تی ببهت، وهکی کهرهم کری وگوتی: [وقال الذین کفروا لرسلهم لنخرجنکم من أرضنا أوْ لتعودن فی ملتنا فأوحی إلیهم ربهم لنهلکن الظالمین] (إبراهیم: ۱۳) کافران گوته وان پیغهمبهران یین کو بوّ وان هاتینه هنارتن: سویند بت ئهم دی ههوه ژ وهلاتی خوّ دهریخین یان هوین دی ل دینی مه زقرنه هه، ئینا خودی وه حی بو پیغهمبهرین خوّ هنارت کو سویند بت ئهو دی زورداران تی بهت.

چیه وکینه زورداران چی دکهن؟

مرۆڤىێ زۆردار كەسەكە ژ ناڤ كورېن مللەتى دەردكەڤت، وھێدى ھێدى ب ھێز دكەڤت حەتا وە لىێ دئێت بۆ مرۆڤان ھەمىيان دېتە بەلا وموصيبەت، بەلكى گەلەك جاران ئەو خۆ بۆ دار وبەران ژى دېتە لەعنەتەكا دژوار.. لەو دەمىێ ئەو دكەڤت نە عەرد نە عەسمان چو رۆندكان ل سەر نابارينن، وەكى خودايێ مەزن دبێژت: [فما بكتْ عليهمْ السماءُ والاَرضُ وما كانوا منظرينَ] (الدخان: ٢٩).

ومروّف دهمی هزرا خوّ د زورداران دا ددکهت، وئهگهریّن دورستبوونا وان دخوینت، چهند ئهگهرهکان دبینت دپشت زورداری وسهرداچوونا وان را ههنه، ژ وان ئهگهران:

۱- کوفرا ب خودی ونهباوهری ئینانا ب پیغهمبهران: ئهقه مهزنترین ئهگهره بهری مهندانا دده ته دکتاتورییهتی، ووان وزهبانییین وان دکهته عهگیدین مهیدانا زورداری وستهمی، ومروّق دهمی سهرهاتییین وان زورداران دخوینت یین قورئانی به حسی وان بو مه قهگیرای، ژ دهمی سهروکی سهرداچوویان ئبلیسی بگره وحهتا تو دگههییه دهمی (ئهبوو جههل وئهبوو لهههبی)، دی بینی تشتی هه قبشك د پشت سهرداچوونا وان ههمییان را کوفرا وان بوو ب خودی، ونهباوهری ئینانا وان بوو ب پخهمبهران، خودایی مهزن دبیرت: [کذلک ما أتی الذین من قبلهم من رسول إلا قالوا ساح او مجنون. اتواصوا به بل هم قوم طاغون] (الذاریات: ۵۳-۵۳) یهعنی: کوفرا

وان ب خودي وپيغهمبهرين وي ئيکا هند ژ وان چيکر ئهو دسهرداچوون وطوغياني دا بگههنه ئيك، تو دي بيژتي وان شيرهت يي ل ئيك ودو كربوو.

ویا غهریب نینه ئهو حاکمی خوّ ژ خودی مهزنتر ببینت، وباوهرییی ب شریعه تی پیغه مبه ران نهئینت، طوغیانا وی ل سهر سهری به نییین خودی یا دژوار بت، ونه یا رهتییا وی بوّ دادی وعه داله تی یا بی توخویب بت.

۲- دەولەمەندى وبەردەست فرەھى وزېدە بوونا مالى، ھەر وەسا مەنصبېن بلند ژی -ئهگهر باوهرییا ب خودی د گهل دا نهبت- ئیکا هند ژ خودانی چی دکهت کو ئه و خو یی منه ت بکه ت، بی منه تیبه کا وهسا کو د سه رییبی خو دا بچت، وه کی قورئان دبيِّرْت: [كلا إنّ الإنسانَ ليطغي. أنْ رآهُ استغني] (العلق: ٦-٧). ودومي مروّڤي طاغيه مال ومهنصب دكه ڤنه دهستان، ئهو ڤني مالي وڤني مهنصبي بۆ خۆ (ئستغلال) دكهت دا بهرئ خهلكي ژ حهقييي وهرگيرت وبدهته خوّ، قورئان ژ مووساي -سلاف لێ بن- ڤەدگوهێزت کو وی د دوعایهکا خوٚ دا گۆتبوو: [**ربنا إنكَ آتیتَ فرعونَ وملاهُ** زينة وأموالا في الحياة الدنيا ربنا ليضلوا عن سبيلك ربنا اطمس على أموالهم واشدد على قلوبهم فلا يؤمنوا حتى يروا العذاب الأليم] (يونس: ٨٨) خودايي مه ته خهمل ومال د ژینا دنیایی دا یی دایه فیرعهونی ومهزنین مللهتی وی، فیجا وان شوکرا ته نه کر، بهلکی وان ئه و مال د ریکا دسه ردابرنا خهلکی دا ب کارئینا، خودایی مه تو ماليي وان پويچ که، دا ئهو مفاي ژي نهبينن، وتو خهتمي ل دلين وان بده، دا بو باوهريييي فرهد نهبن، چونكي ئهو باوهرييي نائينن حهتا عهزابا دژوار و ب ئيش نهبينن.

وسهرهاتییا قاروونی وسهرداچوونا وی ژبهر زهنگینی ودهولهمهندییی ئیك ژ بهرچاڤترین وان سهرهاتییانه یین کو قورئانی بو مه ڤهگیراین.. قاروونی ئهوی ژبهر مالی خو یی زیده خو د سهر خهلکی ههمییی را ددیت، بهلکی خو د سهر حهقییی ب خو ژی را ددیت، ئینا خودی ل پیش چاڤین خهلکی قاروون ب مال ڤه د وی ئاخی دا بره خاری یا وی خو ل سهر مهزن دکر.

قاروون نهو بوو یی خهلکی حهسویدی پی دبر، ومرادا ئیکی نهو بوو روزهکی قاروون مهرحهباییهکی لی بکهت، دا بیژت: نهز هه قالی قاروونیمه، نه ق قاروونه روزهکی ب ههمی خهملا خو قه دهرکه فته ناف ملله تی خو، ومه خسه دا وی نه و بوو نهو مه زنییا خو و گهلهکییا مالی خو نیشا وان بده ت، وده می نهوین خهملا ژینا دنیایی دقیت نه و دیتی وان گوت: خوزی نه و مال وخهمل ومه نصبی بو قاروونی هاتیه دان بو مه ژی هاتبا دان، نه قه مرادا دنیاخوازا بوو، بهلی مروفین دیندار د وهسا نه بوون وان گوته دنیاخوازین ملله تی خوز تیچون بو هه وه بت ته قوا خودی بکهن و گوهدارییا وی بکهن، خیرا خودی بو وی یی باوه ری بوی ویی نینای و چاکی کرین، چیتره ژ وی یا بو قاروونی هاتیه دان.

وچهند دهلیقه که بیقه نه چوون دویماهییا زورداران یا (حمتمی) د ستوکورا قاروونی ژی ئالیا، خودی دبیرت: گافا قاروونی ئمف کاره کری مه عمرد ب وی وخانییی وی قه بره خواری، ووی چو به پهقان نمبوون به پهقانییی ژوی بکهن دهمی عمزابا خودی ب سهر دا هاتی، وئمو ل به رخودی یی ئاسی نه بوو دهمی غمزه با خو ب سهر

دا ئینای، قیجا ئهوین دوهی هیقی خواستی کو وه کی وی بن، ئه قرو گوتن: هندی خودییه یی وی بقیت ژ به نییین خو ئه و رزقی وی به رفره هد دکه ت، ویی وی بقیت ئه و رزقی وی به رنه دکه ت، ویه گهر خودی منه ت ل مه نه کربا دا ئه و عهردی ب مه ژی قه وه کی قاروونی به ته خواری ؟

۳- زانین: ئه و ژی وه کی مالی خودانی طاغی دکهت، ومروّقی زانا ئه گهر ته قوا خودی ل نك نه بت، زانینا وی به ری وی دده ته زوّرداری و (طوغیانی)، قیجا دی بینی ئه و قی زانینا خو دکه ته ئامیره ته کی خراب بو تیبرنا به نییین خودی و تیکدانا ژینا وان، (وهه بی کوری مونه به به یه دیروت: زانینی وه کی مالی طوغیانا خو هه یه.

ودهمی ئهم بهری خو ددهینه دیروکا مروقینییی یا کهقن ویا نوی دی بینین زانین وپیشکه فتنا علمی ل چو دهمان وهکی دهمی مه یی نوکه نهبوویه، د گهل هندی ژی ئهو طوغیانا بو مروقی چیبووی، وئهو زولم وزوردارییا ژ دهستی مروقان ب سهر مروقان دا هاتی ژ ههمی دهمان پتر بوویه..

. بۆچى؟

ـ چونکی ئه ف علمه یی د دهستی هنده ک مروّقان دا خودی نه نیاسییه، وباوهری ب پیغهمبهران نه ئینایه، له و تیبرنا مروّقی ل نك وان وه کی ئاف قه خوارنی كاره کی ب ساناهی بوویه.

٤- هێز وشیان: کو مروٚڤ خوٚ ببینت یی خودان هێزه وهند شیان ژی وی ههبت
 کو ڨی هێزێ ب کار بینت، ئهڤه گرنگترین ئهگهره بهرێ وی ددهته دکتاتورییهت

وطوغیانی، وهنگی مروّقی خودان هیّز وشیان نابته طاغیه نه گهر وی باوهری ههبت کو ئیکی ژ وی ب هیّزتر د سهر وی را ههیه دشیّت -چی گاڤا بڤیّت- وی بشکیّنت، عومهری کوری عهبدلعهزیزی د کاغهزه کا خوّ دا بوّ والییه کی خوّ نڤیسیبوو: (ائه گهر شیانا ته بهری ته دا هندی کو تو زوردارییی ل خهلکی بکهی، ل بیرا خوّ بینه قه کو خودی دشیّته ته، وتو بزانه ئهوا تو دئینیه سهری وان دی چت، بهلی ئهوا نهو دئیننه سهری ته دی مینت) یه عنی: ئهو زوردارییا تو ل وان دکهی بلا چهندا مهزن ژی بت ههر روّژه کی دی ب دویماهی ئیّت، بهلی ئهو گونه ها ب قی چهندی دکه فته ستویی ته ته بهرناده ته بهری ته دده ته جههنه می د.

٥- حهسویدی و چاف پی نه رابوون: ئه قه ژی گه له ك جاران به ری خودانی دده ته زوردارییی، گافا كه سه كی دیت خودی قه نجییه كا د گه لئیكی دی كری، وئه ف چه نده به ری نه خوش هات، ووی چاف پی رانه بوون، و حه سویدی پی بر، ئه ف چه نده به ری وی دی ده ته هندی ئه و لی بگه رییت فی قه نجییی ژ وی مروقی بستینت، ئه گه ر خو ب ری که كا نه دورست ژی بت، وئه قه زوردارییه، و هه رئه ف ئه گه ره یه به ری مروقان دده ته غه یبه ت و نه كامییی، دی بینی ئیك حه سویدییی ب ئیكی دبه ت، و چو ژی نائیت فیجا دی رابت به حسی وی د ناف خه لكی دا كه ت و لی گه رییت وی بشكینت.

ودیرو کا پیخهمبهران بو مه ئاشکهرا دکهت کو گهله ک جاران کافرین مللهتین وان رخهسویدی و چاف پی نه اور باوری ب وان نه ئینایه، خودایی مهزن دبیر ته

پێغهمبهرێ خوٚ یێ دویماهییێ -سلاڤ لێ بن-: [ولیزیدن کثیرا منهم ما أنزل الیك من ربک طغیانا وکفرا فلا تأس علی القوم الکافرین] (المائدة: ٦٨) گهلهك ژ خودانین كیتابی هاتنه خوارا قورئانی بو ته ژبلی دفن بلندییی وکوفری تشته کی ل وان زیده ناکهت، وئهو حهسویدییی ب ته دبهن، چونکی خودی تو ب قی پهیاما دویماهییی یی هنارتی، یا کو عهیبین وان ئاشکهرا دکهت، قیجا تو ئهی موحهمه د ل سهر کافرییا وان ب خهم نه که قه یه عنی: حهسویدییی ئیکا هند ژ خودانین کیتابی چیکر ئه و کوفری ب قورئانی بکهن وباورییی ب پیغهمبهرینییا موحهمه دی -سلاڤ لی بن- نهئینن، همر چهند وان باش دزانی کو ئه و پیغهمبهره کی راستگؤیه.

ئەقە ھندەك ژ وان مەزىتىرىن ئەگەرا بوون يىن بەرى مرۆقان ددەنە طوغىان وسەرداچوونى، وتشتەكى دى يى گرنگ ھەيە دقىت ئەم ژ بىرا خۆ نەبەيىن، ئەو ژى ئەقەيە: كو خەلكە زۆردار ودكتاتۆران دورست دكەن، وخەلكە دەستى وان بۆ زۆردارىيىى درى دىكىن.

قورئان دەمى بەحسى طوغيانا فيرعەونى دكەت، دبيرت: [ونادى فرعون في قومه قال يا قوم أليس لي ملك مصر وهذه الأنهار تجري من تحتي أفلا تبصرون أم أنا خير من هذا الذي هو مهين ولا يكاد يبين فلولا ألقي عليه أسورة من ذهب أو جاء معه الملائكة مقترنين فاستخف قرمه فأطاعوه إنهم كانوا قوما فاسقين] (الزخرف: 05-05) وفيرعهونى د ناف مەزنين مللەتى خو دا كره گازى وخو ب مەلكاتىيا (مصرى) مەزن كر وگوت: ئەرى ما ملكى (مصرى) نه يى منه وئەف رويباره د بن

من را دبورن؟ ئهری ما هوین هیز ومهزنییا من، ولاوازی وهه ژارییا مووسای نابینن؟ نی ئهز ژ قی یی چو پشته قان د گهل دا نه چیترم، چونکی ئه و ب خو ب کاری خو رادبت وخو بی بها دکهت، بهلکی نیزیکه که س دگوتنا وی نه گه هت ژ به ر نه دورستییا ئه زمانی وی، وکوفر وهه قرکییی به ری فیرعه ونی دا قی گوتنی. قیجا ئه گهر راسته کو مووسا پیغه مبه ری خودی یه و دبیژت - پا دی بلا هنده ک بازنکین زیری ب سهر وی دا هاتبانه خواری، یان بلا هنده ک فریشته د گهل وی هاتبان وهه می پیک قه بو وی ببانه شاهد کو ئه و پیغه مبه ری خودی بو مه می وان دا سه ردا چوونی، ووان گوهدارییا وی کر وباوه ری بوموسای نه ئینا، هندی ئه و بوون ئه و ملله ته کی سه ردا چووی بوون، و ژ ئه مری خودی وریکا وی یا راست دده رکه فتی بوون.

فیرعهونی سفکی بو خو ب عهقلی مللهتی خو کر، ئه و ههمی وه کی پیشییان حسیبکرن، دگوته وان: ئهز خودایی ههوهمه، ههر چهنده بیرا هنده ی ژ وان دهات دهمی ئه فی فیرعهونی د ناف پیچکی دا خو پیس دکر! د گهل هندی ژی کهسی ژ وان نه گوتی: ئهز به نی چاوا تو خودایی مه یی بلندتری، وتو ئه و بووی یی ئه م ته دنیاسین؟ وسفککرنا دکتاتور وطاغووتان بو عهقلی مللهتی کاره کی که فنه نوییه، ل سهری ئه و چار دیوارین بلند ل دور عهقلی مللهتی ئافا دکهن، ووه ناکهن ئه و هزری د تشته کی دا بکهن ئه گهر ئه و تشت ئه و نه بت یی سهروکی مهزن دفیت، ومللهت ئه گهر به و وخو ب دهست زورداری قه به ردا هنگی بو زورداری گهله که به فی ئیکی رازی بو و وخو ب دهست زورداری قه به ردا هنگی بو زورداری گهله که

دێ یا ب ساناهی بت چی تشتی وی بقیّت ئهو بکهته د سهرێ خهلکی دا بلا خوٚ تشتهکی گهلهکی نه بهرعهقل ژی بت، بیّژت: ئهزم ڕوٚژێ دههلینم، دێ بیّژنێ: بهلیێ وههیڤێ ژی! بیّژت: ئهزم بارانێ دبارینم، دێ بیّژنێ: بهلیێ وبهفرێ ژی..

ومللهت گافا گههشته فی دورهجی هنگی دفیّت مروّف فاتحه کی بدهته سهر! ئیمام ئه حمه د ژ عهبدللاهی کوری عهمری فه دگوهیّزت، دبیّژت: پینغه مبهری -سلاف لی بن- گوّت: [ئهگهر ههوه دیت ئوممه تا من ترسیا بیّژته زوّرداری: تو یی زوّرداری هنگی خاترا خوّ ژی بخوازه] یه عنی: دوستان ژی بشوّ، ئه و دچوویینه!

وچهند (تهعقیبهکا) د جهی خو دا بوو دهمی قورئانی گوتی: [انهم کانوا قوما فاسقین] مللهتی فیرعهونی ب خو مللهته کی فاسق بوو، یی دسه ردا چووی بوو، ئه و دئاماده بوون دکتاتورییه تا فیرعهون قهبویل بکهن، لهو فیرعهونی د خو را دیت خو ل سهر سهری وان بکهته دکتاتور، بیژتی: وه کی من دفیت هزر بکهن، وریکا من دفیت لی ههرن.

مللهت دکتاتوّران چی دکهن، ومللهت تهختین وان ب خوینا خو دپاریّرن، سهری خوّ بو وان دچهمینن دا ئهو ل سهر مللیّن وان بلند ببن، وحهقی خوّ ل دویث وان بهرددهن دا ئهو دسهردا بچن، ویا غهریب ئهوه مللهتیّن فاسق خوّ پشتی عهرشیّن دکتاتوّریّن وان دهلوه شییّن ژی هیّشتا ب هی قینه جاره کا دی که له خی مراری دکتاتوّری زیّندی بکه نه قه، وباوهر ژ چاقیّن خوّ ناکهن کو ئهو نهما، لهو سوننه تا خودی د گرتنا دکتاتوّران دا ئهوه پترین جارا ئهو که له خی وان ب ساخی یان ب مراری نیشا چاقیّن

مللهتین وان ددهت، وه کی کو د گهل فیرعهونی کری روز ا که له خی وی ژ دهریایی ئینایه دهری وهافیتیه به رپیین وان، دا ئه و (خودایی خو بلندتر) د رهزیلترین کراسی دا ببینن، دهمی خودی گوتییی: [فالیوم ننجیك ببدنك لتكون لمن خلفك آیة وإن كثیرا من الناس عن آیاتنا لغافلون].

وکانی چاوا پهیدا بوونا دکتاتوران موصیبهته کا مهزنه ب سهر ملله تان دا دئیته هلوه شیانا وان ژی نعمه ته کا مهزنه خودی د گهل به نییان دکه ت، و ژ هم ژییه بو هه ملله ته کی که فتنا زورداری دبینت - وه کی کو مه ل عیراقی ئه ف چه نده دیتی - شوکرا خودی بکه ن، وکوفری ب فی نعمه تا مه زن نه که ن، و د حه دیسین دورست دا هاتیه کو مووسا پیغه مبه ر -سلاف لی بن - وملله تی وی هه ر سال ل روز ژا عاشوورائی روزی بو خودی دگرن، ژ به رکو ئه ف روزه ئه و بوویا فیرعه ون تیدا خندقی، ئه فه وه ف شوکر بو خودی ، وده می پیغه مبه ری مه -سلاف لی بن - ئه ف چه نده زانی، وی ژی هه ر ژ به رقی چه ندی ئه ف روژییه دگرت.

ل دویماهییا دوعا مه ژ خودایی مهزن ئهوه توقی دکتاتورییهتی د ناف ئاخا مه دا شین نهکهته فه، ونهخشی دکتاتوری مه بکهته سهری ههمی دهستهبرایین وی، وئهوین روّندکان ژی بو دبارینن، و ل سهر کهلهخی وی یی مرار دکهنه گری.

دا تو بۆ يين پشتى خۆ بېيپ نيشان

د قورئانا پیروّز دا سووره ته ك ب ناقی (سووره هودى) ههیه تیدا به حسی هژماره كا وان ملله تان دئیته كرن یین د سهر پی خو دا چووین، وخو ژ پهرستنا خودایی خو مهزنتر وبلندتر دیتی، وكانی دویماهییا وان چ بوو و چ غهزه ب خودی ب سهری وان ئینابوو، ئه شووره ته ئه وا پیغه مبهری -سلاف لی بن- ئاشكه را كری كو وی ئه و پیركر، د دویماهییا شی سووره تی دا و پشتی شه گیرپینا شان سهرهاتییان سووره ته ته عقیبه كی دده ت و دییژت:

[ذلك من أنباء القرى نقصه عليك منها قائم وحصيد. وما ظلمناهم ولكن ظلموا أنفسهم فما أغنت عنهم آلهتهم التي يدعون من دون الله من شيء لما جاء أمر ربك وما زادوهم غير تتبيب. وكذلك أخذ ربك إذا أخذ القرى وهي ظالمة إن أخذه أليم شديد. إن في ذلك لآية لمن خاف عذاب الآخرة ذلك يوم مجموع له الناس وذلك يوم مشهود] (هود: ١٠٠-١٠٣) يهعنى: ئهى موحهمهد! ئهوا هه يا مه قه گيراى هنده كه ژ دهنگ وباسين وان گوندان يين مه خهلكي وان تيبرين ئهم بي ته دبيرين.. ژ وان گوندان هندهك هذه هيشتا شوينوارين وان د بهر چاڤن، هوين دبينن، وهندهكان خو شوينوارين

وان ژی نهماینه. وکو مه ئهو تی برین تشته کی نه حه ق نهبوو، مه چ زورداری ل وان نه نهکربوو، به لکی وان ب کاری خو یی خراب زورداری ل خو کربوو، وده می فهرمانا مه ب تیبرن وعهزابدانا وان هاتی ئه و خوداوه ندین پهرستن بو دکر وهی فیییین خو پیشه گری ددان چو مفا نه گههانده، به لکی وان پتر نه خوشی وعهزاب ل وان زیده کر..

وخودی دبیزت: کانی چاوا من ئه و زوردارین هه ب عه زابی گرتن ده می وان بی ئه مرییا من کری، وه ا ئه زدی زوردارین د دویث وان ژی را دئین ب عه زابی گرم ئه گهر وان ب کوفرا ب مین کر.. هندی گرتنا منه ب عه زابی گرتنه کا ب ئیش ودژواره. و د قی تیبرنا مه دا بو قان زورداران شیره وعیبره و ویشانه کا ئاشکه را بو وی هه یه یی ژ عه زابا خودی یا ل روژا قیامه تی بترست، ئه وی روژی ب چاف دبینن. تیدا بو حسیبی وجزادانی دئینه کومکرن، وخه لك هه می وی روژی ب چاف دبینن.

ژ قان ئایمتان بو مه دیار دبت کو ریباز وسوننهته کا خودایی د قی عهردی دا ههیه ههرده م ب جهد دئیت وجاره کا ب تنی ژی نه ئه و پاش دکه قت ونه دئیته گوها پرتن، هه ر چه نده بارا پتر ژ خهلکی قی چه ندی نزانن ژی یان ژ بیرا خو دبه ن. ئه ق سوننه ته ئه وه هه ر جاره کا مروقه کی یان ده سته که کی یان ملله ته کی زورداری بو خو کره پیباز ومه نه ج وزوردارییا ژ هه مییی مه زنتر پیلیدانا ئه مری خود ییه خودی غه زه با خو دی لی که ت، به لکی بو ده مه کی کورت یان یی دریژ به ند کی ل دویث وی به رده تا ئه و وه لی بیت هزر بکه ت کو خودی ئه وی ژ بیر کری، یان طوغیانا وی بگه هته وی ده ره جی نه و هزر بکه ت کو خودی ژی ئیدی نه شیتی !

وههر جار ئهڤ سوننهته بو پێکئينانا دو حکمهتان ب جه دئێت:

يا ئێكى: دا باودرييا خەلكى ب خودى و ب هێز وشيانا وى موكم ببت، وكو مەزنى ومان وزالبوون هەر يا وييه، وكەسەك ل بەر وى وئەمرى وى ئاسى نابت.

یا دووی: دا زوردار وزرته وسته مکارین وی سه رده می ویین پشتی هنگی ژی دئین عیبره تن بو خو ژ قی دویماهییی وه ربگرن یا هه گشتییه هنده کین وه کی وان یان یین ژ وان ب هیزتر.. چونکی هنده جاران واقع وئه و تشتی مروّف ب چاف دبینت بو مروّقی دبته مه زنترین ده رس و وه عظ.

بهلی تشتی غهریبی دیروکی بو مه قه گیرای ئهوه هندی زولم وزوردارییه ئه گهر بو کهسه کی بوو سالو خهته کی پیقه نویسیای، ئیکا هند ژی چی دکهت گوهین وی ژ گوتنا حهقییی که پر ببن و چاقین وی ژ دیتنا ئایه ت و عیبره تان کوره ببن، له و نهما ئیدی ئه و دهرسه کی بو خو ژ وان زالمان ببینت یین ل پیش چاقین وی چووین و به ربه پی وان یی دویماهییی ب کریت ترین پرهنگ ها تیه پیچان.. به ری خو بده نه دیروکی.. چهند (زه عیمان) پهرداغین سهرکه فتنی ل سهر که له خ و کولو خین زالمین به ری خو فر کرینه بی عیبره ته کی بو خو ژی وهربگرن؟ چهند سهروک و پیه رهاتینه و ل مدر کورسیکین طاغیه و دکتا تورین به ری خو پووین، هه روه کی (چوون) بو وان نینه و (فهنابوون) ژ وان ناگرت؟

بیرا مه ههمییان باش ل ئیک ژ قان طوغاتان دئیته قه ئهوی خو ژ مرنی مهزنتر دیتی، لهو وی -وئهو منافقین لی کومبووین- پوژه کی ژ پوژان دوریشمی خو کربوو: (جئنا لنبقی ـ ئهم یین هاتین دا بمینین!) ووان ژ بیرا خو بربوو کو یی دمینت بهس خودییه، وئه گهر ئیک هاتبا دا بمینت یا گههشتیه وان قهت نهدگههشتی، خودی ئاخ وئاف وبا ورزقی بهرفره دا بوو وان، بهلی وان هزر کر چونکی ئهو دبهرکه فتینه لهو ئهف ههمییه یا گههشتیه وان، ل سهر عهردی دژیان بهلی خو ژ شهریعه تی عهسمانی بلندتر ددیت!

رِوْژا (نه کسه) ب دویف (نه کسی) را گههشتییه وان ژبی عاری ئه و ره قسین وگوتن: مادهم (سهرکی شیخ مهزن) یی ب سلامه ته نهم دسهرکه فتینه، وحمتا گوهان ئه و پیساتییی را نقو بووین ژنوی وان ئالایی شهری پیروز (وحه ملا ئیمانی) بلند کر، دا خه لکی ساده پی بیته خاپاندن! وهه می هزرا وان ئه و بوو ئه و دی شین خودی ژی حاشا - خاپینن! به لی گافا ده م هاتی وروز تمام بووی سوننه تا خودی ب جه هات:

[وكذلك نولي بعض الظالمين بعضا بما كانوا يكسبون] (الأنعام: ١٢٩) هـوّسا و ب قى رەنگى ھەوە دىتى -خودى دېيرت- ئەم ھندەك زالمان ب ھندەكان را بەرددەيىن حمتا ئەو ب خو ئيك ودو دېرينن ژ بەر وى كەدا خرابا وان كرى.

وروزژا قیامه تی -خودی ب مهزنییا خو سویند دخوت- نهو ژ عهزابا گران خلاس نابن: [فرربك لنحشرنهم والشیاطین ثم لنحضرنهم حول جهنم جثیا، ثم لننزعن من كل شیعة أیهم أشد علی الرحمن عتیا، ثم لنحن أعلم بالذین هم أولی بها صلیا، وإن منكم

إلا واردها كان على ربك حتما مقضيا. ثم ننجي الذين اتقوا ونذر الظالمين فيها جثيا] (مريم: ٦٨-٧٧) جارهكا دى ئهو (زالم) د جههنهميّ دا ديّ مينن ودهرناكهڤن.

وئه گهر ئهم بهرپهرپن دیرو کا زالمان قهلدهین، ل دویف سوننه تا گرتنا زورداران ئهوا خودی د فی عهردی دا دانای، دی بینین گهله جاران ئهو فیرعهون وطاغیه یین خودی بو دهمه کی کورت، یان یی دریز، بهند ل دویف وان بهردای، وئهجهله کی دهسنیشانکری بو دانای، ل پیش چافین ستهملی کرییین صهبرکیش وهه ژار دئینه تیبرن، بو هندی دا دلین وان هوین ببت ژ لایه کی قه، و ژ لایه کی دی قه بو هندی دا ئهو زالم ب کهله خین خو یین مرار قه، یان ب شوینوارین خو، ببنه ئهو نیشان یا خودان چاف عیبره تان ژی وهربگرن.

بـق نموونـه بـهرێ خـق بـدهنـه دويماهييا پێشهواييێ کـاروانێ طوغـات وزوٚردان (فيرعـهونـێ مووسـای)، ئـهوێ ب دههان جـاران قورئـانێ سـهرهاتييـا وی بـوٚ مـه قه گێړای.. ئهو يا ب چ ڕهنگ چوو؟

دوژ منکارییه ک نه مابوو وی د گهل خودان باوهرین هه ژار نه کری، ودویماهییا (ئیبداع وعه بقه رییه تا) وی ویا دهسته کا وی یا مونافق به ری وی دا هندی ئه و خوداینییی ژ خودی بستینت، و ل به رخو بکه ت، پشتی وه لات ب هه می خیر وخیرات قه ژ مروّقان ستاندی و ل سه ر ناقی خو وقه هره مانین (بنه مالی) طابو کری!

بەرى خۆ بدەنە قى مەشھەدى دەمىي وى مللەت ل مەيدانەكا بـەرفـرەھــ كۆمكرى دا (خطابەكا تاريخى) وگرنگ بۆ وان پېشكېش بكەت.. چ گۆت؟

[یا قوم ألیس لي ملك مصر وهذه الأنهار تجري من تحتي أفلا تبصرون] ئهى مللهتی منی خوّشتقی! ما ملكی مصری ههمی نه یی منه؟ ئه څ جوّ ورویباره ما نه د بن شیری من را دبورن؟ ئه پارییی نانی یی هوین دخوّن ما نه ژ دهولهت سهری خوّ ئه ز ددهمه ههوه؟ ما نه ئه زم خودان؟

وگافا وی دیتی ههمییان سهرین خو شورکرن وکهسی نه گوتی: نهخیر ئه زبهنی وه نینه!! ئهو وهسا تی گههشت کو پا دیاره ئهوا من گوتی راسته وئه زم رزقی ددهمه وان، فیجا مادهم وهسایه ما بوچی ئه زخودایی وان ژی نابم؟ ئینا بریار دا جاره کا دی مللهت کوم ببت دا سهروف نویترین بریارا ئه و گههشتییی د ناف وان دا راگههینت: [فحشر فنادی. فقال أنا ربکم الأعلی] گؤت: خودایی ههوه یی بلندتر ئه زم، تشتی من دفیت نهوه قانوین، وکهسی من نهقیت نهوه خائین، وحاکمی ئه گهر قهناعه بر چیبوو کو ئهوه خودی وکهس نه دسهر رایه نه د به رایه، تو چهزر دکهی حوکمداریا وی دی یا جاوا بت؟

وگافا ترار تژی بووی د سهر دا چوو.. [فلما آسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم أجمعین. فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرین] (الزخرف: ٥٥-٥٦) خودی دبیرژت: گافا فیرعهونی ودهسته کا وی کهربین مه فه کرین.. وهزر بکهن ئهوا چهند طوغیان د عهردی دا کر حه تا خودایی حهلیم وبینفره بیرژت: دهمی وان کهربین مه فه کرین! چ چیبوو؟ [انتقمنا منهم] مه تول ژ وان ستاند، ب رهنگه کی وهسا خودی دبیرژت: مه ئهو کره مهتهل ونموونه بو ههر زالمه کی پشتی وی دئیت دا عیبره تی بو خو ژی بگرت.

وگافا فیرعهون که فتییه ناف پیلین در وار وپی حهسیای کو بهوسته و دا گرتی نافبهرا وی ومرنی دا یا مای، ئه و قیناعی ژ دره و وی ب سهر دیمی خو دا گرتی وی ب خو دراند: [حتی إذا أدرکه الغرق قال آمنت أنه لا إله إلا الذي آمنت به بنو إسرائیل وأنا من المسلمین] (یونس: ۹۰) هنگی ژ نوی وی شاهده دا وگازی کر: من باوهری ب وی خودایی ئینا یعی ئسرائیلیان باوهری پی ئینای وئه ز ئین و مسلمانامه!

[آلآن وقد عصیت قبل وکنت من المفسدین] ژ نوی وتو ئهو بووی یی حمتا دوهی ته عمرد تژی فهساد کری؟ ژ نوی وتو ئهو بووی یی دار وبهر ژ زولم وتهعدایییا ته خلاس نهبووین؟ ئمقه چ باوهرییا خرشه ل دهمه کی وهسا هاتی کو ته دهلیقه تیدا نهمای چو سته مکارییین دی بکهی؟

نه.. خودی ژ هندی مهزنتره تو ب شاهدهدانه کا ژ درهو وی د سهرا به ی یان حاشا- وی بخاپینی، توّبا دورست نه ئهوه یا ل بهر دهرازینکا مرنی سهری هلده ت، ئه فرو تو ژ جزایی خوّ یی عادل قورتال نابی، سوننه خودی یه د عهردی دا زولم گافا گههشته حهدده کی ئهو ب خوّ وه کی ئاگری خوّ دخوّت..

وپشتی بهرپهری وی یی رهش هاتییه پیّچان فهرمانا خودی ژ بانیّن بلند هات: [فالیوم ننجیك ببدنك لتكون لمن خلفك آیة وإن كثیرا من الناس عن آیاتنا لغافلون] (یونس: ۹۲) ئهی فیرعهونی بچویك! یی خو ددیت مهزن، ئهڤرو ئهم ناهیّلین چو ماسی لهشی ته بخون، یان زقرووك ته داعویرن وبهرزه بكهن، ئهم كهلهخی ته یی مرار

دى هاڤێينه بهر لێڤا ئاڤێ دا ههڤالێن ته ته ببينن، ودا تو بوٚ وان يێن پشتى ته دئێن ژى حهتا روٚڙا قيامهتێ ببييه نيشان..

ووهسا چیبوو لهشی وی پاراستی ما وبوو ئهو ئایهتا مهزن یا دقیا زوردار عیبرهتی بو خو ژی وهربگرن.. بهلی پترییا خهلکی عیبرهتی ژی وهرناگرن [وان کثیرا من الناس عن آیاتنا لغافلون] عیبرهتی ژی وهرناگرن چونکی ئهو دغافلن، وهزر ناکهن کو خودی ههر جارهکا بقیت دشیّت وی کراسی وی کرییه بهر فیرعهونی بکهته بهر وان ژی.

وهوّسا فیرعهون چوو وسهرهاتییا وی.. وهوّسا گهلهك فیرعهون د دویث وی دا هاتن وعیبره ت بوّ خوّ رُ وی وهرنه گرت.. وههر جاره کا فیرعهونه کی بچویك هات وخوّ مهزن دیت، ودهست دا ریّبازا خوّ یا نهپیروّز وئاڤ وئاخ ومروّڤ وحهیوان ودار وبهر رُ بهر وی که فتنه ئیزایی، چاڤ ودل رُ ترس وسههمان دا دی تری بن، نه فس رُ چوونا وی دی بی هیڤی بن، مروّفیّن باوهرییه کا لاواز ههی دی هزر کهن دیاره خودی رُی حهز رُ وان دکهت لهو هنده هه قساری وان بهرده ت، ومروّفیّن بی باوهر ویقهتر دچن وهزر دکهن دیاره خودی رُوهن وئاشکهرا ل دکهن دیاره خودی رُوهن وئاشکهرا ل بهر سنگی خودان باوهران دئیّته دانان:

[ما يجادل في آيات الله إلا الذين كفروا فلا يغررك تقلبهم في البلاد. كذبت قبلهم قوم نوح والأحزاب من بعدهم وهمت كل أمة برسولهم ليأخذوه وجادلوا بالباطل ليدحضوا به الحق فأخذتهم فكيف كان عقاب] (غافر: ٤-٥) ب هاتن وجوونا قان

طوغاتان د وهلاتی دا نهئینه خاپاندن، ئهو چهند ملکی بیخنه دهستی خو، چهند جهماهیری ل دور خو کوم بکهن، دا ئهو خو بو وان بهلافین ودهستان بو بقوتن، ئهو نهشین خو ژ حهقییی بلندتر لی بکهن، بهری خو بدهنه فیرعهونین بچویك ومهزن ب چ دویماهی چوون؟ وروزژا ئهو چووین مال وملکی وان، قهسر وقوسویرین وان، (ئهسیاد) و (جهماهیری) وان چ فایده گههانده وان دهمی غهزه بحال بووی؟ چوننه! ئهو چوون ولهعنه پیرا: [واتبعوا فی هذه الدنیا لعنة ویوم القیامة].

ووهکی فیرعهونی (مهزن) فیرعهونی مه (یی بچویك) ژی بهری چهند روزهکان چوو وهکی ههوه ههمییان دیتی.. ل دویث وی سوننه تا نه نیته گوهارین یا خودی د عهرد دا دانای، کو ئهو زالمان روی رهش وشهرمزار بکه ت پاشی ببه ت، و ب دهستین کی ؟

- هـهر ب وان دهستان يين حهتا دوهي ئهو قهلو دکر، ووهکي صهيئ هار ب خهلکي را بهرددا، وپشتي ههمي نيچيرين خو پئ کرين ئهو روژ هات يا دورا وي تيدا بيت، وهکي بهري وي دورا گهلهکان هاتي ووي چو عيبرهت بو خو ژي وورنه گرتي، پشتي وي ژي دورا گهلهکين دي دي ئيت يين عيبرهتي بو خو ژ وي ورنه گرن!

ویا غهریب نهوه کا چاوا دهسپیکا فیرعهونان ههمییان وهکی ئیکه، دویماهییان وان ژی وهکی ئیکه.. دهمی ل سهر هیز وشیانا خو ب روی قائیمی وبی شهرم قه ترانهیان بو خود ب خودی وییغهمبهری دکهن، شریعهتی ژ ژینا خو لاددهن، وگافا هاتنه بهر

كنفا عهدالهتى ولهعنهتا ئهبهدى ژ نوى بيرا وان ل خودى دئيته قه وگازى دكهن. [حتى إذا أدركه الغرق قال آمنت أنه لا إله إلا الذي آمنت به بنو إسرائيل] ههر وهكى ل بيرا وان نائيته قه كو دهمى شيرى زولمى د دهستى وان دا يى پويس ئهو (لا إله إلا الله) مهزنترين تاوان بوو خودان پى تى بچت! ههر وهكى ل بيرا وان نائيته قه چهند مزگه فتين گازييا (لا إله إلا الله) لى دهاته بلندكرن وان يين هه پ فاندين، و چهند ئهنيين پاقر يين ب (لا إله إلا الله)ى قه د چوونه سوجوودى وان پستالين خو يين پيس يين داناينه سهر، و ب كينا خو يا پوش ب ساخى يين بن ئاخ كرين.

(لا إله إلا الله) -إن شاء الله- دى ئه و تؤكا لهعنهتى بت يا ل ئاخرەتى بهرى وان ددەته جههنهمى، چونكى (قورئان) كانى چاوا ل ئاخرەتى بۆ مرۆڤهكى دېته رېبهر حهتا وى دېة بهحهشهتى، ههر ئه و قورئان بۆ ئىككى دېته دەلىل حهتا وى دهاڤىته د ئاگرى دا..

الله أكبر! لا شماتة بميـــت

لكن زوال القحط بشرى للورى

وپشتی قی هممییی.. خودی ئایهتین ئاشکهرا دهم بو دهمی نیشا خهلکی ددهت، دا ئه و دلین غافل هشیار بکهت، وهزرین قهشارتی ئاشکهرا بکهت، ونه فسین تاری بهژینت وروهن بکهت، ئهگهر د ناف خهلکی دا هنده که همبن عیبرهتی ژ وی تشتی ببینن یی دبینن! ئهگهر نه.. دیروک گهله خاران یا هاتییه دوباره کرن [فأخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم فانظر کیف کان عاقبة الظالمین] (القصص: ٤٠).

سی شیرہت ژ پیغممبہری سلاف لی بن

ئیمامی بوخاری ژ پیخهمبهری -سلاف لین بن- فهدگوهیزت کو دهمی وی (موعاذ وئهبوو مووسا) هنارتینه یهمهنی؛ دا دینی نیشا خهلکی وی بدهن، وی گوته وان: [یسرا ولا تعسرا، وبشرا ولا تنفرا، وتطاوعا ولا تختلفا].

ئەقە ئىك ژ وان حەدىسانە يىن پىغەمبەر -سلاف لى بن- تىدا ھىندەك شىرەتىن بى بھا ل وان مرۆقان دكەت يىن كارى خۆ دكەنە گازىكرن بى ئىسلامى كو ب زمانى عەرەبى دىيژنى: (داعيه)، دا ئەو د كارى خۆ دا دسەركەفتى بن وبەرھەمەكى باش بگازىيا وان قە بھىت.

ئاشکهرایه کو نیشادانا ریکا دورست بو خهلکی نهزان پیروزترین کاره مروفی خیرخواز پی رادبت، بهلی حهتا ئه کاره یی راست ودورست بت، دفیت مروفی رینیشانده ریی زانا وشاره را بت بهری هه رتشته کی ب تبیعه تی گازییا خو یا ئه و بهری خهلکی دده تی، هه روسا ب تبیعه تی وی خهلکی ژی یی ئه و گازییا خو د گههینتی، چونکی گهله که جاران مروفی داعیه ژ به رنهشاره زاییا خو د ئی د ثان شهردو مهجالان دا سه رکه فتنی د کاری خو دا ب دهست خو فه نائینت..

وپێغهمبهری -سلاف لی بن- دهمی صهحابییه کی خو دهنارته جهه کی دا دینی نیشا خهلکی بده ت، یان حوکمدارییی ل وان بکه ت، هنده ک شیره ت لی دکرن، وبهری وان ددا وی پێکی یا ئه و سهرکه فتنی پی ب ده ست خو قه بینن، و ژ وان جاران ئه ف جاره بوو یا وی دو صهحابییین خو : (موعاذی کوپی جهبه لی وئه بوو مووسایی ئه شعه دی) تیدا هنارتینه وهلاتی یهمه نی دا ئیسلامی بو خهلکی بیژن ودینی نوی نیشا وان بده ن، بهری ئه و ژ مهدینی ده رکه قن پیغهمبه ری -سلاف لی بن- هنده ک شیره ت ل وان کرن، وبه ری وان دا سی مهسه لین گرنگ پیتقییه ل سهر زانایین دینی وگازیکه رین ئیسلامی ل هه می جه وهه می ده مان وان ل به ر چافین خو بدانن، دا به رهه مه کی باش ب گازییا وان قه بیت، وئه و هه ر سی شیره ت ئه قه نه :

یا ئیکی: (یسرا ولا تعسرا) یه عنی: دینی ل بهر خه لکی ب ساناهی بیخن و ب زه حمه ت نه نیخن.

خودایی مەزن د قورئانی دا دبیّرت: [یریدُ اللهُ بکمْ الیسرَ ولا یریدُ بکمْ العسرَ] (البقرة: ۱۸۵) خودی کاری ب ساناهی بو ههوه دقیّت نه کو یی ب زهمه ت.

و د حهدیسین دورست هاتییه پیغهمبهر -سلاف لی بن- دبیرت: [بعثت بالحنیفیة السمحة] ئهز ب دینی تهوحیدی یی ب ساناهی یی هاتیمه هنارتن.

مهعنا: ئیسلام دینه کی ب ساناهییه، وئه و ئه حکامین پیغه مبه ر -سلاف لی بن-پی هاتییه هنارتن وهسا دئاسی و ب زهحمه ت نینن وه کی هنده ک که س تی دگه هن وبه ری خه لکی دده نی، وئه و که سین (غولووی) یان (ته طه رروفیی) د دینی دا دکه ن ودفین خهلکی وهسا تی بگههینن کو کاری وان ئیسلاما دورسته، ئهو بهری ههر تشتهکی زیانی دگههیننه ئیسلامی، وپتر خهلکی ژ دینی در هٔینن وگازییا خو د چافین مروّفان دا کریت دکهن.

یا دووی: (بشرا ولا تنفرا) یه عنی: مزگینییی ب خیری بدهنه خهلکی وئیکا هند بکهن وان ب لایی خو قه بکیشن نه کو وان ژخو کیشی بکهن وبره قینن.

ئیسلام ریکه کا نافنجییه د هه می حوکم و مه حکامین خو دا، دفیت مه فه باش ل بیرا مه بت، و د مه سه لا مزگینیدانی دا گه له ک نایه ت و حه دیس هه نه قه نجییی ل به مروقی شرین دکه ن ومزگینییی ب خه لاتین باش دده نه مه، و د گه ل هندی ژی گه له ک نایه ت هه نه مروقی ژ خرابییی دترسین و گه فه کا دژوار ل مروقی دکه ن مه گه مات ومروقی نه و خرابی کرن، ده می مروف به ری خه لکی دده ته میسلامی دفیت فان هه ردو مه سه لان مل ب مل فه ب کار بینت و به لکی گه له ک جاران دفیت نه و مه سه لا مزگینیدانی بیخته به ری گه فلیکرنی و ترساندنی، و قوران ده می به حسی پیغه مبه ری مراف لی بن - دکه ت دییژت: [فقد جاء کم بشیر و نذیر المائد تا ۱۹) ب راستی پیغه مبه ره و هه وه و هه وه و هه وه و هم وه و کرنا خرابییی دره ته هم وه و هه وه و کرنا خرابییی دترسینت.

ووه کی ئاشکه را ئایه تی پهیفا (بشیر) به ری (نذیر) ئینا؛ دا مه ل گرنگییا مزگینیدانی هشیار بکه ت.. گهله ك داعیه وخوتبه خوین هه نه کار وکه سپی وان ئه وه خهلکی د ترسینن بیست و چار سه عه تان به حسی جه هنه می و عه زابی دکه ن ، هه ر وه کی

بهس به حسی عهزایی وجههنه می د شریعه تی دا ههیه، حه تا دهره جه کی ئه ف کاری وان دبته ئه گهرا هندی خه لك ژ وان ووه عظ وخوتبین وان بره فن.. و چه ند پهیفه کا د جهی خو دایه ده می پیغه مبه ری -سلاف لی بن - پشتی پهیفا (بشرا) پهیفا (ولا تنفرا) ئینا، هه ر وه کی دفیت مه ل هندی هشیار بکه ت کو ئه نجامی گهله ک ترساندنی یی (حه تمی) ره فاندنا خهلکییه.

شیره تا سییی: (وتطاوعا ولا تختلفا) یه عنی: هوین هه ردو خوّ ب دهست ئیّك قه به رده ن، د گهل ئیّك بن، وژیّك جودا نهبن.

وئه شه تشته کی گه له کی فه ره بو زانایان، وبو وان که سان یین ب نافی دینی دئاخ شن، دفیت نه و هه می ل سه رحمقییی کو مه نهه جی کیتابی وسوننه تیه ببنه برایین ئیك، وریکی نه ده نه که رب و نه شیانی خو جهی خو د ناف ریزین وان دا بگرت، دا ئه و بو خه لکی نه بنه نمو نه یه کی خراب، و ژ به ر وان خه لکی ژ دینی بره شت.

مروّقیّن زانا وداعیه ژ ههمی کهسان پتر دقیّت ئیّك ودو بگرن ، و د خیّرا ئیّك ودو دا بن، دا بشیّن كاری ل خهلكی بكهن وقهناعهتی بوّ وان چی کهن، وههر جارهكا زانا وداعیه بهربوونه سهر وچاقیّن ئیّك ، ودوژمناتییا ئیّك ودو کر، ئهو هنگی دی بنه ئامیرهتی کریّتکرنا ئیسلامی ل بهر چاقیّن خهلکی، و ژ لایهکی دی قه هیّزا وان دی براله بت ودوژمنی وان دی لی بسته بت ووان ئیخته بن دهستی خوّ.

دین و سی رەنگین نمیاران

ئيمامي بهيهه قي ژ پيغه مبه ري -سلاف لي بن- فه د گيرت دبير ت: [يرث هذا العلم من كل خلف عدوله ينفون عنه تأويل الجاهلين وانتحال المبطلين وتحريف الغالين] يه عنى: د ناف هه ر جيله كي دا ئه و دي ميراتگرييا في علمي كهن يين عادل، ئه و دي علمي ژ ته فسيرين نه زانان ويي به ختييين نه حه قان ووه ربادانين توندكاران يا قر كهن.

ئەف حەدىسە دو مەسەلىن گرنگ بۆ مە بەرچاف دكەت:

یا ئیکی: هندی خودییه فی علمی -یهعنی فی دینی نهوی ل سهر کیتابی وسوننهتی هاتییه ئافاکرن- د ناف چو جیلان دا بهرزه ناکهت، بهلکی ل ههر دهمهکی و ل ههر جههکی نهو دی دهستهکهکا وهسا پهیدا کهت کو خهما خو یا سهرهکی بکهته پاراستن وبهلافیکرنا دینی د ناف خهلکی دا، وخو ب میراتگر بو فی دینی بزانت.

یا دووی: د گهل ههبوونا قی دهسته کا پاریزقان خودی وهسا حهزکرییه هنده که لایین دی ژی ههبن کاری خو بکهنه تیکدانا راستییین قی دینی وشیلیکرنا وان د چاقین مروقان دا، وئه شهر جوینی تیکدهر ژ مروقان یان ئه شهر سی دهسته کین

پنغهمبهری -سلاف لی بن- دهسنیشانکرین نه ئیک رهنگ وروینه، بهلکی زمان وریباز ومهنهه جین وان د ژیک جودانه، بهلی تشتی وان ههمییان دگههینته ئیک ئهفهیه: ئهو ههمی د هندی دا دگههنه ئیک کاری وان تهشویهکرنا دینییه د چافین خهلکی دا.

جاری نه و مروقین بو دینی خودی دبنه میراتگر، پیغهمبهر -سلاف لی بنسالوخهتی عهدالهتی بو وان دهسنیشان دکهت، وکو مروق د گوتن وکریارین خو دا
یی عادل بت تشته کی کیم و ب ساناهی نینه، وعهداله تا ژههمییی مهزنتر ئهوه
مروق تشتی بدانته جهی وی یی دورست، و د حوکم وئه حکامین خو دا -ژبهر
مهصلحه ته کا تایبه ت- به ری خو ژحه قییی وه رنه گیرت، ئه و که سین دهوسا بن ئهون
میراتگرییا دینی دکه ن و ب کیر هندی دئین دینی نیشا خه لکی بده ن وبو وان ببنه
ریبه ر، به لی ریکا وان بو قی چهندی یا ب ساناهی نینه، سی جوینین مروقان هه نه
ژههمییان پتر نهیاره تییا قان دکه ن، ئه و ژی ئه قهنه:

۱- مرؤفین نهزان: وئه قه ئهون یین راستی دینی نهزانن، لهو دی بینی ئهو دینی وه کی دلین وان دخوازت مه عنا دکهن، نه وه کی خودی وییخه مبهری وی گوتی، بهلکی ئه فی رهنگی مروفان حهز ژ دینی بکهن ومرادا وان ئه و بت دین ب سهرکه قت، بهلی چونکی ئه و چو ژ دینی نزانن ئه و راستییا دینی ل به رخه لکی شیلی دکهن، وگرفتاری ئه وه ئه فی نهزانه خو ب وه کیلین دینی دزانن و ب نافی دینی دئاخقن، ودهمی خه لکی ژ وان نهزانتر گوهدارییا وان دکهن و پسیارین خو پی دکهن، ئه و ژ نك خو دینی ته فسیر دکهن، وئه گهر مروف نهیاری وی تشتی بت یی چو ژی نهزانت

- وه کی ژ میژه هاتییه گوتن- ئه ف توخمی نه زانان ژ هه می تشتان پتر نه یارهتییا زانایین دورست دکهن و دا کو ئه و به ری خه لکی بده نه خو ئه و لی دگه پین زانایان د چاقین خه لکی دا کریت بکهن و د دوری وان (ته همیش) بکهن.

۲- مرؤفین (موبطل): وئه قه ئه ون یین نه حه قییی دخوازن و دفین حه قییی ل به رخه لکی به رزه که ن، یه عنی: نه کو ئه و دنه زانن، ئه و دزانن حه قی چییه و ل کی قه یه به لی حه ژیکرنا وان بو نه حه قییی ئیکا هند ژ وان چی دکه ت کو ئه و کاری خو بکه نه (ئنتحال) وه کی حه دیس دیرش، وئنتحالا وان ئه قه یه به و ب نافی دینی تشتان ل دینی زیده دکه ن ب ئنیه تا پویچکرنا دینی، وئه گه ر نه زان خرابترین که س بن بو دینی چو پی نه فی ته و در منترین که س بن بو دینی؛ چونکی ئنیه تا شیلیکرنا دینی هه ر ژ ده سپیکی ئه و دکه نه دلی خو، یه عنی: تاوانا وان (مع سبق الإصرار والترصد) و وکیی قانوونی دبیش و دوییر نه بین ئه فی ره نگی مروقان هنده ک جاران خو ب کراسی دینی ژی نیشا خه لکی بده ن دا پتر بشین خه لکی ب نه حه قییا خو قانع بکه ن.

۳- مروقین توندکار ودژوار: یین کو زیده ب ناف دینی دا دچن، وئه فه ئهون یین زیده شداندنی د دینی دا دکهن، ودینی خودی یی ب ساناهی ل بهر خهلکی ب زهحمه ت دئیخن، وئیکا هند دکهن کو ل شوینا ئهو خهلکی ب لایی دینی قه بکیشن ئهو پتر خهلکی ژ دینی دره قینن، لهو ئه قه د ژوارترین که سن ل سهر دینی.

پتر جاران ئەف توخمى مرۆفان ئەون يىن فيانا دىنى د دلى دا، و ژ بەر زىدە حەژىكرنا وان بۆ دىنى ئەو زىدە ب ناف دا دچن و (تطرف)ى تىدا دكەن بىلى ب خۆ

بحهسيين كو ئهو ژ ريكا خودي يا ناڤنجى دەرباس بووينه وبهر ب توندكارييي ڤه چووينه.

پێغهمبهر -سلاف لی بن- د گوتنا خو دا ئاشکهرا دکهت کو مهزنترین کاری ئهف (متطرف)، پی پرادبن ئهوه ئهو دینی تهجریف دکهن، یهعنی: دهلیلین شهرعی د دهستین قان دا ههنه، بهلی گرفتارییا وان یا مهزن ئهوه ئهو تهجریف ووهربادانی دئیخنه قان دهلیلان، دا وه لی بکهن کو (تطرف) اخو پی دورست بکهن! یهعنی: ئهف مروقه دینی وهسا نیشا خهلکی ددهن وهکی دلین وان دخوازن نه وهکی خودی وپیغهمبهری وی گوتی، لهو تشته کی عهجیب نینه ئهقه کوشتنا بی گونههان حسیب بکهن جیهاد، وکافرکرنا خهلکی بکهنه پشکه و بهره قانییا ژ ئیسلامی، وهیلانا علمی شهرعی ل بهر وان ببته پرهنگه کی نوی یی دهعوی!!

و ل قیری دهوری زانایین سهر راست وعادل د بهرسنگ گرتنا قان نهزانان دا دئیت، وئه گهر هات وئه و ب قبی دهوری رانه بوون ئه و به رانبه ر خودی وئوممه تنی ژی گونه هکار دبن.

ناڤەرۆك

بابەت	پەر
پێۺڰۅٚؾڹ	0
کافرکرنا خەلکى د ناڤبەرا دوھى و ئەڤرۆ دا	٩
مهعنا غولووي وتهطهروفني وپهيوهنديا وي ب ئيرهابي ڤه	49
چاوا دی خو ژ ئیرهابی پاریزین؟	٤٠
زانایی دورست ودهوری وی د جڤاکی دا	٥٠
دهوري زانايي ديني د جڤاکا کوردي دا	٥٤
سیاسهتا ئیسلامی یان ئیسلاما سیاسی	77
رینزگرتن ل ههست و شعوورا خهلکی	٨٦
ژ وان پسیارین مه تهنگاف دکهن!!	97
خرابيييّن ترسكارييي	١٠٦
دويماهييا زۆرداران	117
دا تو بۆ ينن پشتى خۆ ببييه نيشان	١٢٨
سىٰ شيرەت ژ پېغەمبەرى سلاڤ لىٰ بن	١٣٨
دین و سنی رہنگین نمیاران	157